

SANT JULIÀ D'ÚIXOLS, PLA DIRECTOR

INDEX

1.- Introducció

- 1.1 Objecte del treball
- 1.2 Agents intervinents
- 1.3 Necessitat de l'actuació
- 1.4 Criteris bàsics
- 1.5 Documentació prèvia

2.- Informació i documentació

- 2.1 Informació cadastral
- 2.2 Relació amb l'entorn
  - 2.2.1 Descripció geogràfica
  - 2.2.2 Anàlisi paisatgístic
- 2.3 Legislació urbanística
- 2.4 Evolució històrica

3.- Descripció del conjunt

- 3.1 Descripció general
  - 3.2.1 Segles X-XIV
  - 3.2.2 Segles XV-XVI
  - 3.2.3 Segles XVII-XVIII
  - 3.2.4 Segles XIX-XXI
- 3.2 Evolució constructiva

4.- Estat constructiu

- 4.1 Església
- 4.2 Campanar
- 4.3 Rectoria
- 4.4 Cementiri
- 4.5 Pedró

5.- Pla d'etapes

6.- Actuacions arqueològiques

7.- Bibliografia

8.- Documentació gràfica

9.- Annex

1.- INTRODUCCIÓ

1.1.- OBJECTE DEL TREBALL:

L'objecte de la present memòria és el de la redacció del Pla Director per la rehabilitació i manteniment de l'església de Sant Julià d'Úixols, al terme municipal de Castellterçol. 08183. Moianès.

1.2.- AGENTS INTERVINENTS:

PROPIETAT.-

Bisbat de Vic, amb seu al Carrer Santa Maria 1, 08500, Vic. Osona. Telèfon 93 889 43 89

PROMOTOR.-

Actua com a promotor, la societat Associació Sant Julià D'Úixols, amb NIF G67024414 i seu social al Passeig de la Riba número 23 de Castellterçol. 08183, comarca del Moianès. (www.santjuliadu.org).

Actua en la seva representació EMILIO CANALS SURÍS, amb DNI 37.266.256-T, i residència al Passeig de la Riba número 23 de Castellterçol, Telèfon 609 04 08 40

ARQUITECTES.-

Josep Montaña Trilla,
col·legiat núm. 9546-1. Adreça: montana@coac.net Telèfon 938660101.

Josep Pratdesaba Fargas,
col·legiat núm. 24736-7. Adreça: petis@coac.cat Telèfon 938666293.

Joan Bubé Oller,
col·legiat núm. 68243-8. Adreça: j.bube@coac.net Telèfon 680636161

ARQUITECTE TÈCNIC.-

Jordi Vila Romero,
col·legiat núm. 9976. Adreça: vila.jordi1@gmail.com Telèfon 938663951.

ARQUEÓLEG.-

Pau Alberch Calm,
Adreça: pau.alberch@gmail.com Telèfon 667473153

1.3.- NECESSITAT DE L'ACTUACIÓ.-

El procés d'abandó viscut els últims anys, ha portat l'església de Sant Julià a l'estat actual de degradació.

A l'efecte, es va crear la societat ASSOCIACIÓ SANT JULIÀ, per la restauració i conservació de l'església de Sant Julià d'Úixols, com a única finalitat, i amb el convenciment de poder, si s'actua amb rapidesa i eficiència, preservar l'edifici, retornar-hi el culte i estudiar vies que facin possible el seu manteniment.

La voluntat de l'Associació és la de rehabilitar l'església, i promoure el procés per portar a terme aquesta rehabilitació.

Amb aquest objectiu ens encarrega la redacció d'aquest document, necessari per fonamentar els criteris d'intervenció en base a una anàlisi de l'estat actual, i que contingui la documentació necessària per entendre l'edifici i les lesions que presenta amb l'objectiu d'orientar correctament la intervenció.

Així mateix aquesta documentació ha de contenir una anàlisi històrica del seu procés constructiu amb l'objectiu d'interpretar les tècniques constructives i criteris per a la seva rehabilitació

Per tant, i d'acord amb el que s'exposa, proposem especificar els treballs a realitzar, en base a la redacció del present PLA DIRECTOR, que ha de contenir la documentació gràfica i escrita que permeti contextualitzar l'església de Sant Julià d'Úixols, la seva evolució històrica, i el seu estat actual, i determinar els criteris d'intervenció tant des del punt de vista estètic com també tècnic, constructiu, etc.

Caldrà que aquest Pla Director, ho sigui a proposta de la propietat, i amb els corresponents permisos per part de l'Ajuntament de Castellterçol, i el Departament de Patrimoni de la Generalitat de Catalunya, i ha d'incloure un pla d'etapes, pel Desenvolupament de projectes parcials per a la rehabilitació de l'església.

1.4.- CRITERIS BÀSICS:

El Pla Director, ha de contenir la documentació gràfica i escrita que permeti contextualitzar l'església de Sant Julià d'Úixols, la seva evolució històrica, el seu estat actual, i determinar els criteris d'intervenció per la rehabilitació i manteniment tant de l'Església com del seu entorn.

Determinarà les actuacions i obres a executar, la seva prioritat i el criteri d'actuació per la seva realització. Aquets criteris emprats són:

- .- Restauració de l'Església com a element del Patrimoni històric i artístic, atenent a les diferents èpoques de la seva construcció.
- .- Pla d'actuació per la seva rehabilitació, mitjançant projectes parcials, conseqüència primer de la urgència estructural de la intervenció, i de la necessitat i viabilitat de les accions a fer.
- .- Preservació de les edificacions existents i del seu entorn paisatgístic.
- .- Manteniment del l'edifici i del seu entorn per adequar-lo a l'activitat religiosa per la que va ser construït.
- .- Preveure uns usos compatibles amb l'edifici i la legislació urbanística tant d'àmbit local com supramunicipal que assegurin la seva pervivència.

El Pla Director, ha de contenir la documentació gràfica i escrita que permeti contextualitzar l'església de Sant Julià d'Úixols, la seva evolució històrica, el seu estat actual, i determinar els criteris d'intervenció per la rehabilitació i manteniment tant de l'Església com del seu entorn.

1.5.- DOCUMENTACIÓ PRÈVIA:

Per a la anàlisi i redacció del Pla director hem disposat de diferents materials, alguns previs a l'encàrrec i altres elaborats a partir del mateix.

Com a antecedent a aquest document i referència inicial de l'Associació, comptem amb un document redactat per en Nicolau Rabassada Miró, arquitecte que va viure a la rectoria els anys previs a l'incendi del 1975.

Aquest document consta d'una documentació escrita, memòria definint les obres necessàries per la conservació del conjunt, i documentació gràfica amb una planta del conjunt de l'església, rectoria i cementiri, i una planta acotada de l'església, campanar i rectoria.

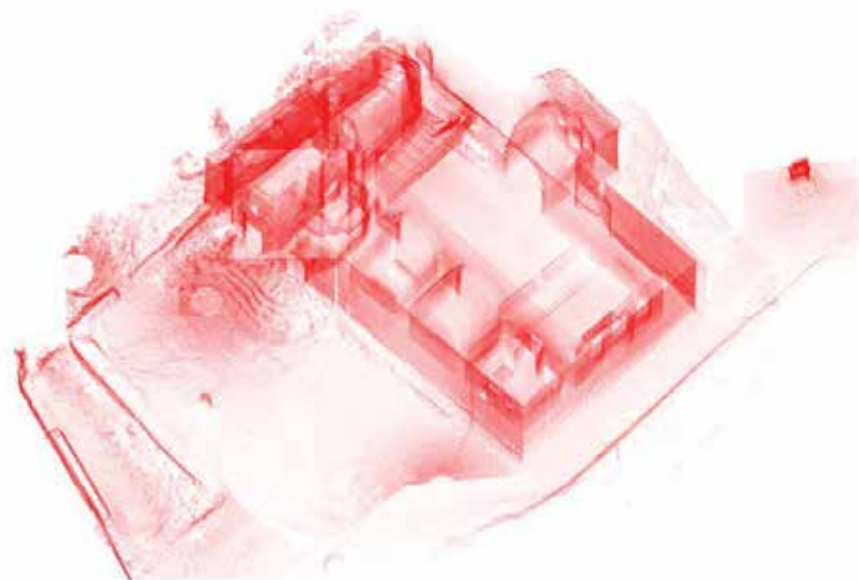

També disposem de documents que figuren a la bibliografia, esmentant especialment l'escrit d'en Ramon Vall i Rimblas, qui es va adonar de la singularitat de la base de l'actual campanar, més evident arran de l'incendi de l'hivern de 1975, que va destruir tot l'interior de la rectoria.

El seu estudi i la hipòtesi de l'origen preromànic d'elements situats a la base del campanar actual, és compartida per en Antoni Pladevall Font en el seu llibre sobre Castellterçol, afegint dades històriques de l'església, i apareix també en altres publicacions com l'enciclopèdia Catalunya Romànica, etc.

Igualment rellevant és la informació d'en Josep Maria Massagué i Torné en un escrit publicat mes d'un cop, especialment interessant aquell publicat per AARS, amics de l'art romànic de Sabadell, num.144 de 18 d'octubre de 2014, en la que entre la documentació gràfica hi ha una hipòtesi d'una església triabsidal d'origen romànic.

Finalment i per elaborar un aixecament de plànols necessari per elaborar el Pla Director i base del posterior projecte, o projectes parcials de rehabilitació, es va encarregar un plànol topogràfic de l'entorn de l'església i també d'un núvol de punts que escaneja tridimensionalment l'edifici, permetent la recreació virtual de l'edifici a l'espai i la seva manipulació amb eines de dibuix assistit per ordinador, la representació gràfica de qualsevol tall de l'edifici i la projecció dels elements representats com un fons dibuixat a punts.

Així s'ha pogut fer una documentació gràfica d'estat actual amb una precisió suficient per al compliment dels objectius del Pla Director.

2.- INFORMACIÓ I DOCUMENTACIÓ

2.1.- INFORMACIÓ CADASTRAL.-

El conjunt de l'església i el cementiri de Sant Julià d'Úixols, té dues referències cadastrals:

.- L'ermita de Sant Julià, finca rústica al Polígon 9, parcel·la 12, amb una referència cadastral 08063A009000120000KO. Se l'hi assigna una superfície construïda (segons cadastre) de 212,00 m2., destinat a un ús religiós; i de 463,00 m2, de terreny de cultiu improductiu. En conseqüència, la superfície de la parcel·la rústica és de 675,00 m2.

.- El cementiri, finca rústica al Polígon 7, parcel·la 16, amb una referència cadastral 08063A007000160000KG. Segons cadastre, d'una superfície de parcel·la de 136,00 m2., i un ús agrari improductiu.

2.2.- RELACIÓ AMB L'ENTORN.-

2.2.1.- DESCRIPCCIÓ GEOGRÀFICA.-

Sant Julià d'Úixols i el seu cementiri annex, està situat al racó sud-oest del terme municipal de Castellterçol, a la comarca del Moianès, a prop del límit amb els termes de Granera i de Gallifa, a una altura de 894,00 mts. La seva situació geogràfica és 41° 43' 28" N; 2° 06' 47" E.

L'església, a uns 3,5 Kms. del casc urbà de Castellterçol, queda aturonada sobre un petit pujol de poca elevació però que ofereix un bon punt panoràmic. És una zona boscosa, a dia d'avui gairebé despoblada, que acaba amb la serra que va del Serrat de les Pedres al Collet de les Termes, una vegada passada la masia de les Pujades.

El límit amb Granera, que queda a ponent de l'Església i el mas d'Úixols, és molt proper, de manera que la font d'Úixols queda ja dins del seu terme, com també la majoria de les masies que pertanyien a l'antiga parròquia, com ara el Solà del Sot, el Carner, el Calbó, el Pererol i Puigdomènech, mentre que el Munt, Les Pujades i l'Era de les Cases, queden situades dins del terme de Castellterçol.

S'hi pot arribar a peu o amb vehicle tot terreny des de la població de Castellterçol. Des del Passeig del Castell cal seguir el GR 177 o Ronda del Moianès. Passant ben a prop del Castell de Terçol, el camí comença a pujar -fortament en algun punt- passant pel Ricard i fins a l'antiga parròquia de Sant Julià d'Úixols.

També, per un camí en més bon estat, es pot accedir a Sant Julià, sortint de Castellterçol, per la carretera de Granera, agafant el camí del Munt. Al cap de més d'un kilòmetre cal seguir el camí que trenca cap a l'esquerra, deixant a la dreta que ens portaria al Solà del Sot. El camí s'enfila fins a la masia del Munt, i continua fins arribar a la casa de Sant Julià o cal Cinto, des d'on deixarem el camí per pujar fins a l'església seguint la ronda del Moianès GR177.

Des de la casa seguint el camí del Munt arribaríem ben aviat al Collet de Matafaluga a 880,7 metres d'altitud punt que es creua amb el camí de la Matagalls-Montserrat, i des d'aquí podríem seguir cap a l'Era de les Cases, o cap a les Pujades i les Pujadetes.

2.2.2 .- ANÀLISI PAISATGÍSTIC

Sant Julià està situat en un puig, envoltat per un terreny força accidentat, en un entorn a mes de 850 metres d'altitud, el punt proper més alt és el Serrat de les Pedres a 954 metres.

El clima de la zona és típicament mediterrani, amb una lleugera tendència continental. Els estius són calorosos i els hiverns, més freds i humits, al igual que en tota la comarca del Moianès.

Això, afavoreix una vegetació natural, de pinedes de composició diversa (pi blanc, pi pinyer o pinastre), roures, alzines, carrasques o coscolls, amb un sotabosc llenyós i dens amb brolles d'estepes, brucs i matollars de romaní i farigola. L'estrat herbaci, si existeix, és poc important.

El conjunt de Sant Julià, església, pedró i cementiri queda sobre un turó elevat, amb un pendent d'accés més suau pel seu costat nord, cap al torrent del Munt, i a migdia, on domina la vegetació esmentada; i més abrupte per la banda a ponent, on l'església queda aturonada, uns 12 metres per sobre del terreny que l'envolta.

Aquest terrenys, que formen un petit pla sota el turó, són antics camps de conreu abandonats fa temps, que s'han assilvestrat, tot i que es mantenen encara ben visibles els seus límits, uns espais que l'home havia anat guanyant en detriment de les formes de paisatge espontani de bosc mediterrani.

En fotografies de principi de segle XX, es pot apreciar com l'àmbit del voltant del conjunt estava completament net d'arbres, que en l'estat d'abandó dels últims temps, han tornat a guanyar terreny, fins arribar a tocar de les parets de façana, a la banda nord-ponent de la rectoria.

S'ha de remarcar l'existència de l'enorme freixe que acompanya el camí de pujada a l'església des de migdia, i que tanca visualment l'era d'entrada a la mateixa.

Pel que fa a la fauna, és la típica de la zona central mediterrània. En aquest lloc s'hi poden trobar múltiples espècies d'ocells, des del pinsà, i l'estornell, fins a la garsa, el mussol comú o l'òliba. També animals com el toixó, el senglar, la guilla, el cabirol, de mes menuts com la rata talpera, l'esquirol i també diferents tipus de rèptils.

La seva situació, permet que des de l'església, es domini una paisatge extens, obert, feréstec i poc poblat, de bosc amb petites clapes de cultius (molts abandonats) al voltant de masies com ara El Carner, El Calbó, o El Pererol.

És un espai de gran biodiversitat; sense contaminació acústica ni lumínica, amb una alta qualitat de l'aire, i de gran valor paisatgístic, ambiental, d'equilibri ecològic, i d'interès didàctic-educatiu.

Totes aquestes característiques han fet de Sant Julià, un lloc especial, estimat per la gent, visitat sovint com a lloc de pas o de descans.

A banda del seu ús religiós, ha estat un punt de reunió per a tota mena d'actes: des de les trobades per fomentar la no-violència i al pacifisme a principis dels 70, fins aplecs, caminades, o sessions astronòmiques.

És un lloc de gran valor per la seva capacitat re-equilibradora en la relació home/natura i la seva utilització com a espais de lleure.

2.3.- LEGISLACIÓ URBANÍSTICA APLICABLE

Segons el Pla General d'Ordenació Urbana vigent, l'església de Sant Julià, està classificat en sòl no urbanitzable, qualificat de Conservació Forestal Absoluta.

Aquest Pla General, redactat l'any 1981; incloïa un pre-catàleg d'edificis a protegir situats al casc urbà; i senyalava que calia redactar un catàleg extens, tant en zona urbana com en zona no urbanitzable, treball que a dia d'avui encara no s'ha fet.

L'any 2007, es va redactar la revisió del Pla General, on Sant Julià d'Úixols figurava com a bé a conservar (Fitxa 47 del catàleg de béns a protegir). No obstant, en virtut d'un recurs contenciós-administratiu interposat contra l'aprovació definitiva del POUM, mitjançant la Sentència dictada en data 22 de maig de 2014 es va declarar la nul·litat del nou Pla.

Conseqüentment, va quedar novament en vigor l'antic Pla General d'Ordenació Urbanística del municipi de 1981, on Sant Julià no té cap mena de reglamentació específica de protecció.

No havent elaborat un catàleg de masies de Castellterçol, i en general, les obres de nova planta, ampliació o rehabilitació d'edificacions en sòl no urbanitzable resten regulades al decret legislatiu 1/2010, de 3 d'agost, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei d'urbanisme consolidat amb les modificacions introduïdes per la Llei 3/2012, del 22 de febrer, pel reglament de la Llei d'Urbanisme 305/2006 i el decret 64/2014 pel qual s'aprova el reglament sobre protecció de la legalitat urbanística.

Així l'article 48 del decret 64/2014 defineix les excepcions a l'aprovació d'un Pla d'Actuació Específica (PAE), que l'article 47.2 del mateix decret estableix com a tràmit previ a la concessió de llicències en sòl no urbanitzable en municipis que no disposin de catàleg de masies.

48.3.b) Les obres de reparació que exigeixin la salubritat pública, la seguretat de les persones o la bona conservació de les construccions, edificacions i instal·lacions, i les obres de millora d'aquests immobles, sempre que no comportin el seu canvi d'ús o l'augment o distribució diferent del volum edificat.

S'entén doncs que en el cas que ens ocupa, d'acord amb les intencions definides en aquest Pla Director per a la rehabilitació de l'ermita de la sufragània de Sant Julià d'Úixols, no serà necessària l'aprovació d'un PAE atès que:

- .- No es modifica l'ús
- .- No hi ha un increment del volum edificat
- .- No hi ha una distribució diferent del volum edificat

I que per la seva tramitació a l'Ajuntament, el projecte o projectes parcials que descriguin les obres per les quals es sol·liciti el preceptiu permís, haurà de contenir la documentació que es defineix a l'article 57.1 del RPLU:

a) Memòria justificativa de l'actuació i la seva finalitat, amb el grau de precisió necessari que permeti apreciar-ne l'adequació als requisits exigits per la Llei d'urbanisme i el Reglament que la desplega i a les determinacions del planejament territorial, sectorial i urbanístic aplicables.

b) Plànols a escala adequada relatius a l'emplaçament i la situació precisos de la finca o finques on es projecta l'actuació, amb indicació de la seva referència registral i cadastral, la seva extensió i la superfície ocupada per l'activitat i les obres existents i previstes.

c) Descripció i representació gràfica dels serveis urbanístics necessaris per dur a terme l'actuació, amb indicació dels existents i dels que calgui implantar, incloses les obres de connexió corresponents.

d) Projecte tècnic quan l'actuació comporti l'execució d'obres o, si es tracta d'obres que no requereixen projecte tècnic, descripció i representació gràfica d'aquestes obres.

e) Estudi d'impacte i integració paisatgística, elaborat de conformitat amb la legislació sobre protecció, gestió i ordenació del paisatge, quan es tracti d'implantar noves obres o d'ampliar les existents, pròpies d'una activitat agrícola, ramadera o rústica en general, que superin els llindars que estableixen el planejament territorial i urbanístic o es refereixin a altres actuacions en què el planejament esmentat requereix aquest estudi.

*En el benentès que l'estudi d'impacte paisatgístic no serà preceptiu per la naturalesa de l'edificació que ens ocupa i el tipus d'obres que es pretenen desenvolupar en diferents etapes fins la rehabilitació de l'ermita.

Tot i que l'església a dia d'avui no està qualificada com a Bé Cultural d'Interès, ja sigui Nacional o Local, si que està inclosa a l'Inventari del Patrimoni Arquitectònic del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, en compliment de la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del Patrimoni Cultural Català, on a l'Article 15 especifica que “Els béns integrants del patrimoni cultural català que, tot i llur significació i importància, no compleixin les condicions pròpies dels béns culturals d'interès nacional han d'ésser inclosos en el Catàleg del Patrimoni Cultural Català.”

2.4 .- EVOLUCIÓ HISTÒRICA

CONTEXT GENERAL

Sant Julià d'Úixols és una església romànica que fou centre d'una parròquia sufragània que incloïa els masos del Solà del Sot, El Munt, Puigdomènec, Sauvatges, el Carner, el Caubó, el Pererol i l'era de les Cases.

El nom d'Úixols, que trobem en Uxiis, Vesis o Uciis, prendrà més tard la forma més estable d'Oculis i, en els primers documents en català o amb el nom catalanitzat, oferirà també un ample ventall de formes.

La domus Sancti Juliani surt esmentada en mes de set documents entre el 940 i el 961 com a punt de referència en els termes de bens.

.... “ En una d'aquestes vendes, del 946, Fredelda i la seva filla Susana, venen a Guadamir, una casa i terres al terme de Castellterçol, ad domun Sancti Iulianis, que té com a altres afrontacions la casa d'Anastasi i l'hort d'Argeric, cosa que ens indica el poblament inicial del lloc, si més no, al voltant de l'església.”....(Antoni Pladevall i Font: Castellterçol, història de la vila i el seu terme).

La primera menció com a parròquia és de l'any 1124, sense que això vulgui dir que no actuava anteriorment.

Estava vinculada a la parròquia de Castellterçol, amb la qual fou cedida al monestir de l'Estany el 1130. Després del despoblament del segle XIV (Pesta negra 1348, terratrèmol 1448) deixà de tenir sacerdot propi i estigué vinculada a la parròquia de Granera, fins que, poc abans de 1550, retornà a Castellterçol.

... «Poc abans de l'any 1550, per un conveni entre els rectors de Granera i Castellterçol, en el qual s'al·legaven causes de distància i de difícil pas de torrents cabalosos en temps de pluges, la sufragània de Sant Julià va retornar al domini del rector o paborde de Castellterçol’»....(Antoni Pladevall i Font: Castellterçol, història de la vila i el seu terme).

L'església original del segle X ha estat molt modificada al llarg del temps, l'únic element original que es conserva d'aquesta època és el campanar, part dels murs mes a ponent de la nau central i part d'una absidiola lateral adossada al nord.

És suposa que aquesta edificació tenia una estructura de capçalera en trèvol, amb tres absidioles, una de central i dues laterals no massa habituals a l'època, i que atorga a l'església de Sant Julià d'un estatus privilegiat en les esglésies del romànic, moltes d'elles només amb un sol absis central.

Aquesta edificació va patir reformes i ampliacions als segles XVII i XVIII.

Sense datar amb exactitud es construeixen les dues capelles laterals a l'oest de les dues absidioles laterals, i dedicades a la Mare de Deu dels Dolors al nord i Sant Isidre al sud. Estan referenciades en les primeres visites pastorals del segle XVII, en les que es fa esment també d'una fornícula o pastera amb una imatge de la mare de deu del Roser.

La rectoria o casa del guarda de l'església es va fer el 1667.

Per això es devia escapar la nau a ponent i simultània o poc després s'amplia la nau cap a llevant.

La sagristia adossada a la cara sud de la nau es manà construir el dia 2 de juny de 1696. El visitador ho justifica.

«per a revestir-se los sacerdots ab la deguda dccèutia y per a conservació de la roba de dita sagristia» (Pladevall, 1991, pag. 139)

Al mateix temps es devia construir la tercera capella, allargant la nau a llevant i eliminant definitivament l'absis central i l'absidiola lateral de la façana sud.

Cal fer notar que el segle XVII Castellterçol i altres municipis veïns estaven entre les poblacions catalanes que havien crescut més:

«Poblacions entre les 50 primeres que han crescut demogràficament i que a l'any 1702 han pujat 20 llocs o més: .. 22, Moià; 41, Castellterçol; 44, Sant Feliu de Codines;... » (Transformació econòmica i sistema urbà: Catalunya 1550-1640. Albert García Espuche).

A finals del segle XVIII, a Castellterçol la població estava dedicada a la pagesia i tradicionalment, a la parairia i a l'ofici de teixir. La indústria llanera tenia molta importància, amb més activitat que Sabadell i Terrassa com queda documentat als llibres sobre el municipi d'en Jaume Carrera i Pujal i Antoni Pladevall Font, en els que es descriu un potent gremi de pararies i teixidors de llana.

Mes endavant també s'afegeix la indústria del glaç que dona mes empenta a la comarca.

La població de Castellterçol experimentà el creixement més espectacular al llarg del segle XVIII, que passà de 1.154 h el 1719 a 1.812 h l'any 1787.

Aquesta època de benestar (tot i que socialment no gaire ben distribuït), havia de facilitar les obres d'ampliació que es van fer, que van acabar modificant completament la primitiva església romànica i que la van deixar en el seu estat actual.

Afavorit per aquest context els administradors dels Sants Màrtirs pagaren l'any 1800 un quadre per a l'oratori de Sant Julià, l'any 1826 una trona i el 1834 un altar per portar les relíquies.

Podríem dir, amb les dades que tenim que a finals de segle XIX la configuració de l'edifici i decoració de l'església ja té la forma que va arribar fins a principis de segle XX.

Aquesta mateixa configuració és la que podem veure actualment i només pels volts de l'any 1920 es modifica el volum edificat, afegint una planta a part del volum de la rectoria, utilitzada com a masia fins mes enllà dels anys 50 d'aquest segle XX. Va tenir ús residencial fins que va ser víctima d'un incendi el 1975, restant només les parets mestres, reconstruint el forjat de coberta per evitar la seva degradació.

L'edifici actual es descriu al Catàleg de patrimoni de Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya:

«L'església original del segle X ha estat molt modificada al llarg del temps, l'únic element original que es conserva és el campanar. L'edifici està format per un cos rectangular amb capelles afegides. El temple tenia una estructura de capçalera en trèvol, amb tres absidioles, però només es conserva parcialment una d'elles.

La porta es troba a la façana sud damunt la qual hi ha el campanar de planta quadrada i de forma troncopiramidal. Està cobert per una teulada de quatre vessants que es recolza sobre una cúpula amb trompes.

La composició de les façanes és resolta amb un doble nivell de finestres que han estat paredades; les del nivell més alt són geminades i la columna central té un capitell troncopiramidal invertit.

La planta baixa del campanar quadrangular, romànic, té les quatre façanes obertes per arcs que arrenquen de senzilles impostes; a causa de transformacions posteriors els arcs de les façanes nord i est han estat tancades.»

En aquesta descripció es reconeix l'origen de planta triabsidal i en canvi no parla que la base del campanar amaga un atri o porxo obert als quatre vents, sense datar ni concretar si pertanyia a una edificació més gran de la que no en queden restes. Aquesta construcció és clarament preromànica essent la base sobre la qual al segle XI es bastí el campanar actual amb característiques del primer romànic.

Pel que fa al culte, l'església de Sant Julià molt documentada tenia sacerdot propi fins el segle XV.

Es coneix que els actes de culte més massius que es feien a Sant Julià, a finals del XVIII i al XIX, estaven relacionats amb el temps: pregàries per demanar la pluja, per allunyar pedregades, etc.

A finals del segle XIX hi ha fins a deu processons de pregàries de la pluja els anys 1807, 1826, 1834, 1835, 1848, 1878, 1893, 1896 i 1897. Costum que es va allargar fins al 1945 del segle passat.

És molt possible que el campanar s'utilitzés també amb aquesta finalitat, com a comunidor; acte religiós que calia fer amb obertures que permetessin adreçar-se als quatre punts cardinals, cap on s'orienten les obertures del campanar.

«Nota: Per motiu de la sequedat en lo primer de Maig del present any (1893) se portaren ab solemne professó las relíquies dels Sants Màrtirs quese venerau en la Reliquiari dels mateixos, propietat de esta parroquia y estigueren dipositadas en Sant Julià ahont es costum en semblants casos de portarlas a fins que estigué remediada la necessitat ab lo benefici de la pluja: que fou a cinch de juny del propi any sobredit dia en que se retornaren. Tant enlo dia de portarlas com en lo dia de gracias concorregueren juntament ab la de esta parroquia las professons ab sos respectius Parrocos de Santa Coloma, Castellcir, Sant Quirze i Granera. Las dos primeras nos acompanyaren a la ida y regrés, la tercera tan solament al regrés del últim dia y la de Granera comparagué cada vegada al lloch de costum»

Posteriorment a l'incendi encara s'organitzaven aplecs fins mes enllà de l'any 1980, celebrant aquell dia una missa.

Entre els anys 1967 i 1971 s'hi organitzaren unes trobades anuals que reuniren personatges importants en el món de l'activisme pacífic i la no violència, com Lanza del Vasto, Isidre Nadal –llum de la selva- i Pepe Beunza com a mes destacats, també Jordi Maluquer, Gonzalo Arias, i altres.

El 22 de setembre de 1979 es va celebrar un casament a l'església.

Malgrat tot i al llarg del segle XX, el desús ha anat degradant l'edificació i han anat desapareixen els elements interiors, altars, imatges,....

En ple segle XXI han desaparegut també la campana (2011) i part del pedró (2015).

Tant les nombroses referències dels segles X-XII, i la participació de parròquies veïnes a les pregàries, la pròpia configuració de la nau romànica, així com també altres aspectes que s'aniran exposant en aquest Pla Director, fan adonar de la importància de la església, fins al punt que n'Antoni Pladevall dubta que les referències a Castellterçol en documents dels segles X fins al XII, no es referissin a Sant Julià d'Úixols i remarca la seva transcendència en el territori reconeixent un caire de "supraparroquial santuari".

Tot això reforça els arguments que atorguen a Sant Julià d'Uixols una destacada importància a la comarca, esdevenint una referència que ha transcendit fins als moments actuals essent un punt de pas i trobada habitual d'excursionistes, caminaires, ciclistes, grups familiars, etc.

La singularitat del conjunt edificat de Sant Julià d'Uixols ha despertat l'interès a diferents autors i objecte del seu estudi que recollim i exposem

3.- DESCRIPCCIÓ DEL CONJUNT, ANÀLISI I ESTUDI DE L'EVOLUCIÓ CONSTRUCTIVA.-

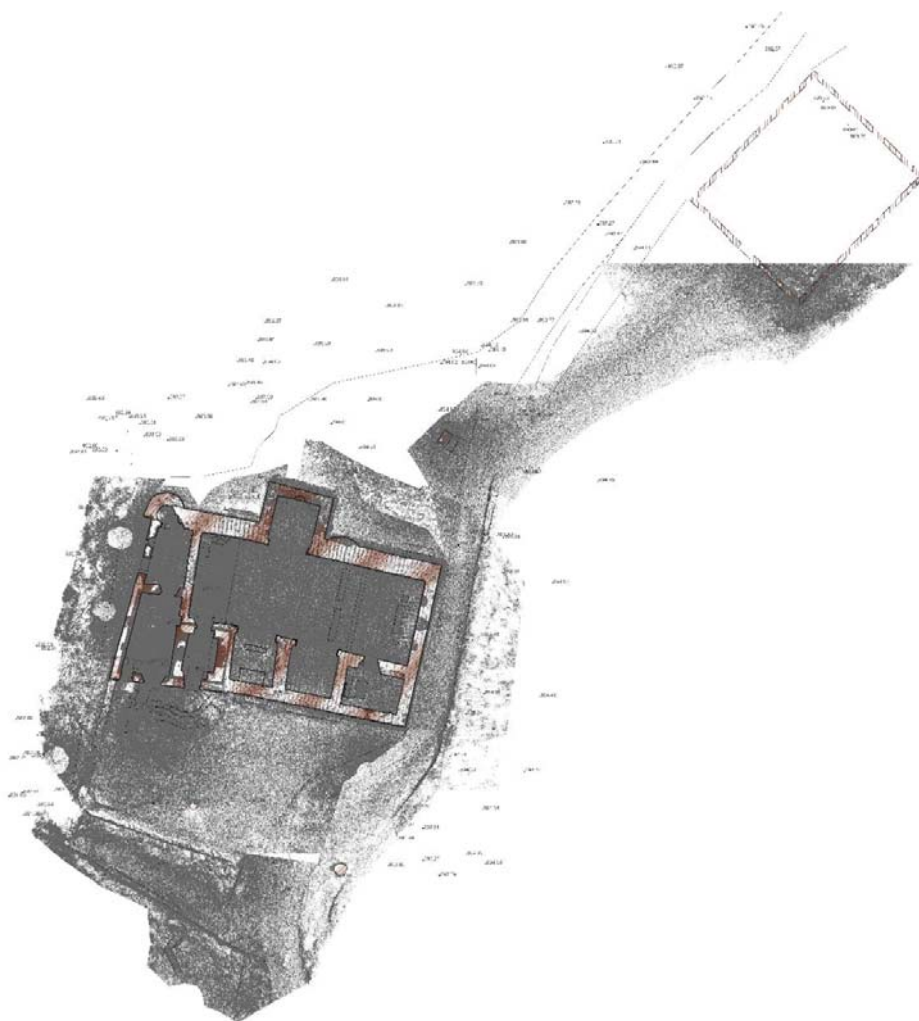

En aquest apartat es pretén descriure el conjunt, en el seu estat actual, analitzat en relació a la documentació que disposem.

Atès la singularitat del conjunt, resultat d'una evolució històrica complexa que analitzarem a l'apartat següent, analitzarem les diferents parts que componen el conjunt edificat que coneixem amb el nom de Sant Julià d'Úixols.

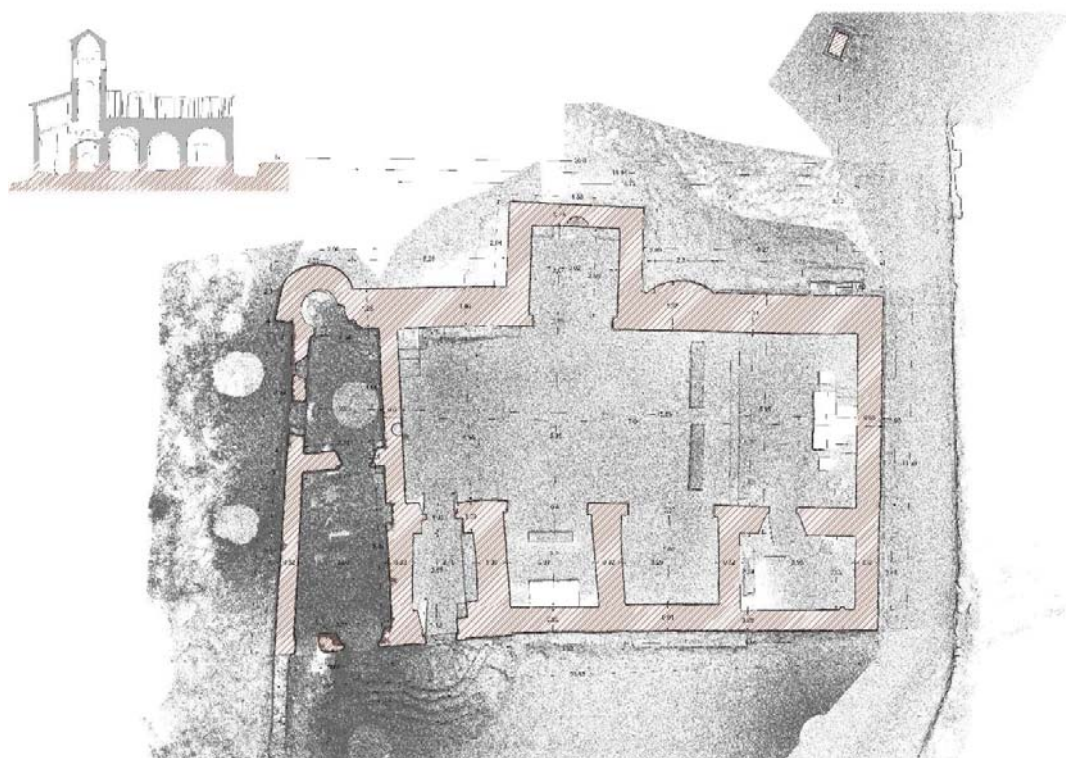
3.1.- DESCRIPCCIÓ GENERAL.-

Conjunt format per un volum principal format per l'església amb el campanar a migdia, la rectoria adossada a ponent, i al nord-est d'aquest volum trobem el pedró i el cementiri

L'església actual, l'ampliació d'una església del primer romànic català

L'església, amb la rectoria adossada per ponent, és una construcció de forma sensiblement rectangular, d'unes mides interiors aproximades de 15,59 metres per 5.92 metres.

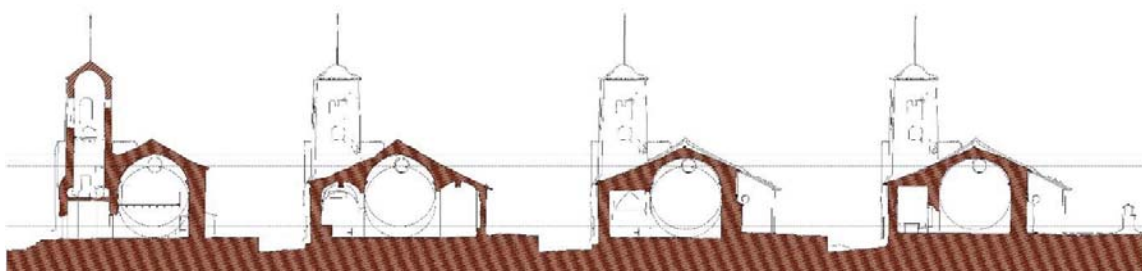

Està orientada, com és habitual en aquestes construccions, amb la major dimensió longitudinal de la nau seguint l'eix llevant (altar) – ponent.

L'església està construïda amb estructura de parets de pedra del país, de gruix variable (entre 75 i 105 cm.), depenent de l'època en que es van construir les successives ampliacions o reformes; i una volta de canó a tota la llargada de la mateixa, amb arcs faixons de reforç.

Les esglésies d'aquest tipus, a l'època romànica, acostumaven a mantenir unes proporcions donades pels propis requeriments constructius, on l'amplada de la nau solia ser com a màxim, de sis vegades el gruix de les parets, per tal que aquestes, per gravetat, poguessin suportar l'empenta de la volta de coberta.

L'alçada havia de ser tal que inscrivint un cercle seguint la forma corba de la volta, el seu diàmetre és la mesura de l'altura màxima de la nau i també la seva amplada.

Observant aquestes seccions ens adonem que es compleix aquesta proporció però que la part més a ponent la volta està deformada respecte el traçat de la semicircumferència.

A la banda de migdia de la nau hi ha la porta d'accés que es produeix singularment per sota el campanar, adossat lateralment a la nau i per un extrem arrambat al fons, cosa que tampoc és habitual en les esglésies romàniques.

Quan entrem, després de passar la doble porta de l'espai d'accés sota el campanar, quedem situats sota el cor, de tres metres de fons ocupa tota l'amplada de la nau i s'hi puja per una escala d'un tram que podem veure just entrar davant nostre.

A dins la nau i a banda i banda hi trobem tres capelles.

Enfrontades entre si n'hi ha dues.

Una situada al nord dedicada a la Mare de Deu de la Pietat. és gairebé quadrada, i coberta per

«una volta de creueria, amb els nervis constituïts per una robusta motllura que és estilitzada mitjançant un perfil simètric, format per dos cavets i una faixa a cada costat.

Els nervis s'uneixen al centre en una clau de volta penjant que, la del costat esquerra, hi ha en baix relleu, la figuració de la dolorosa» (Josep Maria Massagué, AARS 2014)

Aquesta capella forma un volum adossat visible al nord de l'església de 2,90x4,55 metres.

La capella adossada a la façana sud té unes mides semblants, però deformada en planta formant lleugerament un rombe.

Dedicada a Sant Isidre està coberta també per una volta de creueria com l'altre capella, amb la diferència que la clau de volta és llisa a la part inferior.

En aquell moment l'església segurament encara conservava l'estructura triabsidal.

La tercera capella, adossada també a la façana sud de la nau, entre la sagristia i la capella dedicada a Sant Isidre està coberta per una volta de canó orientada de nord a sud, com la mateixa sagristia, segurament doncs construïdes alhora, a partir de l'any 1696.

La sagristia i aquesta tercera capella varen acabar de desfer l'església triabsidal. Observant l'aparell de la pedra es devia ampliar alhora la nau obtenint a llevant l'aspecte actual d'edificació sensiblement rectangular, integrant a la banda sud en un sol volum sense diferenciar el campanar que sobresurt en vertical, les dues capelles i la sagristia.

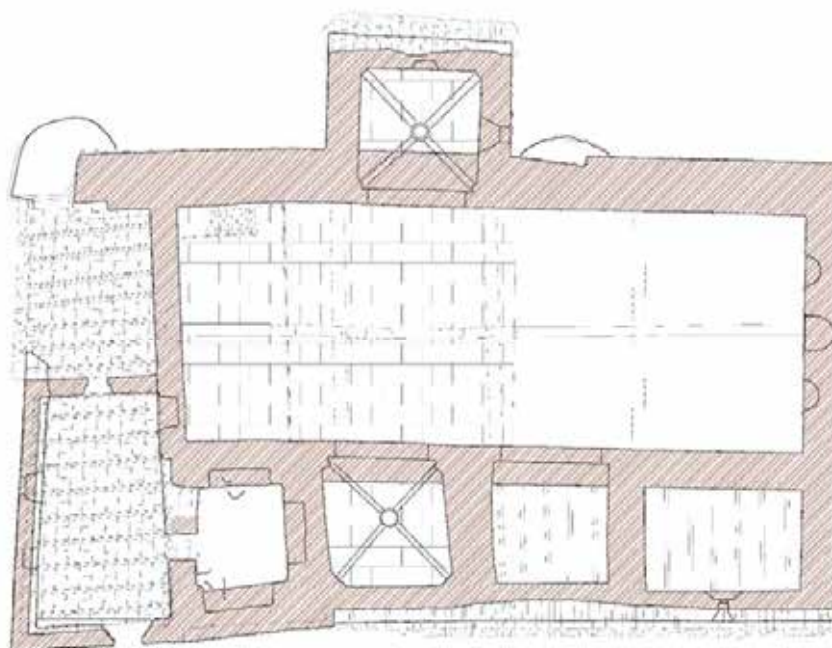
La façana est es pot interpretar que està construïda tota de cop, podent observar unes obertures com unes finestres altes tapades amb paret de pedra a banda i banda de l'envà que dibuixa les fornícules que decoraven l'altar.

També es veu una obertura ampla amb arc de volta, tapat amb mur de pedra que podria haver estat un accés a la nau des del camí.

A la façana sud, a la dreta de la base del campanar hi ha formada una aresta que indica clarament que la capella de Sant Isidre és prèvia a la resta de la façana que completa l'ampliació.

A la façana nord, l'absidiola i un retranqueig vertical en el mur, així com també el desnivell de la coberta indiquen que hi ha hagut aquesta ampliació cap a llevant de la nau, desfent l'estructura triabsidal de la capçalera romànica.

La coberta de la nau la conforma aquesta volta continua, semicircular, de pedra natural, amb parets perimetrals recrescudes fins l'arrendada de la teulada.

La teulada del conjunt està formada per diverses parts amb solucions diferents:

.- La coberta de la nau original construïda a dues vessants, des de la paret que actualment separa la rectoria de l'església fins el punt a l'est que s'iniciava l'absis central de l'església romànica. Cada vessant és un pla inclinat amb mes pendent a mesura que s'acosten al carener. Estava originalment acabada amb llosa de pedra natural.

L'espai entre la volta i la llosa s'aconsegueix a base de reomplir amb terra.

Allà on es conserven encara les parets de l'església romànica sobresurt la llosa lleugerament del pla de les façanes, formant un petit ràfec. Per exemple a l'extrem de la façana nord, a l'extrem del forn de la rectoria.

Actualment sobre la capa de la llosa hi ha teula àrab ceràmica.

.- La resta de la nau, en direcció a llevant, la coberta també és a dues aigües i un pendent uniforme. L'acabat també és de teula àrab de ceràmica, col·locada directament sobre la terra que omple l'espai entre la volta de canó i la teula.

L'arrencada de la teulada de la totalitat de la nau actual està anivellada en tot el perímetre. El pendent de la teulada de la meitat a llevant de l'església és lleugerament inferior, cosa que comporta que el carener quedi partit, a diferent nivell, coincidint en el límit de les capelles laterals, adossada a l'entrada i a la façana nord, aparentment sense tenir cap mena de raó constructiva, donat que el pendent existent tot i que acusat, permet l'acabat amb teula ceràmica.

Les cobertes amb llosa de pedra solien tenir més pendent, que s'acostumava a suavitzar al arribar a les façanes. Aquesta configuració afavoreix, l'evacuació d'aigües pluvials de l'aiguafons del campanar, tancat pel costat de la rectoria.

.- La coberta de les dues capelles, de Sant Isidre de la Mare de Deu dels Dolors, les més antigues, està construïda de la mateixa manera que s'ha descrit per a la nau original

.- La teulada de la capella contigua a la sagristia i la mateixa sagristia està formada per un forjat de biguetes de fusta (segurament de roure) deixant un espai buit sobre les voltes. La teula àrab ceràmica d'acabat està col·locada a "llata per canal".

Fem notar que sobre l'actual porta d'entrada, hi ha un pany de paret recrescuda fins una arrencada de volta amb els cairons tallats en forma d'arc semicircular, cosa que podria indicar que en algun moment, davant del pòrtic d'entrada sota campanar, podia haver existit una galilea que en protegís l'accés o bé, cosa força més probable, atenent als desnivells de l'entrada, una portalada més treballada que en algun moment es va desmuntar.

La base del campanar, una edificació anterior al segle X

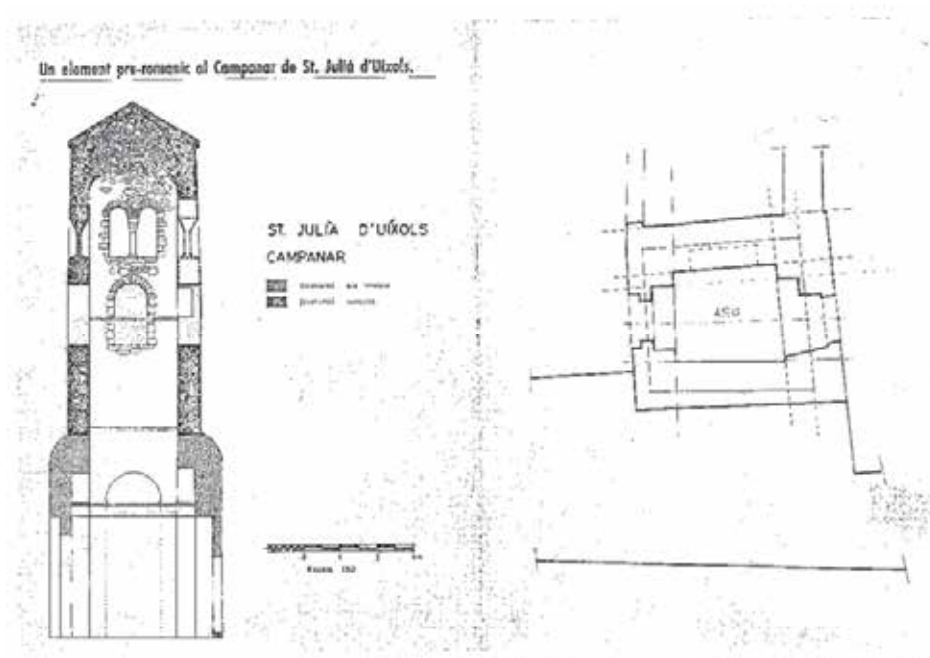
La base del campanar de planta quadrangular, lleugerament girada respecte els eixos cardinals te una dimensió màxima de 4,90 metres al seu costat oest, i ortogonalment una dimensió mínima de 3,98 metres.

La dimensió interior de l'espai que serveix d'accés a la nau de l'església és de 2,55 metres en l'eix nord-sud i 2,19 metres en la direcció est-oest.

En Ramón Vall i Rimblas, es va adonar de la singularitat de la base de l'actual campanar, més evident arran de l'incendi de l'hivern de 1975, que va destruir tot l'interior de la rectoria.

Aquest interès queda escrit en un article pel Butlletí de la Unió Excursionista de Sabadell, numero 38, amb el títol "Un element preromànic al campanar de Sant Julià d'Úixols", i també es va publicar en un article del programa de la festa major de Castellterçol de l'any 1981.

En aquest article fa una descripció precisa del conjunt de Sant Julià, especialment del campanar, del qual en fa una representació gràfica:

Qualifica el campanar com a típicament romànic, de forma tronco-cònica, a la part alta del qual s'aprecien tècniques i sistemes de construir del romànic, recordant el de Coll de Nargó, tot i que allà la part afuada correspon a l'època pre-romànica.

El seu estudi defineix la base del campanar, sota el volum tronco-cònic, com la "...que presenta més interès per les seves característiques especials.", i constata la presència d'elements clarament preromànics.

La singularitat del campanar i els indicis que fan pensar amb una construcció del segle X, o anterior, són:

- L'aparell de carreus ben carejats, pràcticament tots de la mateixa dimensió i formant filades acurades, contraposat amb afegits mes descuidats propis del romànic primerenc.

Recorda el que hi ha a l'exterior de l'absis de St. Pere i Sta. Maria de Terrassa.

- Aquest cos del campanar, avui mol amagat per l'església i la rectoria, podia constituir un pòrtic, obert per tots quatre costats, sobre el qual es va construir el campanar, tipològicament atípic.

- La pica d'immersió present al cementiri (actualment situada sota el campanar) i restes de ceràmica dels segles IX o X pels contorns.

- La dedicació a Sant Julià, sant que figura en els santorals hispànics anteriors a l'any mil.

Amb tot això i tenint a sobre una construcció dels inicis del romànic que ajuda a provar la seva preexistència, en Ramon Vall suposa una construcció amagada a la base del campanar d'una època anterior al romànic, encara que no en determina amb certesa la seva datació i l'ofereix per l'estudi i catalogació a futurs investigadors.

Aquesta hipòtesi està recollida al llibre d'en Antoni Pladevall "Castellterçol, Història de la vila i el seu terme", pag.135-144, en la que documenta extensament l'ermita de la Sufragània de Sant Julià d'Úixols, descrivint també aquest element atri-campanar:

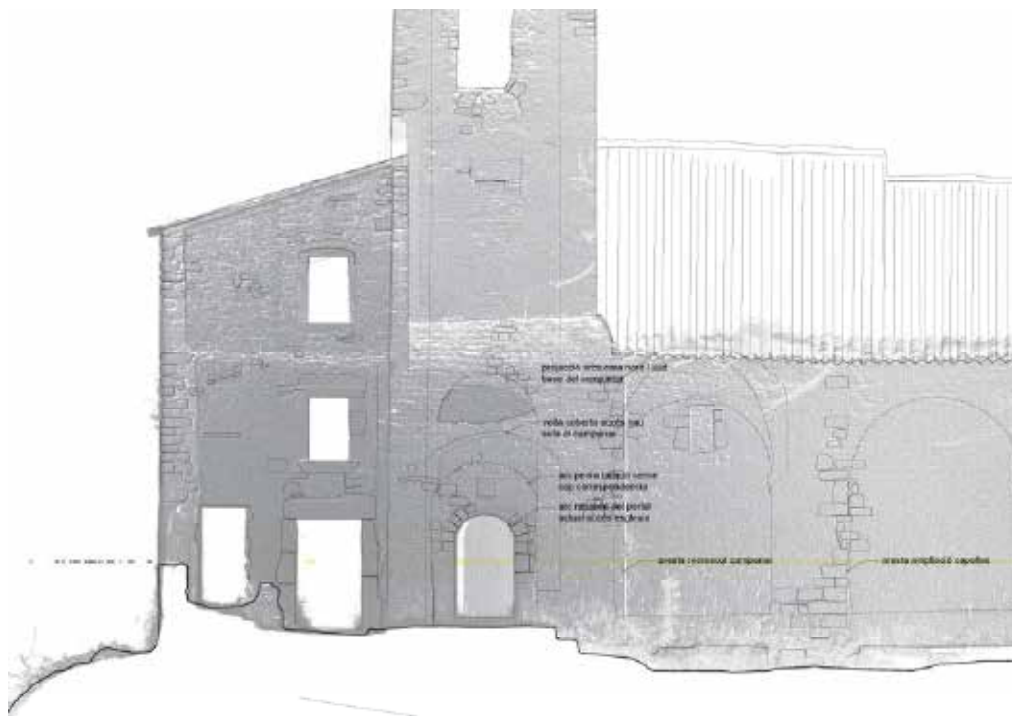
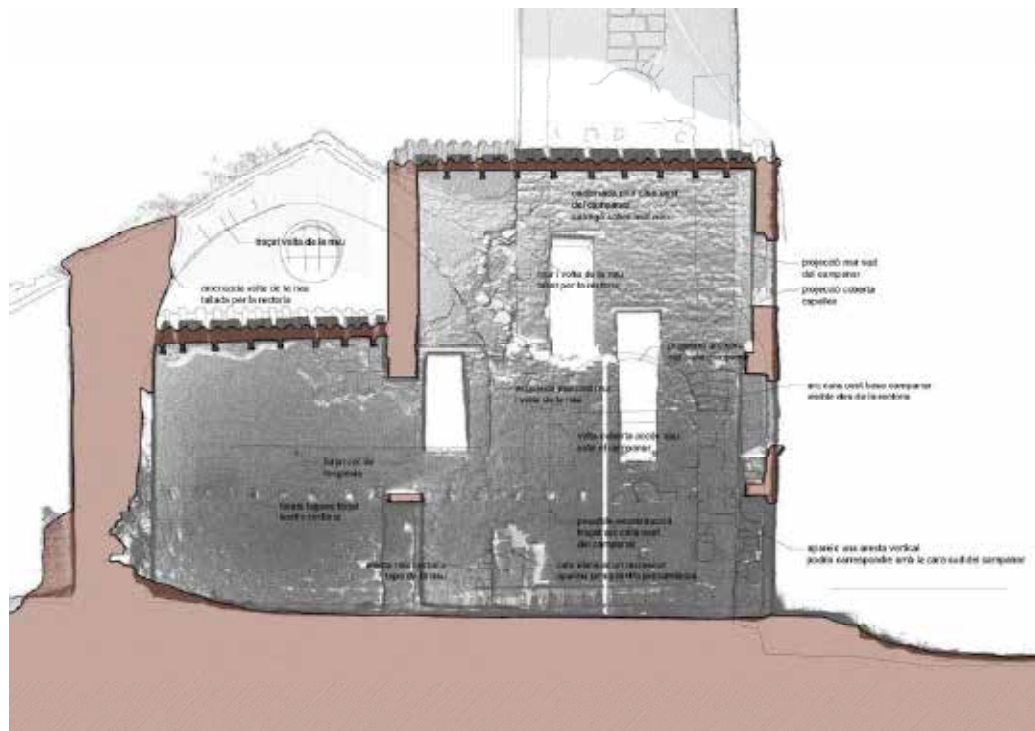
"Inicialment, el que ara és la base de l'airós i curiós campanar, d'estructura sensiblement piramidal, era un pòrtic obert pels quatre costats i sostingut per quatre robustes pilastres, col·locades una a cada caire.

Aquest atri o element d'un edifici anterior a l'època romànica, pot correspondre al segle X, època en la que hem vist amplament documentada l'església."

En una cala a l'extrem nord-oest de la base del campanar dins el recinte de la rectoria es descobreix una part de la construcció preromànica.

En aquestes dues imatges incloses també com annex constatem les diferents ampliacions i modificacions de l'edifici en el punt del campanar, de màxima complexitat i amb incògnites que dificulten la anàlisi de l'evolució històrica.

El Campanar, un element romànic

El campanar, d'època romànica, segurament avançat el segle XI, està assentat sobre l'entrada porticada, és de parets de pedra natural, de forma quadrangular en planta, i amb dos nivells de finestres.

Al nivell inferior hi ha quatre obertures, amb arcs de mig punt.

A les façanes nord i est, sense modificar, han estat parcialment tapades amb mur de pedra.

La de la façana a ponent, queda dins el segon pis de la rectoria, que es va addicionar a principis del segle XX

Al segon nivell a les cares nord i est, veiem dues finestres geminades, tenen al centre, una base senzilla i una columna circular, amb dues pedres superiors que passen de la forma circular a la trapezoïdal per rebre el capitell, de cares planes.

A les altres dues façanes, sud i oest, han estat modificades, eliminant el pilar intermedi i ampliant l'altura de l'obertura, instal·lant una campana a l'obertura del sud. La de l'oest és tapada amb un envà d'obra ceràmica. L'ampliació de les obertures va portar l'escopidor del segon nivell fins just a sobre les dovelles del primer nivell.

Es pot apreciar, sobretot des de l'interior, el joc d'obertures i nivells, deduint fàcilment les diferents modificacions al pas del temps.

També poden veure els punts de recolzament de biguetes i entregues de forjats de rajola de sostres i escales interiors avui desapareguts. El forjat més evident és el que servia el nivell de la campana i que queda a mitja altura de les obertures del primer nivell.

La coberta del campanar està resolta amb unes senzilles petxines a les cantonades interiors per rebre una cúpula de pedra natural, semiesfèrica, i acabat amb pendents a quatre aigües cobertes amb teula àrab ceràmica.

S'ha de remarcar que l'entrega de la teulada contra el campanar, crea un aiguafons (a cara nord), que ha comportat problemes d'entrada de pluvials directes cap a l'interior de l'església.

En una bona descripció que en feu en Ramon Vall en la que descriu el campanar de l'any 1976, pràcticament coincideix en el mateix estat actual:

«Els elements romànics del campanar -que correspon a la seva part superior- ocupen dos pisos. En el més alt hi havia a cada una de les seves cares una finestra geminada. Actualment es conserven en la seva totalitat, si bé que tapiades, les finestres corresponents a les façanes de llevant i

tramuntana. I s'aprecien perfectament les restes de les altres dues. Al centre de cada finestra hi ha una petita columneta que separa els seus dos elements, amb una base circular molt simple; a la part superior les columnes acaben amb uns capitells trapezoïdals; l'acord entre la columneta i el capitell es resol a base de dues pedres que passen paulatinament de la forma circular a la trapezial. Els capitells no presenten cap mena de traça escultòrica: les seves cares són planes i simplement tallades.

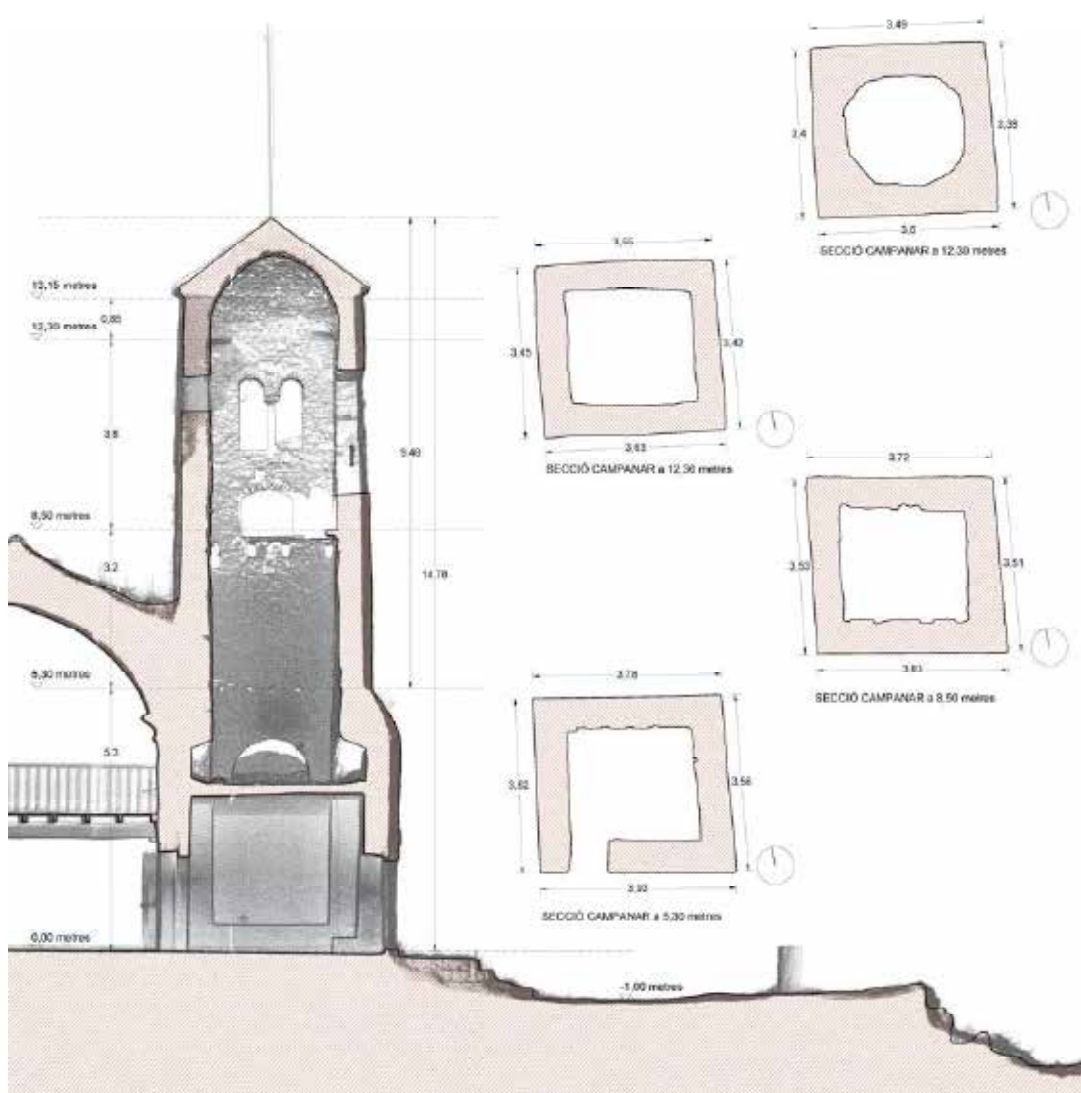
El cobriment del campanar és en forma de cúpula que arrenca sobre d'aquestes finestres geminades. La planta del campanar no és perfectament quadrada, sino que correspon a un quadrilàter quelcom irregular. El pas d'aquesta forma quadrangular a la rodona de la cúpula, es fa a base de quatre petxines. La cúpula està construïda per carreus de pedra, simplement desbastats i formant filades regulars.

Exteriorment el campanar està cobert amb teula. El pis inferior a aquest té quatre grans obertures, una a cada cara del campanar, d'arc semicircular. Actualment aquestes finestres estan tapiades i si bé des de l'exterior s'aprecia la seva existència, és per dintre del campanar on es veuen a la perfecció.» (Ramon Vall, 1976)

Geomètricament és de planta quadrangular i cos vertical lleugerament tronco-piramidal amb unes dimensions a la base a una cota de 5.30 metres des del paviment de l'església, i aproximadament de 3,90 x 3,60 metres, i a l'arrencada de la coberta a quatre aigües a una cota d'uns 13,15 metres, té una dimensió de 3,60 x 3,40 metres -

Per sobre de l'atri de poc més de cinc metres d'altura, el campanar s'alça fins als 14,80 metres en el punt més alt de la coberta a quatre aigües, des del paviment de l'accés a l'església, amb una esveltesa de 4:1.

La rectoria

Al segle XVII, es va afegir la rectoria, adossada a la façana a ponent de l'església, tapiant l'arc a ponent del pòrtic d'entrada.

Es una construcció de planta trapezoïdal, que consta de planta baixa i primera, amb accés per la seva façana a ponent, al costat de la porta d'entrada de l'església,

A la dècada de 1920, es va fer una remunta del cos davanter de la rectoria, afegint una tercera planta; per permetre el seu accés, es va mutilar l'arc del pòrtic orientats a ponent de la base del campanar i la coberta tapa part de l'obertura del primer nivell de la cara ponent del campanar.

Construïda a partir de la visita pastoral de 1667, que diu:

«Per causa que la capella o sofreganea de Sant Julià està sola, sens temor de Déu, la han robada y espellades las portes de dita Capella aportant-se'n ornamentals i diners de dita Capella, perçó manam als Srs. pagesos de la dita parròquia de Sant Julià en comú y a quiscun d'ells assoles, per evitar eixos inconvenients, dins de un mes del dia de la publicació de les presents en avant comptador, edificuen y construescan una casa prop de dita Capella apte y sufficient perquè habite en ella alguna persona de confiansa per custodio y guàrdia de dita Capella y assò pena d'excomunió major »
(Pladevall, 1991, pag. 139-140)

Per a la construcció de l'edifici tal com és ara va fer falta retallar la part mes occidental de la nau de l'església romànica, però veiem a la façana oest que hi ha diferents etapes en la seva construcció.

Des del seu interior es veu la façana oest de la base del campanar, que ja ha estat objecte de treball.

El pedró,

Entre l'església i el cementiri, del segle XVIII, hi ha un pedró.

L'original d'estil barroc tenia una fornícula amb la imatge de la Mare de Déu de Montserrat i estava coronada amb una creu de ferro.

«A la cara est s'hi troba una fornícula tancada amb una porta metàl·lica de 80 cm d'altura per 50 cm d'amplada, a l'interior de la qual hi ha un petit pedestal amb una talla de la Moreneta . A la banda oest s'intueix una creu gravada i a la nord un cor. Al costat sud es llegeix "Any 1774". El conjunt és coronat per un sostre amb estries que recorden una petxina i, al cim de tot, una creu de ferro » (Patrimoni existencial, Francesc Roma i Casanovas)

La imatge de la Mare de Déu, la varen reposar el grup de Caminaires de Castellterçol l'any 1997, perquè la original tenia el cap trencat. També varen reposar l'antiga creu de ferro que havia desaparegut, i es va col·locar una reixa com a protecció.

El maig de 2015, es van emportar la fornícula, la nova creu i la imatge i se n'ha col·locat una altra.

El cementiri

El cementiri, queda situat a uns 30 metres al nord-llevant de l'església; és de forma rectangular, d'uns 10,50x12,40 metres; la seva diagonal queda orientada segons l'eix nord-migdia, amb el seu mur a ponent acompanyant el camí del Ricard.

El recinte és tancat amb una mur de pedra, l'accés per un portal construït d'obra és tancat per una porta de ferro.

El cementiri actual no està datat, però entre 1686 i 1690 la sufragània tenia vuit cases i hi ha notícia d'un fossar.

En una visita pastoral de l'any 1687 es demana que es facin unes portes al portal del cementiri i de la transcripció que hi ha a la pagina 140 del llibre d'en Antoni Pladevall, Castellterçol, "història de la vila i el seu terme", podem deduir que l'emplaçament del cementiri en aquell moment no era l'actual.

"...y en lo passadís que és entre la Casa contigua a l'Iglesia y la mateixa Iglesia fassen un clot y posen en ell reixat per evitar que las bestias no puguén passar ni entrar a dit cementiri."

També en una altra visista de l'any 1761 es mana treure la tomba de davant l'altar de Sant Isidre.

El seu estat de conservació actual és acceptable. Les parets perimetrals estan desmuntades parcialment i es conserva el portal i la reixa de ferro que tanca el recinte.

El cementiri està en desús i en estat d'abandó. En l'estudi de l'any 1973, fet per en Nicolau Rabasseda abans esmentat, s'especifica en referència al cementiri, que cal ..."refer la tomba profanada i reposar la creu situada sobre la pica d'immersió..", cosa que indica que s'havien fet enterraments al cementiri fins una època força recent. També fa referència de la situació de la pica baptismal, al interior del cementiri en aquells anys.

La pila baptismal

Hi ha constància (en un article sobre Sant Julià al programa de la Festa Major de Castellterçol de l'any 1981), que al centre del cementiri, en aquesta època, hi havia una creu col·locada sobre una base pètria. Aquesta base en forma de columna es conservava en un racó del cementiri.

També en un cert moment es parla que aquesta base estava situada al forat d'una pedra col·locada en forma de cúpula col·locada sobre el terreny del cementiri.

Aquesta base circular, era la pica baptismal, invertida, feta d'un bloc de pedra rebaixada a mà, de l'època romànica. (Antoni Pladevall i Font: Castellterçol, història de la vila i el seu terme).

De fet en Nicolau també parla de la creu posada sobre la pica.

També se'n fa una àmplia referència a l'enciclopèdia de la Catalunya Romànica, suposant que era una pila baptismal invertida del segle X ó XI

«La pica és d'un sol bloc de pedra calcària grisa i té forma acampanada. El diàmetre de la boca superior és de 95 cm i el de la base o part inferior fa 64.5 cm: l'alçada és de 60 cm. A la base hi ha un forat rodó que travessa tot el gruix del bloc, de 18,5 cm de diàmetre, i al voltant té un quadrat de poca profunditat.

No presenta en tota la superfície exterior cap tipus de senyal o decoració . Per to te aquestes dades , la pica de Sant Julià s'acosta bastant al tipus de pica baptismal característica del segle X. segons la descripció de X. Barral. Però aquestes descansaven directament sobre el terra, dins o fora de l'església, mentre que la pica de Sant Julià, amb el forat de la base sembla que requereixi un peu o suport. Així. la pica baptismal podria correspondre al segle X o a l'XI , que mantenen la mateixa tipologia. Si fos així. el forat i el peu , avui inexistent, serien posteriors. Una altra possibilitat seria que es tractés d'un model rústec i arcaïtzant, fabricat al final del segles XII o XIII , és a dir concebut ja en el seu origen amb un peu o suport actualment no conservat. R. Vall (VALL. 1983, pàg. 12) l' esmenta com una pica d'immersió, però no n'especifica la datació. Amb tot el més probable és que sigui una obra rústega d'algun taller local, concebuda en el seu origen sense peu. »

(CPG Catalunya romànica)

Fotografia de C. Peig en la que es veu la pila baptismal en posició invertida situada en el cementiri.

Per evitar la seva desaparició, posteriorment, es va portar a Castellterçol. Avui dia s'utilitza com a jardinera al carrer de Barcelona, sota del campanar de l'església de Sant Fruitós.

3.2. EVOLUCIÓ CONSTRUCTIVA,-

Presenta diferents fases, al llarg del temps, endreçat cronològicament.

Per facilitar la seva descripció, s'incideix específicament en els elements que formen el conjunt que tenen més transcendència en cada moment..

3.2.1.- ANTERIOR A L'EDIFICACIÓ ROMÀNICA

En Josep Maria Massagué i Torné en un escrit publicat per AARS, Amics de l'Art Romànic de Sabadell, num.144 de 18 d'octubre de 2014, i Romànic per excursionistes IV: Vallès Oriental - Sant Julià d'Úixols. Castellterçol, fa referència a dos autors més que parlen de la base del campanar com si fos un atri pre-romànic (Pladevall, 1991, pag. 139) i també d'un possible campanar-porxo (Adell,-Cases, 1991, pag.339).

Reconeixem la dificultat de determinar la naturalesa de l'edificació preromànica, sabem, però, que existeix oculta a la base del campanar formant segurament un atri, però en desconeixem exactament la forma i abast del mateix.

Val a dir que en aquesta època, les esglésies tenien la teulada de bigues de fusta, cosa que fa més difícil la seva pervivència, tal i com indica Josep Puig i Cadafalch (Escrits d'arquitectura, art i política), abans del segle X, les esglésies amb volta de pedra, estructuralment més resistents, a Catalunya eren extremadament rares.

Amb tot això i només com a hipòtesi, atès el fort caràcter del lloc amb l'objectiu d'estimular les pluges, llencem la hipòtesi que aquesta edificació podia estar destinada a comunidor.

D'aquest tipus d'edificacions no hi ha referències d'aquesta època, però sí que n'hi ha d'altres posteriors, com poden ser Sant Martí d'Ollers i Sant Pere de Llessui.

Aquesta hipòtesi queda oberta incloent alhora la interpretació de com era aquesta possible edificació preromànica, afegint la incògnita d'aquell arc ja descrit en l'apartat anterior, o potser volta les pedres de la qual semblen tallades o trencades, corresponent a la continuació de la volta que cobreix l'actual accés, i que difícilment es podrà determinar fins on arribava i a què corresponia exactament.

Posem en dubte, però, algunes interpretacions que atorguen l'origen preromànic dels arcs que apareixen sobre la volta del campanar que cobreix l'accés a la nau de l'església.

Observant la façana del campanar des de la rectoria es fa difícil, redibuixant el seu traçat, truncat per les portes d'accés al tercer pis de la rectoria, fer coincidir l'arc amb el pilar, aquest sí preromànic, que apareix a la cala de la rectoria.

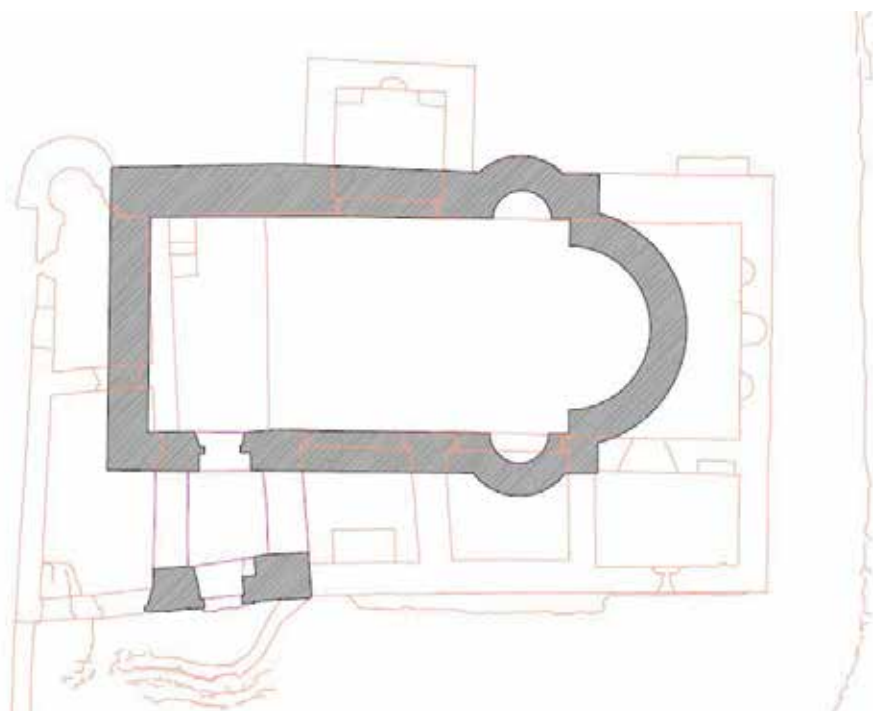
Podem observar als esquemes que acompanyen l'apartat anterior que descriu la base del campanar podem concloure que és difícil de determinar la forma de les diferents edificacions i modificacions que s'han sobreposat en aquest punt concret.

3.2.2.- SEGLES X-XIV

3.2.2.1.- ESGLÉSIA

L'església originària, a l'època romànica (segles XI-XII), devia ser d'una sola nau, amb entrada per un lateral, allà on ara hi ha el campanar.

L'entrada es produïa per un porxo obert, base del campanar, cosa que es pot deduir pel tipus de parament de cada costat de l'interior del portal d'entrada, i dels carreus de sobre de la mateixa, formant un arc que apareix per sobre la volta que cobreix l'accés actual a la nau, a les quatre cares del campanar, desmuntat a ponent per donar accés al campanar i al tercer pis de la rectoria.

L'accés habitual a aquest tipus d'esglésies es produeix a la façana de ponent, enfrontada a l'altar, o per un lateral a la façana sud en el nostre cas, però més aviat centrada o si més no mai arrambada a la façana de ponent com es produeix actualment a Sant Julià.

L'amplada de l'església, es pot deduir pel gruix de les parets de l'època que s'han conservat (parets de la cara nord).

Es conserva també part d'una absidiola lateral, observant una aresta al parament de pedra, prop d'aquesta absidiola.

Atenent a la situació i proporcions de la mateixa, es pot deduir que l'església tenia una absis central, amb una absidiola lateral a cada costat. La central, més gran, contenia habitualment l'altar principal.

(En l'iconogràfica cristiana, representen l'aurèola lluminosa que envolta el cap de Jesucrist, i sovint la que està situada a la capçalera de l'església és de majors dimensions i acostuma a estar dedicada a la Verge).

La coberta, omplerta de terra sobre el trasdos de la volta fins a donar el pendent, era més suau en arribar a l'aiguafons contra el campanar o a tocar de les parets de façana, estava acabada amb llosa de pedra natural del país.

L'església havia de tenir una certa entitat, atès la presència de les absidioles laterals, que per una altra banda no van ser massa habituals en les esglésies romàniques.

L'aspecte que podria tenir Sant Julià en aquesta època, devia ser semblant a església de Sant Pere de Montgrony, de major mida que Sant Julià,

Referències de mida més semblant podria ser l'ermita de Sant Bartomeu de la Vall d'Ariet d'Artesa de Segre,

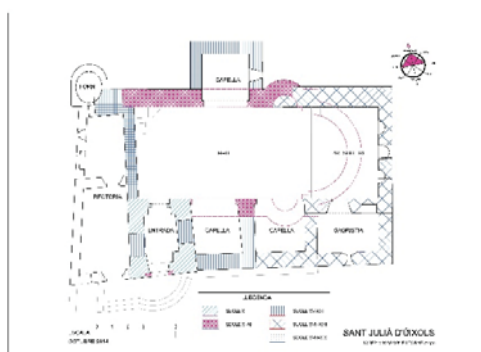

O referències més properes geogràficament, com pot ser l'església de Sant Pere i Sant Feliu de Gallifa.

Aquesta hipòtesi té la base en el mateix escrit ja esmentat d'en Josep Maria Messeguer, en el que situa cap al segle XV-XVI una església romànica de la qual en queden restes en el campanar, com ja va veure en Ramon Vall i Rimbles, i en un mur i una absidiola al nord de l'edifici.

En la documentació gràfica que acompanya l'escrit fa una hipòtesi de l'evolució de l'edifici al llarg dels segles dibuixant en paraules seves “...un interessant edifici, possiblement triabsidal, i probablement els murs laterals de la nau i la volta,...”.

Amb això i altres indicis s'ha arribat a l'esquema en planta que encapçala aquest apartat, i desconeixent l'edificació preromànica, l'anomenem com la originària, reformada i ampliada posteriorment fins arribar a obtenir l'edificació actual.

Altres indicis que ens porten al dibuix d'aquesta planta són:

.- Com podem observar sobreposant les dues plantes, església original i actual, pren sentit l'absidiola de la façana nord i també l'aresta enmig d'un pany de paret que insinua la posterior ampliació de la nau de l'església.

Un estudi de paraments probablement dataria a l'època del primer romànic.

.- La continuïtat del mur nord cap al forn de la rectoria fins el forn.

Per sobre la coberta de la rectoria es pot observar perfectament aquesta continuïtat, no només pel seu gruix en planta, sinó que apareix a l'extrem nord-oest de l'edificació aquest mur, acabat a la xemeneia del forn, retallat, però mantenint encara l'arrencada de la volta.

.- A la façana llevant de l'església, al parament que conté l'ull de bou, s'aprecia perfectament una junta constructiva que dibuixa la volta de la nau, la mateixa que es va retallar per construir la rectoria.

.- A la tercera planta de la rectoria s'observa un mur tallat i l'arrencada de la volta que correspon amb la prolongació de la nau mes enllà de la rectoria actual.

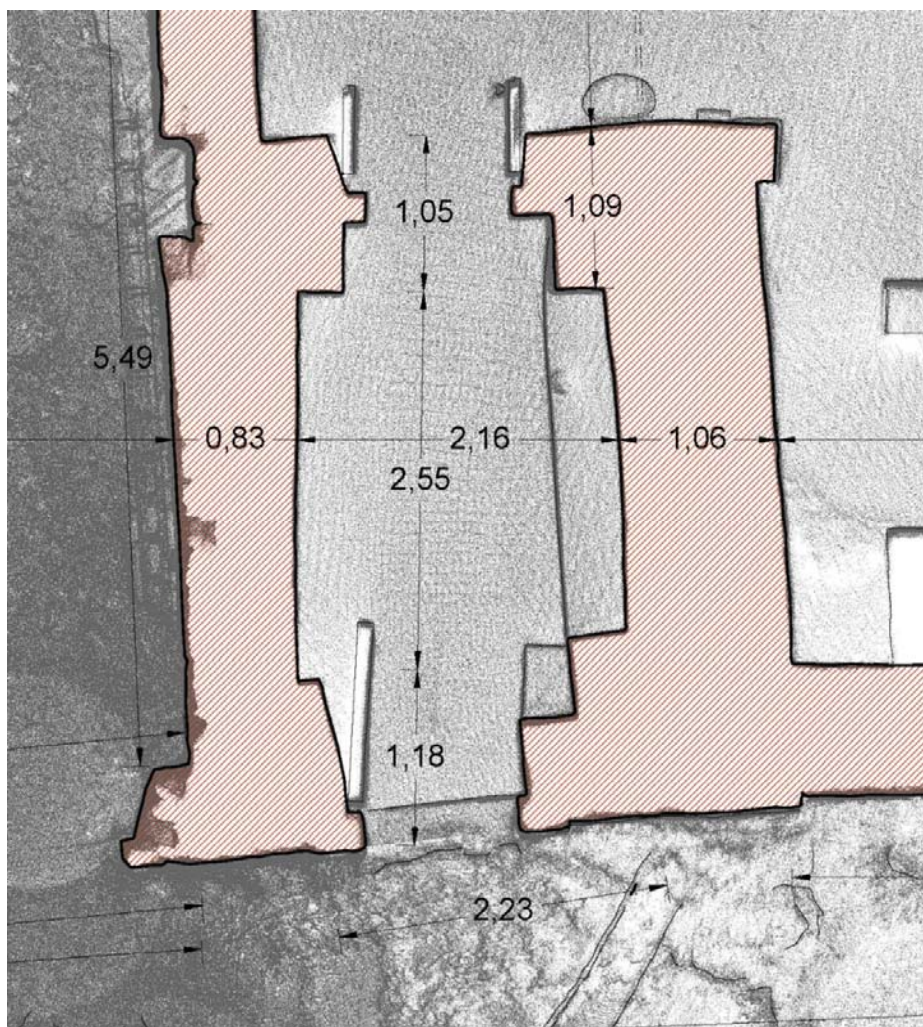
A tot això afegim que l'accés a les ermites no es produïa mai al fons de la nau com passa actualment a Sant Julià, sinó que es feia o bé per l'extrem, o bé per un lateral mes aviat centrat.

3.2.2.2.- PÓRTIC D'ENTRADA

L'element més antic del conjunt, és la base del campanar, amaga elements previs d'època preromànica que desconeixem, possiblement del segle X (Ramón Vall i Rimblas, Josep Maria Messeguer), formada per quatre pilastres que reben quatre arcs, i amb un sostre en forma de cúpula, tot de pedra natural poc treballada.

La planta actual d'aquest element, base del campanar, és de planta quadrangular

La seva existència es va fer més evident a partir de l'incendi de la rectoria, que va permetre que l'arc a ponent del pòrtic quedés a la vista, i permetés deduir també l'existència de la resta d'arcs, paredats fins aleshores.

Els arcs superiors del pòrtic, visibles si es puja sobre la cúpula de l'entrada (d'època posterior), a la base del campanar.

És difícil deduir les diferents etapes constructives d'aquest element que conté per una banda el secret de l'edificació preromànica i que per una altra ha estat objecte del més gran nombre de canvis i ampliacions que ha sofert aquesta església original.

A la planta podem veure la situació d'una cala a la cantonada nord-oest de la base del campanar.

Des de l'interior de la rectoria en aquesta cala es pot veure com el parament del pòrtic original del segle X, previ al romànic està folrat, amb un gruix de pedra afegit amb un aparell i tècnica diferent

A l'esquema de l'apartat 3.2 ja hem constatat la complexitat per determinar les diferents etapes, origen i evolució de la base del campanar. Això no permet res més que constatar elements molt interessants, alguns de possible origen preromànic.

Afegim unes fotografies en relació a aquest punt.

En aquesta façana podem observar l'arc rebaixat que forma el portal actual, per sota de la volta, també per sota la projecció de l'actual volta que cobreix l'entrada i per sobre la qual apareixen els quatre arcs que formaven l'atri tant comentat.

També s'observa les parets regruixades del campanar per raons segurament d'estabilitat.

3.2.2.3.- CAMPANAR

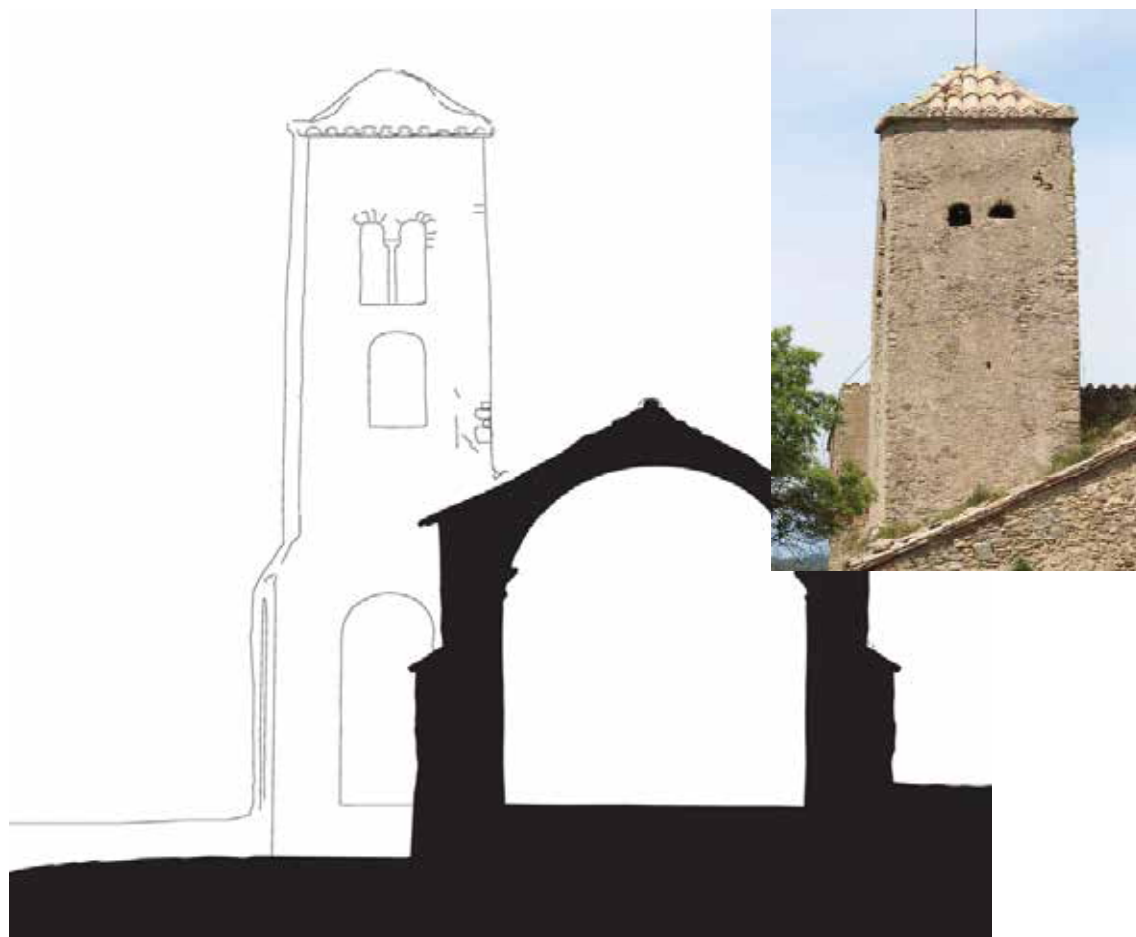
Bastit sobre el pòrtic d'entrada, segurament avançat el segle XI, té una arrencada de planta gairebé quadrada de 3,50 x 3,80 metres, i un cos tronco-piramidal de dues plantes com indiquen les obertures, la majoria tapades i que es poden observar des de l'interior.

Per sobre de l'atri que devia tenir poc més de cinc metres d'altura, el campanar s'alça fins als 14,58 metres des del paviment de l'accés a l'església, amb una esveltesa de 4:1.

La seva evolució és difícilment datable, malgrat que de l'observació de les parets de l'interior del campanar s'observen i identifiquen diferents modificacions.

El seu aspecte original, descrit anteriorment, devia ser per tots quatre costats semblant a aquest esquema i d'alguna manera també a la fotografia

Just en el punt de l'arrencada del cos del campanar a uns 5.30 metres s'observa els encaixos d'unes bigues de forjat que devia formar part de l'edificació original, coincidint amb els tres nivell que es poden diferenciar sobretot des de l'interior del campanar. Just tres metres mes amunt, a 8.30 metres hi ha les restes d'un altre forjat segurament posterior perquè parteix les finestres del primer nivell.

Les principals modificacions de les obertures pròpies del cos del campanar, deixant a part la base de la qual n'hem parlat, corresponen a:

.- pel primer nivell d'obertures, totes elles estan tapades amb paret de pedra segurament en coincidir amb el forjat a cota 8.30.

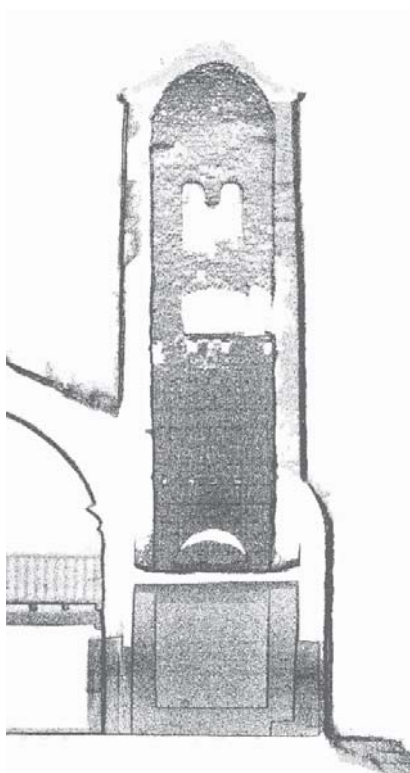
A més la coberta de la remunta de la rectoria també oculta la base d'aquesta obertura.

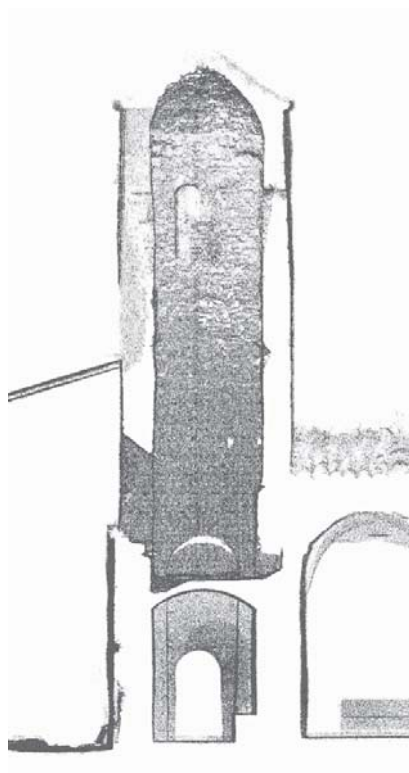
.- les obertures del segon nivell de la cara de llevant són tapades parcialment amb paret de pedra, i se n'observa la seva configuració original, en canvi les dues de la façana sud i de ponent s'han modificat substancialment, eliminant el pilar i fent baixar l'escopidor fins l'arc de l'obertura inferior gairebé degollat. La obertura al sud allotjava la campana i la de ponent resta tapada amb un envà de maó massís.

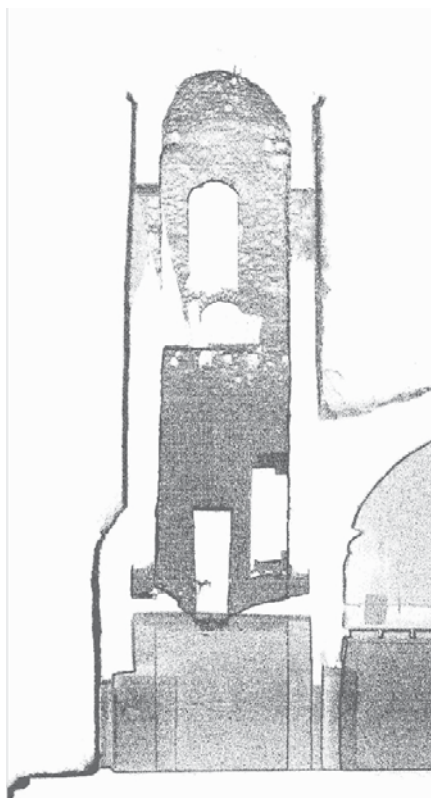
A l'esquema de la pagina següent es pot observar el resultat de núvol de punts representant la secció del campanar i vist en projecció els alçats interiors als quatre vents, obtenint doncs els alçats mirant a llevant, al nord, a ponent i a migdia

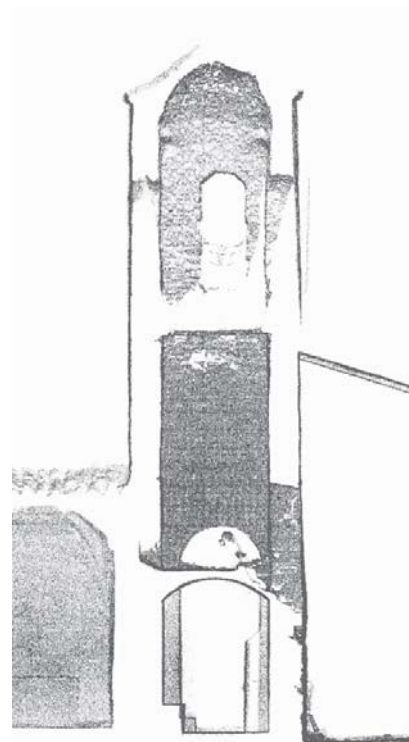
alçat interior campanar mirant a llevant

alçat interior campanar mirant al nord

alçat interior campanar mirant a ponent

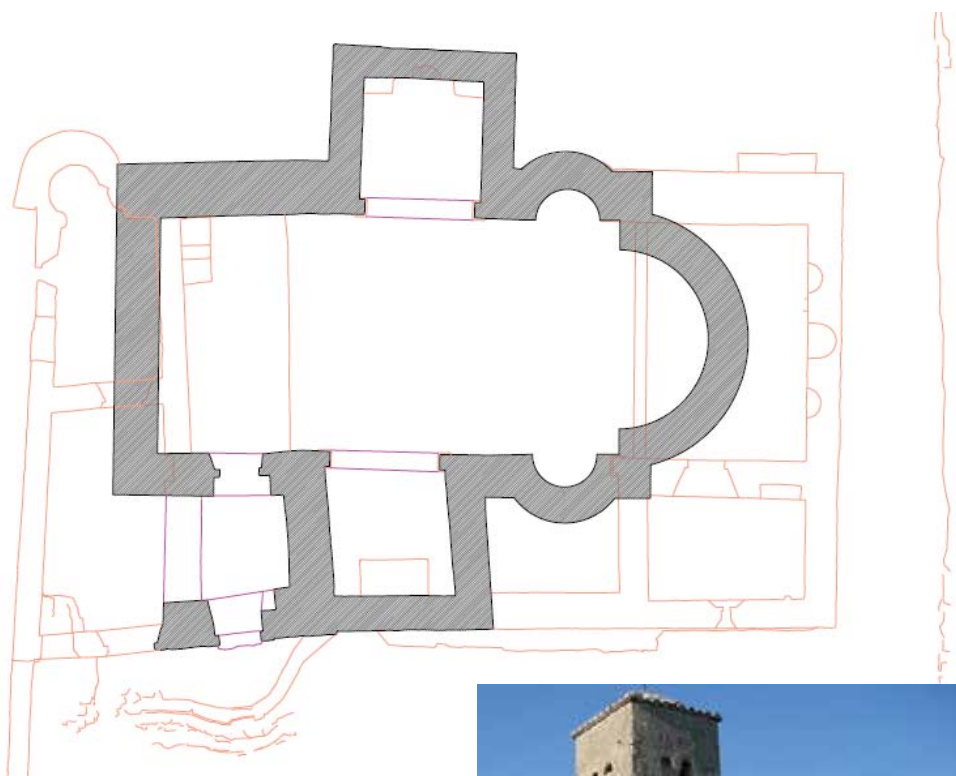
alçat interior campanar mirant a migdia

3.2.2.- PRIMERES MODIFICACIONS, SEGLE XV-XVI

La primera de les ampliacions que es varen fer a l'església primigènia, va ser la d'afegir dues capelles laterals enfrontades (la de Sant Isidre i la de la Mare de Déu de la Pietat; la primera al costat del pòrtic d'entrada, a la façana a migdia, cosa que va comportar el tapiar l'arc lateral dret (entrant) d'aquest pòrtic; i l'altre a la banda oposada, a la façana a nord, al costat de l'absidiola que es conserva parcialment a dia d'avui.

Aquesta ampliació va comportar la modificació-ampliació de la teulada, seguint el mateix procediment constructiu que ja existia, és a dir, amb recrescut de terres sobre la volta per donar el pendent, i l'acabat amb la solera de lloses de pedra. Es devia conservar per tant, la volta original de la nau de l'església.

3.2-3.- SEGLE XVII-XVIII

La reforma més important que es va fer és la de construir la rectoria, l'enderroc de l'absis, de l'absidiola a migdia i de gairebé tota l'absidiola a nord, tot per l'ampliació de l'església, en direcció a llevant, que adopta la forma rectangular, que té avui en dia, amb l'afegit per la façana a migdia, d'una tercera capella i de la sagristia.

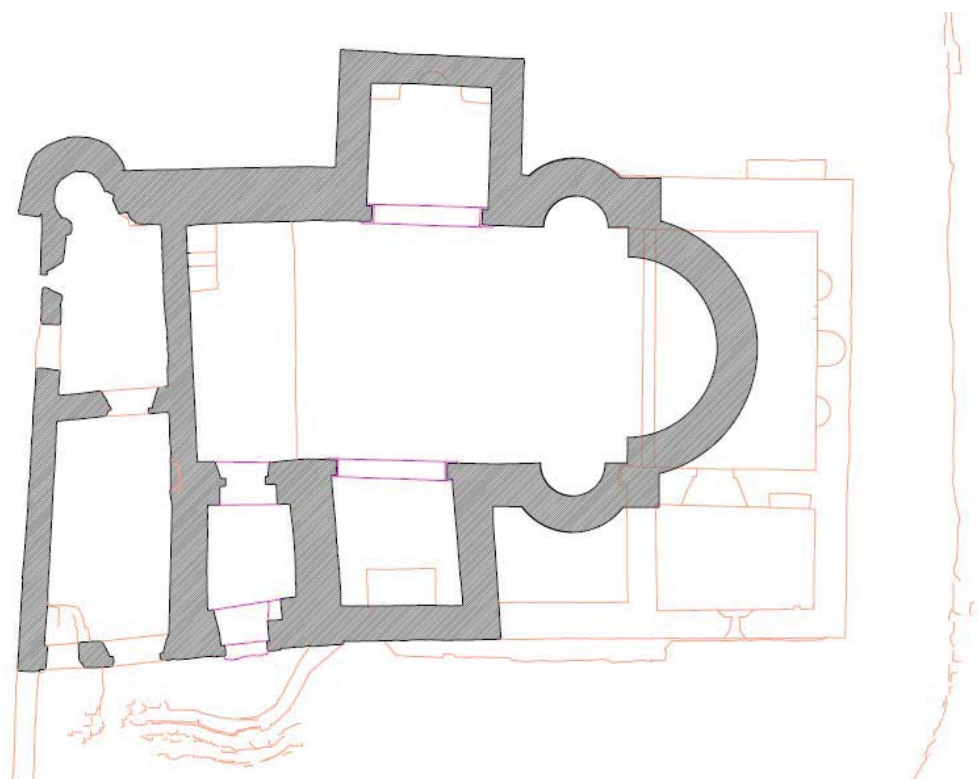
L'any 1667, es construeix la rectoria, adossada a la façana a ponent de l'església. L'espai entre l'església i el marge a ponent del pla on s'assenta l'església és molt reduït, i per tant, l'ampliació era difícil.

Atenent als paraments existents, sembla que es va construir ampliant l'edifici tot el possible cap a al marge, a ponent, i en la direcció oposada, ocupant una part de l'església, de manera que el tancament de la mateixa s'enrasa ara amb els pilars a ponent del pòrtic d'entrada, tapiant l'arc a ponent del mateix pòrtic.

La seva construcció, inicialment de planta baixa i planta primera, es va fer en diverses fases, com es pot apreciar a la junta que feia de cantonada, situada entre la primera estança i la més interior de la rectoria.

Aquesta rectoria queda en planta baixa reduïda a dues estances, amb un forn a l'estança més interior, a la cantonada nord-ponent, mig enderrocat a dia d'avui.

La seva planta primera, té el paviment lleugerament per sota del nivell del cor de l'interior de l'església.

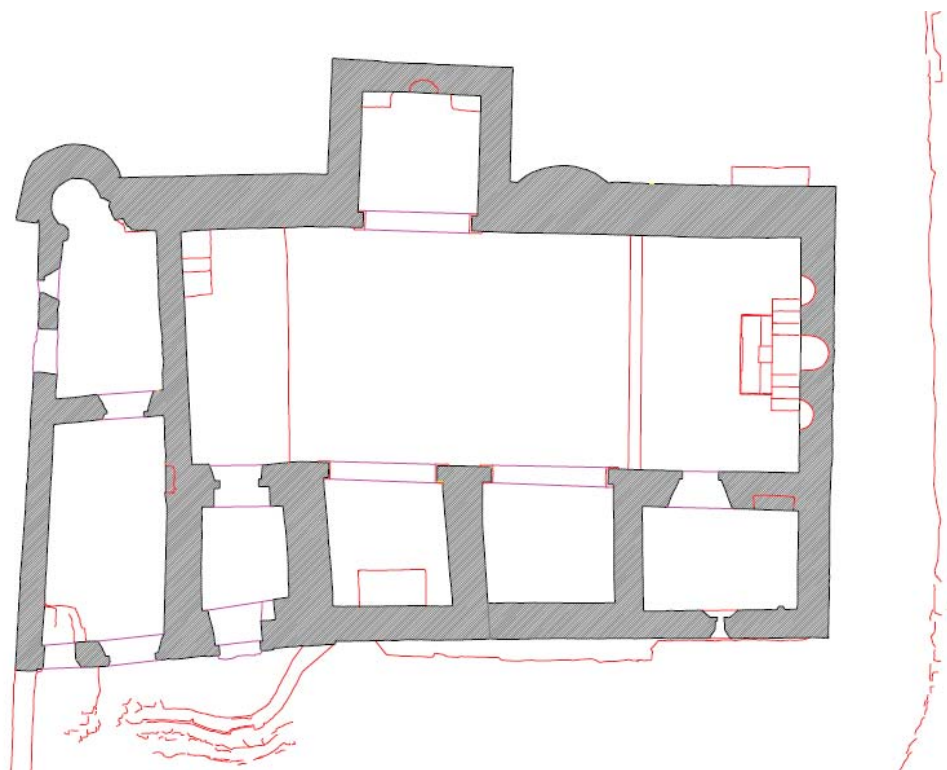

El 2 de juny de 1696, el visitador mana fer una sagristia. Aquesta ampliació, es correspon a una època on Castellterçol, està en una fase de fort creixement econòmic i demogràfic.

La capella adossada a la sagristia i la mateixa sagristia, han de ser de construcció conjunta: tenen el mateix aparell i tipus de pedra, i un mateix tipus constructiu de coberta, de bigueta de fusta, llates i teules.

La seva paret de façana a migdia, no presenta cap cantonada que indiqui l'existència de cap paret lateral que fos ortogonal a la façana, i que per tant en algun moment hagués existit un cos anterior no simultani.

Aquesta ampliació es fa evident a la coberta de l'església, que queda amb el carener sense continuïtat, a dos nivells; amb el més antic lleugerament per sobre del de la zona de l'ampliació, amb un pendent de cada vessant de coberta menys acusat. Es possible que fos en aquest moment en que s'unifiqués l'acabat de coberta, de teula àrab ceràmica, i es col·loqués també a la zona més antiga, sobre l'acabat de llosa de pedra.

3.2.4.- SEGLE XIX I POSTERIOR

1928 obres a l'interior de l'església:

L'any 1826 es col·loca una trona de fusta, adossada a la façana nord, entre l'altar i la capella d'aquest costat de l'església; l'any 1834 es fa un nou altar, que queda dos graons alçat per sobre del paviment general de l'església. Els dos elements avui en dia desapareguts.

L'altar, de formes barroques, constava de dues fornícules laterals amb dos de laterals superiors, més petites, que sobresortien del gruix de la paret; flanquejant una fornícula central, dedicada a la mare de Déu, més alta, i rematada per la fornícula central superior, dedicada a Sant Julià.

(Fotografia any 1902)

Entre els anys 1913 i 1938, remunta de la rectoria:

En aquest període i sense datar amb exactitud, s va créixer la meitat de la superfície en planta de la rectoria amb un segon pis, ocupant únicament la meitat de la superfície, per no tapar l'obertura amb ull de bou de la façana ponent de l'església.

En una fotografia de Josep Gallés de l'any 1913, la rectoria encara té una planta baixa i una planta primera; mentre que en un dibuix de F. Brunet, l' any 1938, apareix com una construcció de planta baixa i de dues plantes (Antoni Pladevall i Font: Castellterçol, història de la vila i el seu terme, pàg.136 i 141).

El pendent de l'antiga teulada queda perfectament marcat en els paraments de façana migdia i ponent; la finestra d'aquesta nova planta a la façana a migdia, té els brancals i la llinda d'obra vista manual, material que no apareix a la resta del conjunt.

Es pot apreciar també molt clarament la diferencia en l'aparell de pedra respecte la resta i també els brancals i llinda, amb obra de totxo massís, mentre que la resta de la rectoria són sempre de pedra.

En fer aquesta ampliació, es va enderrocar l'arc superior del pòrtic a ponent, per permetre l'accés a la segona planta mitjançant una escala utilitzant la zona del campanar com a replà.

També, es va mutilar l'obertura romànica del campanar a ponent. Es va afectar per tant, els dos elements més importants del conjunt.

La rectoria, tenia un cos annex en planta baixa, a dia d'avui desaparegut, al costat de la porta d'entrada, que ocupava la meitat de la seva façana, que s'utilitzava com a comuna. Tenia una teulada d'una sola vessant, descendent en direcció al paller que hi havia a migdia de l'església, i que tancava el conjunt per la seva façana a ponent i a migdia, fins al camí d'accés.

En aquesta fotografia de Pere Català Roca, datada entre l'any 1950-1956, es poden observar, tant el cobert adossat davant la rectoria i el cobert o paller actualment enrunats tots dos.

Aquest paller, era una construcció a dia d'avui enrunada, separada de l'església, i que tenia el paviment a uns 2,50 mts. per sota del nivell del de l'església. En l'aixecament de plànols que va fer l'arquitecte Nicolau Rabasseda i Miró l'any 1973, aquest cos adossat a la rectoria estava dempeus i hi queda reflectit.

En època més recent, es va col·locar un parallamps al campanar, que a dia d'avui està mig arrancat i fora de servei.

Tot l'interior i la teulada de la rectoria es va destruir en l'incendi a l'hivern de l'any 1975; per preservar el volum, i sense reconstruir sostres interiors, es va refer la teulada, amb biguetes auto resistents de formigó, solera ceràmica i teula àrab. La reconstrucció per conservar el que quedava de l'edifici es va fer de manera ràpida, i amb els pocs mitjans que es disposava, utilitzant materials poc adequats.

A finals dels 70 (22 de setembre de 1979), es va fer a l'església un casament, i en les fotografies fetes es pot apreciar que encara es conservava l'altar amb les fornícules i imatges, avui perdudes. Posteriorment, i en el dia de l'aplec de Sant Julià de finals dels anys 80, es deia missa; són els últims actes de culte fets a l'església.

Com a protecció, la pila baptismal es va treure i es va portar al cementiri municipal de Castellterçol. (I tal com s'ha esmentat, fa de jardineria al carrer Barcelona de Castellterçol). Tots els elements mobiliaris interiors han desaparegut: la trona (de l'any 1826), la imatgeria i els relleus de l'altar (de l'any 1834). Ja als nostres dies, i com a protecció, es van retirar els tres bancs que es conservaven, (que tenen els noms gravats de les masies properes del Munt, de l'Era de les Cases i del Calbó). A la primera planta del campanar, a la façana a migdia, es conservava una campana que varen robar l'any a principis d'abril de 2011.

Els últims anys, s'ha anat produint una etapa d'abandó accentuat del conjunt, que s'ha anat degradant.

4.- ESTAT CONSTRUCTIU DEL CONJUNT.-

Constructivament, el conjunt presenta diferents patologies, amb deficiències i lesions de diferent abast.

Es fa a continuació un llistat de les mateixes i un anàlisi de les seves possibles causes i solucions, deduïdes a partir d'una inspecció visual per establir criteris i prioritats per a la redacció d'aquest Pla Director per a la rehabilitació de l'església de Sant Julià d'Úixols,

En el moment de la redacció dels projectes parcials per a l'execució de les diferents fases de rehabilitació, es valorarà la necessitat d'efectuar estudis complementaris, cales, proves o assajos per a una correcta definició de les obres que corresponguin.

En qualsevol cas, en fase d'execució de les obres, caldrà verificar les hipòtesis tant aquelles contingudes en aquest Pla Director, com les que es desenvolupin en els posteriors projectes parcials.

La Direcció Facultativa prendrà les mesures necessàries per garantir una correcta execució de les obres, garantint l'estabilitat del conjunt, la seva durabilitat i adequació als objectius de la intervenció prevista seguint aquells criteris exposats en aquest Pla Director i en la documentació que es generi a partir del mateix.

4.1.- ESGLÉSIA

4.1.1.- Volta de canó

Esquerda longitudinal de gairebé tota la llargada de la nau, seguint la direcció de la volta. No es conseqüència del moviment de les parets que reben la volta; donat que el seva desplomada, que s'ha pogut comprovar mitjançant l'aixecament topogràfic amb el sistema de núvol de punts, es mínima.

No sembla tampoc que sigui conseqüència d'assentaments diferencials de la paret de façana a llevant i la paret que separa la nau de les capelles laterals i la sagristia, que reben la seva empenta. El nivell del parament de la volta, a banda i banda de l'esquerda sembla el mateix, cosa que confirma que es pugui descartar aquesta diferència d'assentaments.

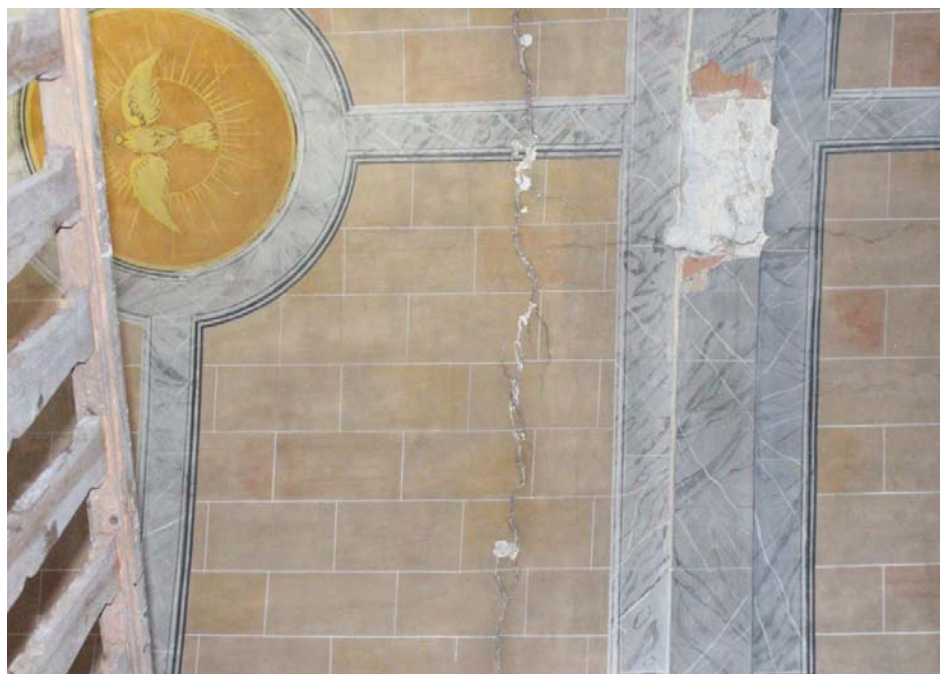
Amb força certesa, es pot assegurar que l'esquerda es conseqüència de la pròpia dinàmica de les reformes efectuades: el fet d'obrir el que en el seu moment era la façana a migdia, per afegir la capella lateral corresponent i la sagristia, podria haver produït moviments que provoquessin l'esquerda de la volta.

En aquesta zona de la volta, les entrades directes d'aigua de la coberta, son directes. (Recordar que sobre el cor i a les capelles laterals existeix sota la teula, la solera de llosa de pedra que possiblement l'ha protegit millor).

4.1.2.- Volta de canó

Esquerdas interiors transversals a la volta de canó. La major coincideix amb una de les ampliacions, quan es van afegir els dos altars laterals. La causa podria estar en les obres fetes per obrir les parets que reben la seva empenta, per permetre el pas cap a les capelles. Es possible que es produís un moviment de la volta a la zona de l'ampliació, al debilitar les parets que la reben, mentre que la zona sobre el cor, quedés més travada.

4.1.3.- Extrem llewant de la volta de la nau.

Esquerdes verticals i seguint la volta, a la cantonada entre les façanes nord-llevant, i llevant-migdia. La seva causa sembla ser conseqüència de la falta de lligada entre els diferents paraments.

4.1.4.- Cor.-

Des d'una escala de pedra, de tres graons i replà, adossada a la cantonada nord-ponent, arrenca una escala força dreta, de fusta, que permet accedir al cor. La seva estructura es de fusta, amb una jàssera de fusta sense treballar que dóna suport a unes biguetes de secció rectangular, que es recolzen a la esmentada jàssera i a la paret que separa l'església de la rectoria. Tot el conjunt està en estat molt precari; la barana, que es també de muntants lleugerament treballats i passamà de fusta, no es segura.

4.1.5.- Fornícules.-

Les del altar principal, refoses a la façana a llevant, conserven la forma, i la superior, fins i tot l'ornamentació. El gruix de paret a l'exterior queda reduït a un envà. A la inferior, immediata a l'altar i passa la llum directe de l'exterior.

4.1.6.- Altars laterals.-

Els altars han desaparegut; les fornícules de la capella de la façana a nord, directament, es varen arrencar i solament en queda el forat a la paret.

4.1.7.- Esquerda a la paret de façana a llevant.

Es sensiblement vertical, neix del que sembla ser una porta tapiada, que donava a l'església directament, a nivell del actual altar(es veu clarament encastats a la paret els seus muntants i arc superior) i segueix fins a la coberta, seguint la posició de la fornícula interior dreta.

Es possible que sigui conseqüència de la pròpia construcció de la fornícula, donat que el seu gruix comporta una disminució important del guix de la paret de façana. Ja s'ha indicat que en el cas de la fornícula central, el gruix de la paret queda reduït a un envà. (En una fotografia de 1904, ja es pot apreciar aquest envà per la façana a llevant).

4.1.8.- Esquerda a la paret de façana a migdia; part superior de la cantonada de la sagristia.

Te una inclinació d'uns 45°, i guanya amplada a mesura que s'acosta a la teulada; podria ser producte del petit moviment d'uns cms. de la cantonada, que desploma lleugerament cap a l'exterior.

4.1.9.- Església

Tot l'interior, presenta un estat general d'abandó: es comú en tota l'església el despeniment de pintures de les parets; motllures esquerdades i trencades, i despeniments de revestiments a la volta, per entrada d'aigües pluvials i també a l'arrencada de les parets, que presenten humitats per capil·laritat. Tota la pintura interior, està en estat molt precari, amb despeniments tant en parets com a la volta.

El paviment d'acabat presenta pèrdua de planeïtat, humitats, i peces trencades. Les obertures estan sense tancaments envidrats, o be directament, com a la zona de la rectoria, la capella de la Pietat, o sobre el cor, sense les seves fusteries, cosa que comporta entrada d'aigües pluvials. Fins fa poc, una òliba hi havia fet niu a la sagristia, entrant i surtin per l'obertura circular sobre la teulada de la rectoria.

4.1.10.- Aigua fons

A la trobada de vessant de teulada a migdia amb l'arrencada del campanar en mal estat, que provoca entrades directes de pluvials a la capa de terra que dona el pendent de coberta, entre la volta de l'església i la llosa de sota les teules. El fet de que existeixi aquesta solera de lloses de pedra, en part, ha protegit l'església de l'entrada directa d'aigües pluvials,

4.1.11.- Acabat de teulada, de teula àrab ceràmica,

Tot ell està en mal estat i no es estanca, amb teules desplaçades i trencades. La teulada ha perdut planeïtat; els careners no son horitzontals i els diferents ràfecs han resistit malament les inclemències. Els pendents no son regulars; les canals estan brutes, i hi ha arrelat vegetació que afavoreix l'acumulació d'aigües pluvials cap a l'interior.

4.2.- CAMPANAR

4.2.1.- Les obertures del campanar han estat molt modificades.

Inicialment les de la planta primera eren d'un sol arc i les de la planta segona geminades. L'obertura de la façana a migdia es d'una mida que va comportar el desmuntatge de les finestres geminades i rebaixar-ne l'ampit per fer un sol arc.

Els paraments tenen les juntes desgastades, amb obertures amb cairons de brancals i arcs caiguts; algunes estan tapiades. (la de la façana a ponent, per la segona planta de la rectoria).

L'escala i els sostres interiors han desaparegut.

La teula carenera, al centre de la teulada, feta sobre la volta de canó del sostre del campanar, presenta un desplaçament lateral, cap a migdia, de 22 cms.; i per tant, els careners de les diferents vessants, s'han mogut i no estan a 45° entre ells.

En el moment en que es va addicionar la segona planta de la rectoria, i per permetre l'accés a la mateixa, s'utilitzava la cúpula del sostre del pòrtic, a l'entrada i sota el campanar, com a replà de la mateixa escala per passar de la primera planta de la rectoria a la segona.

Per permetre-ho, es va desmuntar l'arcada del pòrtic a ponent., i es va malmetre la finestra d'època romànica de la planta baixa del campanar, avui en dia inexistent. Queden les portes de pas, adintellades amb biguetes prefabricades de formigó.

4.2.2.- Parallamps

Actualment fora de servei, desconnectat de la presa de terra, cosa que fa que sigui encara més perillós que si no hi fos.

Atenent a la seva necessitat, i sense altres consideracions, segons el CTE,-SUA-8 la seva col·locació serà obligatòria, perquè la freqüència esperada d'impactes és superior al risc admissible de l'edifici.

Pel que fa a la seva aplicació, el propi codi tècnic permet una certa flexibilitat en la seva aplicació, i caldrà que assumeixi aquesta responsabilitat.

*– Cuando la aplicación del Código Técnico de la Edificación.....**sea incompatible con la naturaleza de la intervención** o con el grado de protección del edificio, se podrán aplicar, bajo el criterio y responsabilidad del proyectista ..., aquellas soluciones que permitan el mayor grado posible de adecuación efectiva.*

– La posible inviabilidad o incompatibilidad de aplicación.... se justificarán en el proyecto o en la memoria ... bajo la responsabilidad y el criterio respectivo del proyectista ... En la documentación final de la obra deberá quedar constancia del nivel de prestación alcanzado, ...”

4.3.- RECTORIA

4.3.1.- En el incendi de l'any 1975, varen desaparèixer sostres intermedis i coberta. Els sostres interiors no s'han refet.

Les parets presenten uns paraments descarnats; a la paret que divideix la planta baixa i primera de la rectoria, es varen col·locar com a llindes d'obertures interiors, biguetes prefabricades auto resistents de formigó per assegurar provisionalment la seva estabilitat i per que el conjunt actuï com a contrafort i lligada entre la mitgera amb l'església i la façana a ponent de la rectoria.

Tot el conjunt està obert, sense portes ni finestres, (quedant exposada al vandalisme), amb l'única protecció de la coberta, que evita l'entrada directe de pluvials.

La planta baixa, sense paviment d'acabat, no està anivellada; l'aigua entra per la cara nord, (no es pot impedir l'entrada pel pany de paret del forn enderrocat) i surt per la porta d'entrada (a migdia).

L'estança interior, en planta baixa, presenta un forat en la seva façana a ponent, on podria haver-hi hagut una antiga finestra que sembla que es va desmuntar i es van emportar.

Tal i com s'ha esmentat, la remunta que es va fer de la seva segona planta, amb materials a les obertures (llindes i muntants) diferents de la resta del edifici, va mutilar tant el pòrtic com el campanar; i també, va condicionar a que la sortida de l'aiguafons de la coberta contra el campanar solament pogués fer-se per la cantonada a llevant.

4.4.- CEMENTIRI.-

El cementiri va quedar en desús; el capçat de les seves parets ha desaparegut, cosa que ha comportat que els paraments s'hagin anat enrunant.

No hi queden tombes; es conserven únicament les parets perimetrals, d'una altura mitjana de 1,20 metres., amb una amplada de 50 cms.. També, els brancals i la teuladeta de protecció de l'entrada i la porta metàl·lica, d'època recent.

4.5.- PEDRÓ.-

La imatge de la Mare de Deu va esser robada (maig de 2015); es va substituir per una altre, amb mes voluntat que encert.

Sembla que s'ha pogut recuperar el pedró original, cosa que caldria confirmar.

5.- PLA D'ETAPES.-

Es descriuen ara les accions a portar a terme, segons l'element sobre el que s'ha de treballar, sense que el seu redactat comporti prioritats ni ordre d'actuació, tot i que es fa evident que clarificar la situació urbanística, les feines prèvies de protecció i conservació i la rehabilitació de la teulada de l'església serien a dia d'avui les actuacions més necessàries.

El criteri general seria el de mantenir i rehabilitar el conjunt i el seu entorn, retornar-hi el culte, i adequar-lo per a un ús educatiu que permetés comprendre la seva evolució històrica. Al projectar qualsevol actuació, el criteri principal que s'ha de tenir present és que els elements més importants que queden al edifici, són el pòrtic d'entrada, els paraments de l'església a nord, la coberta sobre el cor i les primeres capelles, i el campanar.

Els materials a emprar, han de ser els cairons i lloses de pedra natural del país, morters de calç, la fusta, teules àrabs ceràmiques de recuperació, iguals als existents. En tot cas, si es dona la necessitat de construccions auxiliars o de la reconstrucció d'elements constructius per retornar la imatge de la seva antiga composició, caldrà justificar adequadament l'ús de materials, com ara el formigó, el ferro, l'alumini o la fusta laminada, per tal de diferenciar el seu ús en substitució dels originals.

0.- QUALIFICACIÓ URBANÍSTICA.-

Valorar el pas a BCIL, pel que fa a la protecció del conjunt, i a la possibilitat d'obtenir ajudes que permetin la seva pervivència. Estudiar activitats compatibles amb aquesta qualificació que puguin aportar ingressos per reinvertir en la rehabilitació que s'ha de portar a terme.

1.- FEINES PRÈVIES.-

Treballs a realitzar per tal de protegir l'església, pedró i cementiri en el seu estat actual i únicament evitar que continuï la seva degradació. També, mesures de seguretat per evitar el vandalisme, per entrades de persones alienes sense cap mena de control.

1.1.- Paredat d'obertures (seguretat).

Cales de comprovació d'estat estructura de la volta de l'església

Parets campanar, comprovació del seu comportament estructural.

Tapiar obertures a la rectoria per raó de garantir-ne l'estabilitat.

Connectar parallamps a presa de terra

Reforç provisional del cor

Neteja exterior

1.2.- Estudis per determinar l'estat inicial

Cales a l'interior per situar fonaments d'absis i absidiola (Perímetre església època romànica).

Estudi paraments, cales, per determinar situació façana inicial a ponent

Estudi paraments per confirmar les diferents èpoques de construcció portalada desapareguda de l'entrada, porta tapiada a façana a llevant....

Cales a la part interior de l'absidiola que es conserva per determinar l'existència de la seva cara interior, i també, als revestiments de la paret que separa la capella de Sant Isidre del pòrtic d'entrada, per fer evident l'existència de l'arc d'aquest pòrtic d'entrada a llevant.

2.- ESGLÉSIA.-

2.1.- TEULADA (Reomplerta)

2.1.1.- DESMUNTATGE:

Desmuntatge manual i acopi de teules. La seva extracció permetrà que l'acabat de llosa de pedra de l'antiga coberta, que queda sobre el cor i les capelles laterals quedi a la vista.

En una segona fase, caldrà procedir al desmuntatge manual i acopi les lloses per la seva recol·locació, treure el reomplert de anivellament i fer el seu estudi, sota supervisió arqueològica, que permeti datar adequadament paraments i coberta.

En aquest moment, es podrà fer la revisió del trasdós de tota la volta de l'església, que quedarà a la vista, per comprovar el seu estat estructural i poder actuar en conseqüència. En especial, sanejar les esquerdes longitudinals i transversals que s'observen des de l'interior.

Previsiblement, la zona de la volta que queda sobre el cor, ha de ser la més antiga (podria ser d'època romànica). Caldrà comprovar si la seva construcció es la mateixa en tota la zona de coberta que queda amb el carener més alt. (Des del fons de l'església fins les capelles laterals).

2.1.2.-REFER TEULADA:

Reparació i sanejament de la volta.

Reomplert de terres, per donar pendents. Caldrà mantenir la diferència de nivell del carener de la teulada, si com es preveu, indica diferents etapes de construcció de la volta i del seu acabat de coberta.

Caldrà refer adequadament, l'aiguafons de la teulada contra el campanar, i fer la recol·locació de llosa de pedra i la rehabilitació de ràfecs

2.1.3.- REFER ACABAT DE TEULADA:

Recol·locació de teules i reposició de la resta amb teula vella, que es col·locarà a les canals. (normalment es preveu un re-aprofitament del 80-85% de les teules)

2.1.4.- TEULADA (Estructura fusta)

Desmuntatge de teules (col·locació a salt de garsa)

Revisió i sanejament estructura fusta, de biguetes i llates (humitats , fongs, fletxa diferida, etc).

Substitució funcional per biguetes de fusta en el cas que no compleixin els requeriment normatius que s'escaigui.

3.- PARETS ESGLÉSIA.-

Sanejament de paraments atenent a problemes com ara esquerdes, fissures i humitats.

Rehabilitació de paraments de la capella nord, de la Mare de Déu de la Pietat. (Fornícules arrencades del antic altar).

Estudi previ de pintures interiors, en paraments atribuïbles a l'època romànica (en parets de façana nord de l'església).

Resoldre el tancament de les antigues fornícules de la capçalera de l'església, refoses al gruix de la paret, i tancades a l'exterior únicament per un envà.

4.- INTERIOR ESGLÉSIA.-

Revestiments interiors, rehabilitació de cornises i motllures.

Re-pavimentació interior

Rehabilitació de l'altar

Reforç de l'estructura del cor, escala, i barana. Substitució funcional amb elements de fusta d'acord amb els requeriments normatius que s'escaigui.

Reposició de fusteries i envidraments de les obertures mantenint la seva forma i material original.

Retorn de la pila baptismal, estudi de la seva ubicació interior

5.- CAMPANAR.-

Enderroc planta segona de la rectoria per retornar l'esveltesa al campanar i permetre reobrir l'obertura de la seva primera planta a nord, que queda tapiada per aquest cos d'edificació. Aquest fase queda lligada amb la rehabilitació de la rectoria, segons s'especifica en el apartat 6 del present capítol.

Tractament de paraments per evidenciar els muntants de l'arc del pòrtic cap a la rectoria, mutilat en fer aquesta segona planta. Sanejament de paraments, restablir obertures per tal de retornar-lo al seu estat inicial, valorant l'ús de materials que actuïn harmònicament amb els paraments existents i que es puguin diferenciar visualment dels originals.

Repàs coberta del campanar, recol·locació de teules, prèvia comprovació de la existència o no d'algun acabat de coberta anterior. (Llosa de pedra)

Refer sostres interiors com a replans d'escala d'accés per fer-lo visitable. Estudi de l'accés al campanar.

Durant el procés d'execució de qualsevol tipus d'obra al campanar la D.F. valorarà especialment l'aparició de qualsevol element ocult no considerat en aquest Pla Director i en la redacció de qualsevol dels projectes parcials per a la rehabilitació de Sant Julià, i prendre les mesures necessàries per no malmetre cap indici que permeti determinar l'origen i etapes de construcció de la base del campanar i per extensió qualsevol altre element que forma part d'aquest conjunt edificat, proporcionadament a la importància que pugui representar, comunicant a la propietat i el promotor qualsevol element que aparegui, i valorant la seva transcendència tant des d'un punt de vista de la seva estabilitat com importància històrica amb l'objectiu de completar les incògnites que es descriuen en aquest document.

6.- RECTORIA.-

Enderroc de la seva planta segona, refent la seva teulada al nivell anterior a la remunta d'aquesta planta. Es un volum afegit a principis del segle XX, que malmet l'esveltesa del campanar i ofega obertures del pòrtic i del propi campanar.

Rehabilitació de brancals i llindes de portes d'accés o de finestres.

Refer paret de tancament de planta baixa i primera de la rectoria a la zona posterior i el forat existent a la planta baixa, a la façana a ponent. Rehabilitar el forn adossat a aquesta paret de façana.

Obres interiors al cos de la rectoria: sanejament de paraments. Tapar forats d'armaris (1er pis), cairons caiguts, forats de recolzament de biguetes.

Refer el sostre de la planta baixa i fer la nova coberta. Anivellació de paviment de planta baixa. Instal·lacions. Sanitaris. Fusteries.

Aquestes obres haurien de permetre l'ús del cos de la rectoria com a museu-exposició de documentació relacionada amb el conjunt de Sant Julià i la seva evolució; així com de magatzem per a events que es puguin programar per permetre un ús educacional-lúdic del conjunt, previst en el Pla de dinamització del Moianès, sempre, tal com s'ha especificat en l'apartat corresponent d'aquest document, d'acord amb la normativa urbanística d'aplicació en el moment que correspongui.

S'ha indicat anteriorment que caldrà estudiar i projectar els accessos entre rectoria, església, i campanar. L'accés al campanar s'ha de fer obligatòriament per la rectoria. Si es fes per l'església, des del cor, caldria desmuntar l'arc del pòrtic que queda sobre la porta d'entrada a l'església, que està a poc més de un metre del nivell del cor.

S'apunta com a millor solució, una escala que doni accés a la planta primera de la rectoria i al campanar, escala que podria quedar en un espai a doble nivell, que permeti evidenciar la presència, avui en dia només dels brancals, de l'arc a ponent del pòrtic d'entrada. (Arc que es va desmuntar per permetre l'accés en el seu moment a la planta segona).

7.- PEDRONET.-

Treure la imatge existent de la Mare de Déu i col·locar-hi una reproducció més fidel de l'original.

8.- CEMENTIRI.-

Neteja i desenrunament interior. Rehabilitar la porta d'accés.

Consolidació de les seves parets perimetrals, de manera que quedin anivellades i amb capçat de protecció adequat.

Estudi arqueològic de possibles sepultures per determinar la seva antiguitat i l'ús al pas del temps.

9.- ENTORN

Obres per facilitar l'accés. (Mainteniment del camí, trencaaigües, senyalització), contemplant mesures per a la protecció del sòl, la minimització de l'erosió i l'estabilitat dels talussos. Fixar un possible aparcament de vehicles fora de l'àmbit de les edificacions.

Neteja exterior perimetral, desenrunament de l'entrada a l'església i accés a la rectoria. Refer graonats d'accés de l'església.

Sanejament del camí església-pedró-cementiri.

Protegir el freixe com element emblemàtic del conjunt.

Eliminació d'arbrat que permeti visualitzar el conjunt. Preservar l'especial valor paisatgístic i ambiental del conjunt de Sant Julià: mantenir tant els hàbitats i la biodiversitat com el paisatge natural. Per la seva capacitat reequilibradora en la relació home/natura i la seva utilització com a espais de lleure i pels valors culturals que contenen.

Garantir la biodiversitat al territori en aplicació de la Directiva 92/43/CEE, mitjançant l'adopció de mesures per a la conservació dels hàbitats naturals i de la fauna i flora silvestres al territori espanyol.

Sanejament del edifici enrunat situat davant de l'església; es una construcció que malmet la imatge del conjunt, especialment quan s'accedeix per la banda de migdia. S'ha de tenir present que comportarà arribar a acords amb altres propietaris, donat que l'edifici no pertany al Bisbat.

10.- INSTAL·LACIONS.-

Tot el conjunt està mancat tant d'energia elèctrica com d'aigua sanitària o de tractament d'aigües negres. Si es vol dinamitzar el conjunt, caldrà dotar-lo d'aquestes instal·lacions i avaluar la seva prioritat i execució.

Caldrà valorar l'arribada d'energia elèctrica de xarxa: s'ha de portar des de la zona del Munt, a una distància considerable. Es podria preveure cobrir les necessitats futures amb energies alternatives com ara captadors solars o energia eòlica. En els dos casos, caldrà fer una valoració acurada de la seva situació, per evitar la mutilació visual del conjunt.

La instal·lació de cisterna per aigües pluvials i d'una depuradora per a tractament d'aigües negres, no comporta problemes de integració al conjunt: son instal·lacions soterrades i la seva repercussió ambiental es nul·la.

6. ACTUACIONS ARQUEOLÒGIQUES.-

PROGRAMA D'INTERVENCIONS.- A partir de la recerca documental duta a terme fins ara s'ha pogut establir un conjunt d'hipòtesis sobre la construcció inicial d'aquesta edificació i la seva evolució arquitectònica al llarg de la història.

D'acord amb aquestes hipòtesis s'estableixen un seguit d'actuacions que ens han de permetre confirmar els diversos processos de construcció de l'edifici i complementar-ne la informació que ens ha arribat. De la mateixa manera, aquestes actuacions també hauran de permetre remarcar elements constructius que fins ara estiguin passant desapercebuts o siguin totalment desconeguts i surtin a la llum durant el procés de restauració de l'ermita.

A continuació s'exposen diverses fases de les actuacions arqueològiques que poden ser dutes a terme de forma independent unes de les altres i seguint l'ordre que més s'adeqüi al desenvolupament de les obres.

FASE 1: SEGUIMENT DE DESMUNTATGE DE LA COBERTURA

Les actuacions inicials de la restauració proposen una renovació de la teulada que cobreix l'exterior de l'edificació a fi d'impermeabilitzar correctament l'edifici. L'arranjament de les teules i el seu embigat ha de permetre observar la seqüenciació de la construcció de la part alta de l'edifici.

En aquest sentit es proposen dos objectius en aquesta operació:

Determinar si l'estructura de la cobertura és totalment sincrònic amb l'última ampliació datada del s. XVII o s'hi ha integrat alguna reforma posterior

Resoldre la relació física que hi ha entre la part de la teulada més occidental (actualment més elevada i possiblement més antiga) amb l'oriental. Aquesta relació física hauria de determinar si l'alçat del cos occidental forma part de l'església del s. XI original a partir del parament o si existeix algun altre motiu que s'hagués resolt d'aquesta manera.

FASE 2: SONDEJOS SUBTERRANIS

Les actuacions en el subsòl es faran amb mitjans manuals de la mà de professionals en arqueologia per poder recuperar una seqüència arqueològica real que ens expliqui les diferents etapes constructives de l'edifici.

Aquests sondejors hauran de permetre aixecar els paviments actuals però conservaran totes les estructures recuperades en el subsòl. Els sondejors aniran destinats a estudiar el parament i fonament dels murs actuals i identificar estructures anteriors.

Com que l'ús de les anteriors estructures va ser eliminat és possible que la seva amortització no en conservés cap altre element, en aquest cas haurem de prendre com a evidències les estructures negatives que es localitzin en cada cala.

Aquestes cales serviran per complir els següents objectius:

Identificar la presència dels fonaments de la part occidental de l'església romànica del s. XI amb els seus absis i absidioles amb una cala situada a la paret nord, al centre de la nau central.

Identificar la presència dels fonaments del tancament meridional de l'església romànica del s. XI amb una cala situada a la part sud de l'església, arran de l'envà de tancament del passadís d'entrada

Confirmar la presència d'una primera entrada porticada amb quatre suports localitzats als peus del campanar. En aquest cas s'aprofitarà la cala interior per a fer una lectura de paraments.

FASE 3: SONDEJOS VERTICALS

El pla d'actuacions per restaurar l'ermita preveurà una renovació del cobriment de les parets per l'interior de l'església per renovar-ne la decoració o reforçar els paraments actuals.

Tot i que els enlluïts actuals tenen una part de decoració que encara es pot observar, estan molt malmesos i erosionats per diferents elements ambientals, per tant, es preveu la retirada parcial d'aquests.

És possible que els actuals lliscats de les parets estiguin cobrint anteriors lliscats amb decoracions antigues, es proposen una sèrie de sondejors d'un metre d'ample que ocupin part de l'alçat de les parets de l'església amb l'objectiu d'observar els diferents lliscats que hi ha entre l'estructura de l'edifici i l'actual lliscat.

FASE 4: SEGUIMENT DEL DESMUNTATGE DE L'ÚLTIM PIS DE LA RECTORIA

Actualment, l'edifici adjunt a l'ermita utilitzat com a rectoria té una alçada de tres plantes que ocupen la major part de la façana occidental de l'edifici.

La imatgeria antiga mostra que l'última planta es va aixecar en una última fase d'ampliació de la rectoria. El projecte de recuperació de Sant Julià preveu el desmuntatge d'aquesta planta per donar un aspecte més esvelt del campanar.

Aquest desmuntatge haurà de ser fet també amb un control visual per observar si surt algun element estructural que pugui ser d'interès patrimonial i per aprofitar la infraestructura per documentar els carreus que formen el rosetó.

FASE 5: EXCAVACIÓ DE LA NECRÒPOLIS EXTERIOR

En aquesta fase es proposa l'excavació de la sagrera en extensió per poder tenir més informació de l'ús social al llarg del temps de l'ermita de Sant Julià. És usual observar la presència de sepultures cristianes al voltant de l'àrea adjunta a una església.

Aquestes acostumen a localitzar-se a l'àrea nord, a la zona de l'ermita de Sant Julià on actualment s'alça un oratori.

L'excavació en extensió d'aquesta necròpolis i el posterior estudi antropològic ens ajudarà a establir un marc cronològic més exacte de l'ocupació cerimonial de l'entorn així com obtenir un perfil demogràfic aproximat de la població que ocupava la zona.

FASE 6: MUSEÏTZACIÓ DE L'INTERIOR DE L'ESGLÉSIA AMB LA PLANTA ORIGINAL

La recuperació de restes arqueològiques ha de servir per poder enriquir el patrimoni local i per ajudar a descriure un relat històric dels diversos períodes d'evolució de la població local. Però tant el patrimoni com el relat històric necessita una feina de difusió per poder ser complet absolutament. En el nostre cas, proposem que part de la difusió es faci habilitant els espais restaurats on s'han recuperat els elements patrimonials. Aquesta museïtzació constaria de:

A la zona de la rectoria, plafons explicatius, que expliquin l'ermita amb les seves diferents parts i fases i que la situïn en el context constructiu general i del moment que viu la població. Adequació de les restes trobades perquè puguin ser vistes a les visites.

D'aquesta manera s'hauria de poder apreciar d'alguna manera la planta original de l'església romànica en el cas que es recuperés en l'excavació. Per altra banda, si apareix algun altre element patrimonial significatiu, també s'hauria de valorar la possibilitat d'exposar-lo.

7.- BIBLIOGRAFIA

Antoni Pladevall i Font: Castellterçol. Història de la vila i el seu terme

Nicolau Rabasseda i Miró (1973): Sant Julià d'Úixols. Treballs a realitzar per aconseguir la recuperació de les seves construccions.

Ramón Vall i Rimblas: Un element preromànic al campanar de Sant Julia d'Úixols. Número 38 del Butlletí de Unió Excursionista de Sabadell

Josep Maria Massequé i Torné. Full dels Amics de l'Art Romànic de Sabadell número 144 del 18 d'octubre de 2014: Romànic per excursionistes IV: Vallès Oriental - Sant Julià d'Úixols (Castellterçol).

Patrimoni existencial, Francesc Roma i Casanovas

Joan Arimany i Juventeny: Comunir: rituals i pràctiques desaparegudes contra les tempestes. (Anarimanyjuventeny.cat)

Delfi Dalmau i Argemir: Campanars parroquials de torre de catalunya (23-10-2006)

Josep Puig i Cadafalch: Escrits d'arquitectura, art i política

Adell i Gisbert, Joan Antoni: "Sant Julià d'Úixols". *Catalunya romànica. XI El Bages*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana S. A., 1984. ISBN 84-85194-57-8

Catalunya Romànica, volum 18. Barcelona: Enciclopèdia Catalana S. A., 1984.

Gavín, Josep M. : *Vallès Oriental*. Barcelona: Arxiu Gavín i Editorial Pòrtic, 1990 (Inventari d'esglésies, 23). ISBN 84-7306-410-0

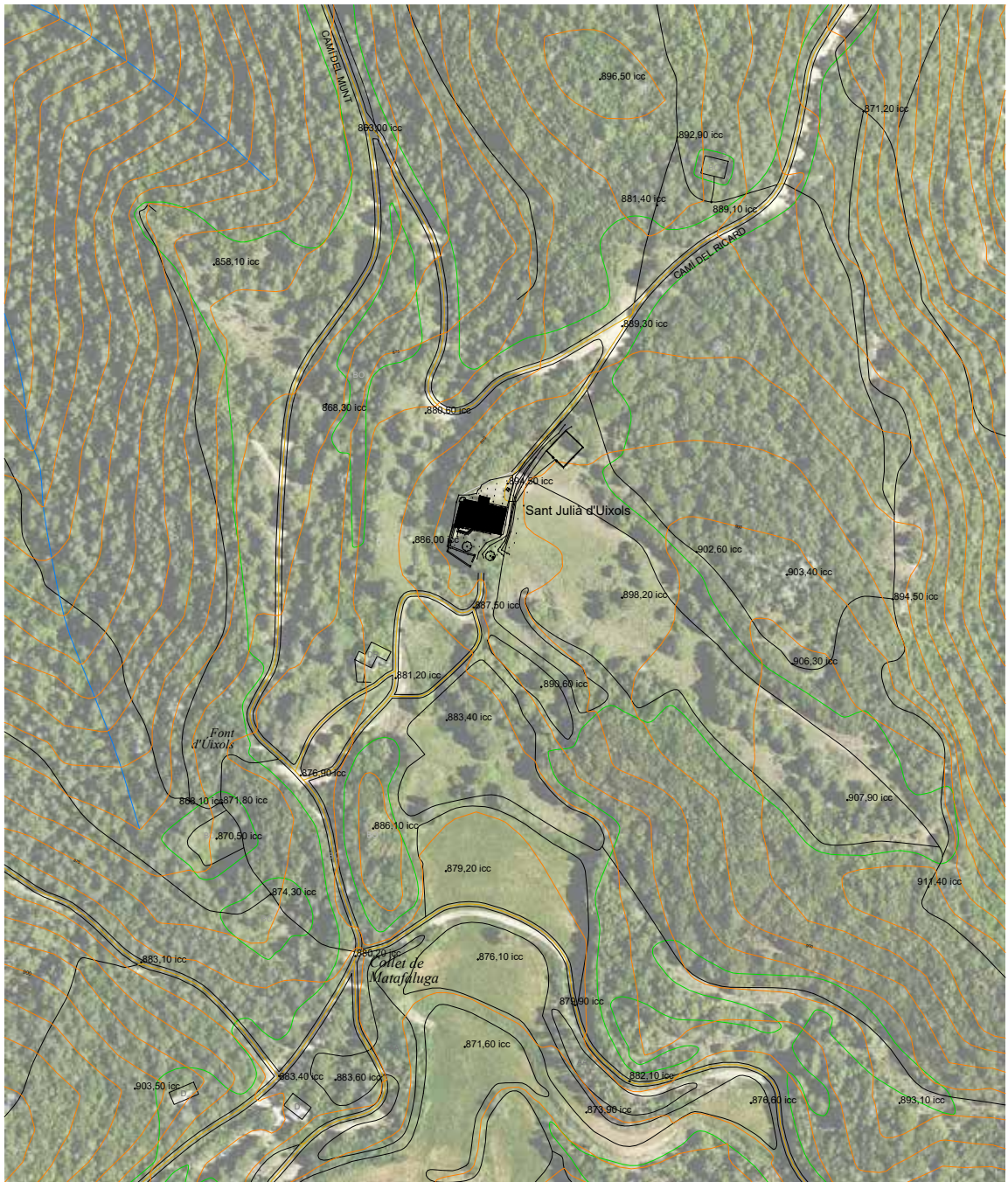
Albert García Espuche: Transformació econòmica i sistema urbà: Catalunya 1550-1640

Fitxa del patrimoni català de la gencat: IPAC 28681 (inventari patrimoni arquitectònic Catalunya)

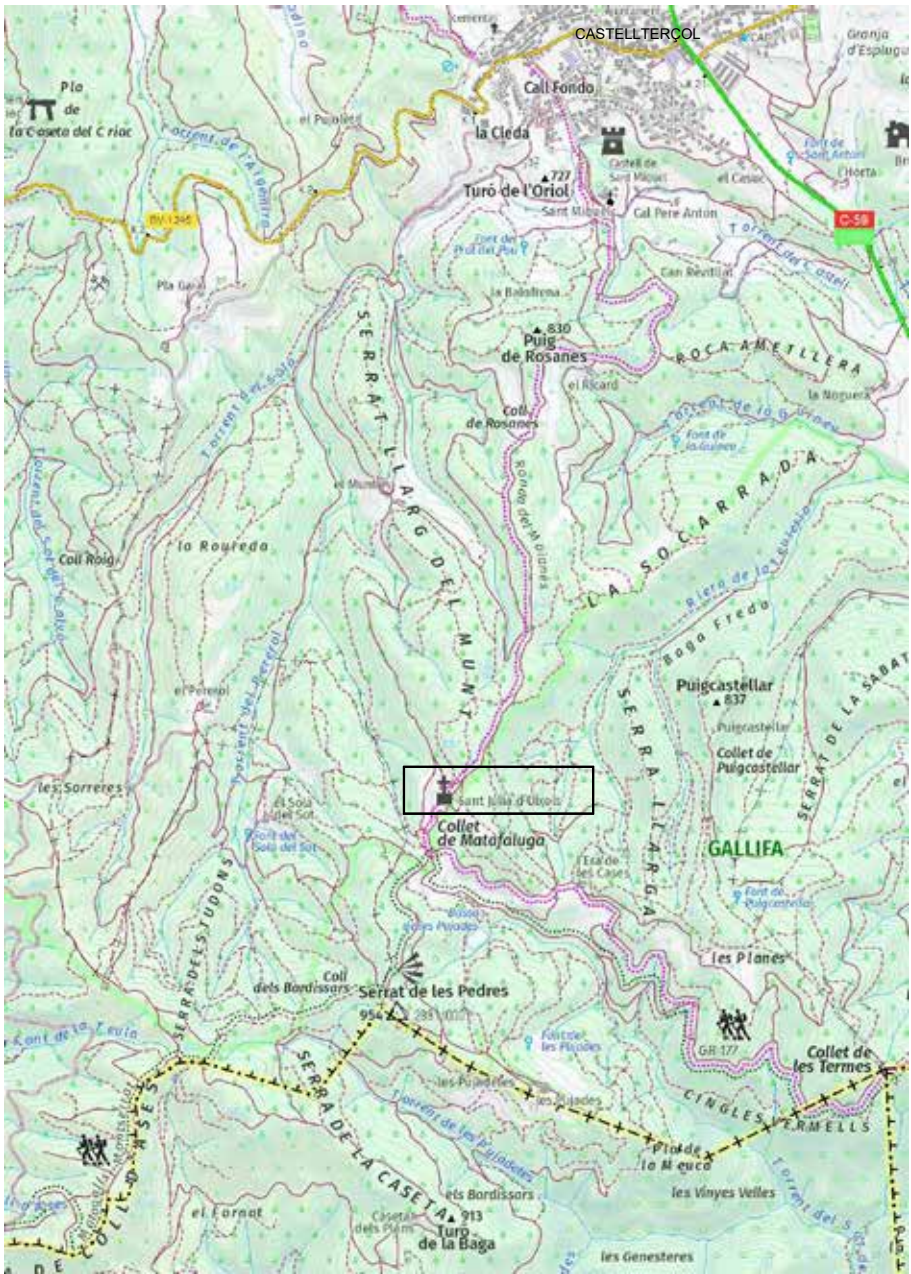
8.- DOCUMENTACIÓ GRÀFICA

01. Aixecament de plànols - emplaçament
02. Aixecament de plànols - situació
03. Aixecament de plànols - planta nivell 1, accés
Aixecament de plànols – planta nivell 1, accés - cotes
04. Aixecament de plànols – planta nivell 2, arrencada voltes capelles
05. Aixecament de plànols – planta nivell 3, volta nau central
06. Aixecament de plànols – sistema de cobertes
07. Aixecament de plànols – planta nivell 4, campanar
08. Aixecament de plànols – planta de cobertes
09. Aixecament de plànols – secció longitudinal campanar nord
10. Aixecament de plànols – secció longitudinal campanar sud
11. Aixecament de plànols – secció longitudinal nau nord
12. Aixecament de plànols – secció longitudinal nau sud
13. Aixecament de plànols – secció transversal campanar oest
14. Aixecament de plànols – secció transversal campanar est
15. Aixecament de plànols – secció transversal capelles oest
16. Aixecament de plànols – secció transversal capelles est
17. Aixecament de plànols – secció transversal absidiola oest
18. Aixecament de plànols – secció transversal sacrista est
19. Aixecament de plànols – secció transversal rectoria est
20. Aixecament de plànols – façana sud
21. Aixecament de plànols – façana est
22. Aixecament de plànols – façana nord
23. Aixecament de plànols – façana oest

A-3: E-1/2000
A-1: E-1/4000

A-3: E-1/10000
A-1: E-1/20000

PLA DIRECTOR PER LA REHABILITACIÓ DE L'ESGLÈSIA DE SANT JULIÀ D'UIXOLS Aixecament de plànols - emplaçament

novembre 2018

plànol num.

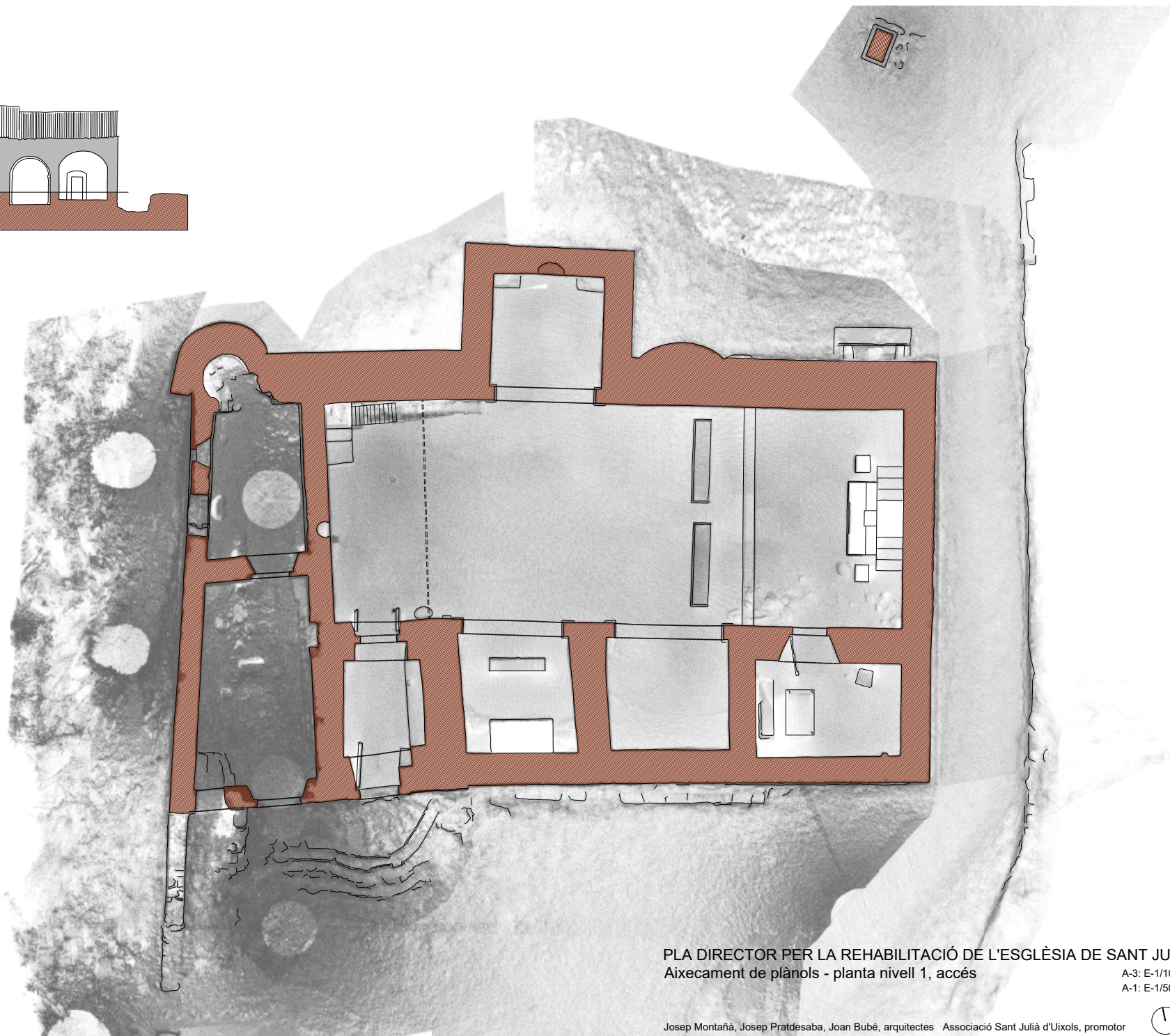
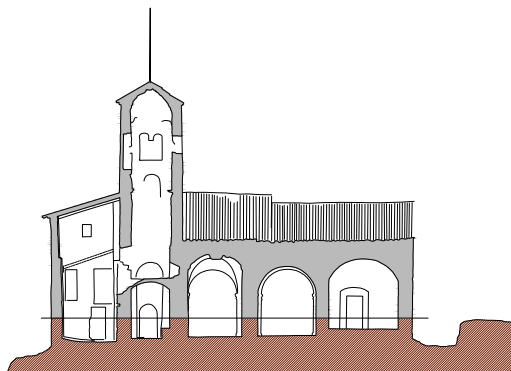

PLA DIRECTOR PER LA REHABILITACIÓ DE L'ESGLÈSIA DE SANT JULIÀ D'UIXOLS
Aixecament de plànols - emplaçament

A-3: E-1/250   desembre 2020
A-1: E-1/125   plànol num.

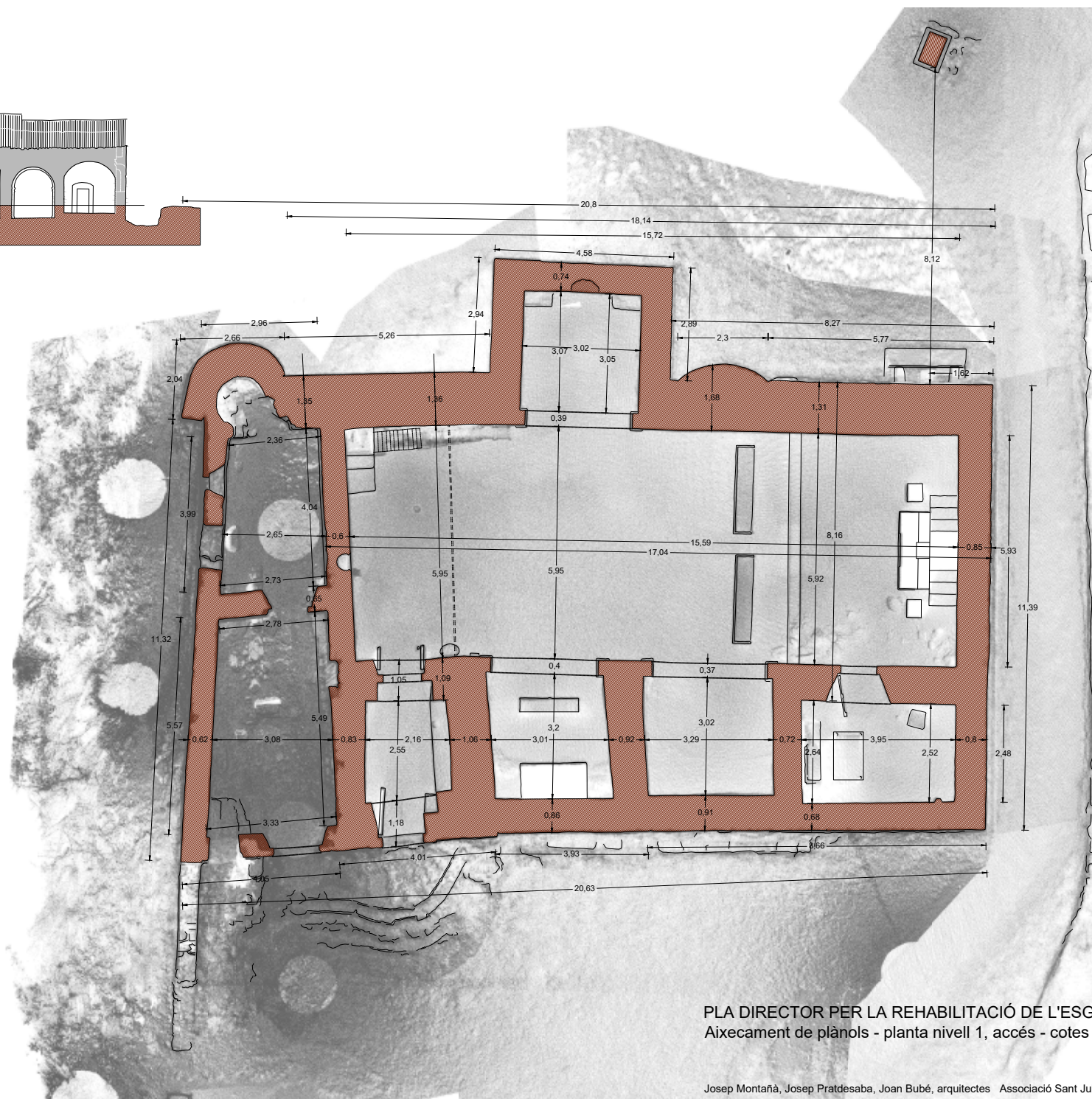
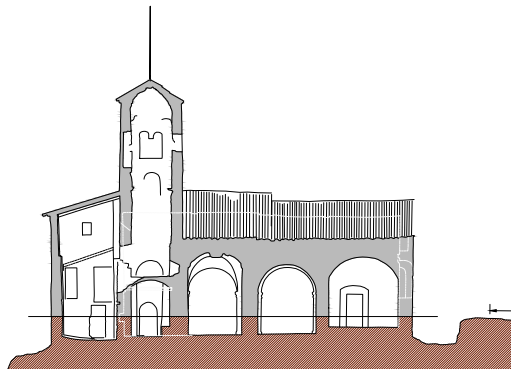
PLA DIRECTOR PER LA REHABILITACIÓ DE L'ESGLÈSIA DE SANT JULIÀ D'UIXOLS
Aixecament de plànols - planta nivell 1, accés

A-3: E-1/100   desembre 2020
A-1: E-1/50   plànol num.

Josep Montañà, Josep Pratdesaba, Joan Bubé, arquitectes   Associació Sant Julià d'Uixols, promotor

03

PLA DIRECTOR PER LA REHABILITACIÓ DE L'ESGLÈSIA DE SANT JULIÀ D'UIXOLS

Aixecament de plànols - planta nivell 1, accés - cotes

A-3: E-1/100

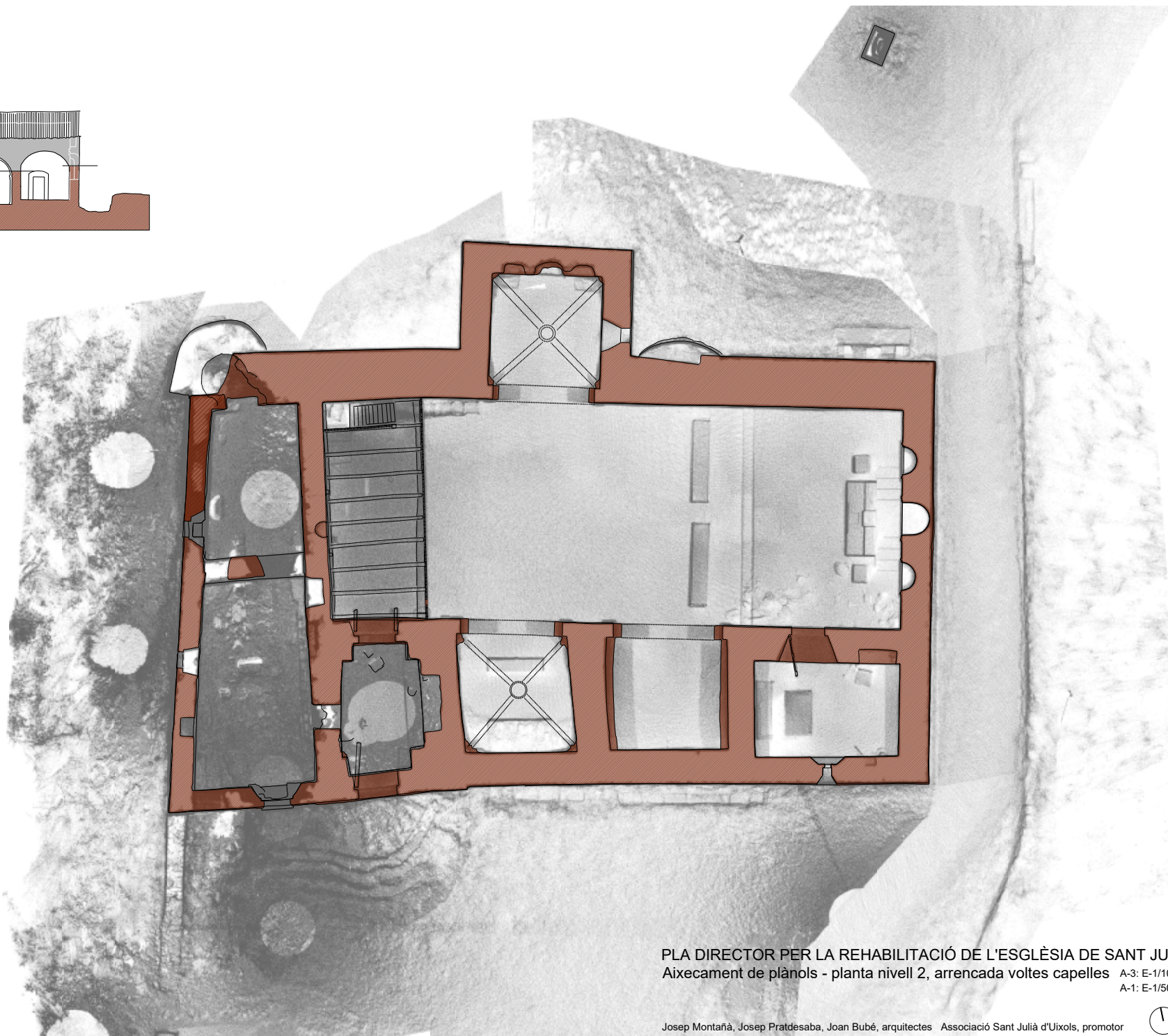
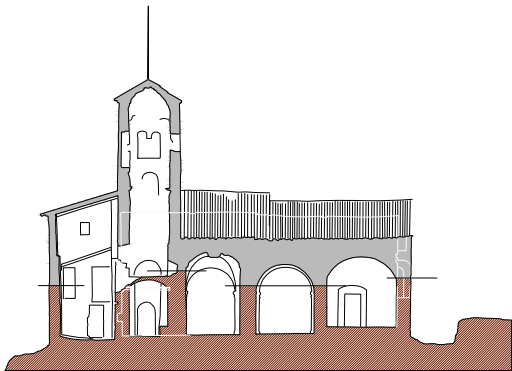
desembre 2020

A-1: E-1/50

plànol num.

PLA DIRECTOR PER LA REHABILITACIÓ DE L'ESGLÈSIA DE SANT JULIÀ D'UIXOLS
Aixecament de plànols - planta nivell 2, arrencada voltes capelles

A-3: E-1/100
A-1: E-1/50

desembre 2020

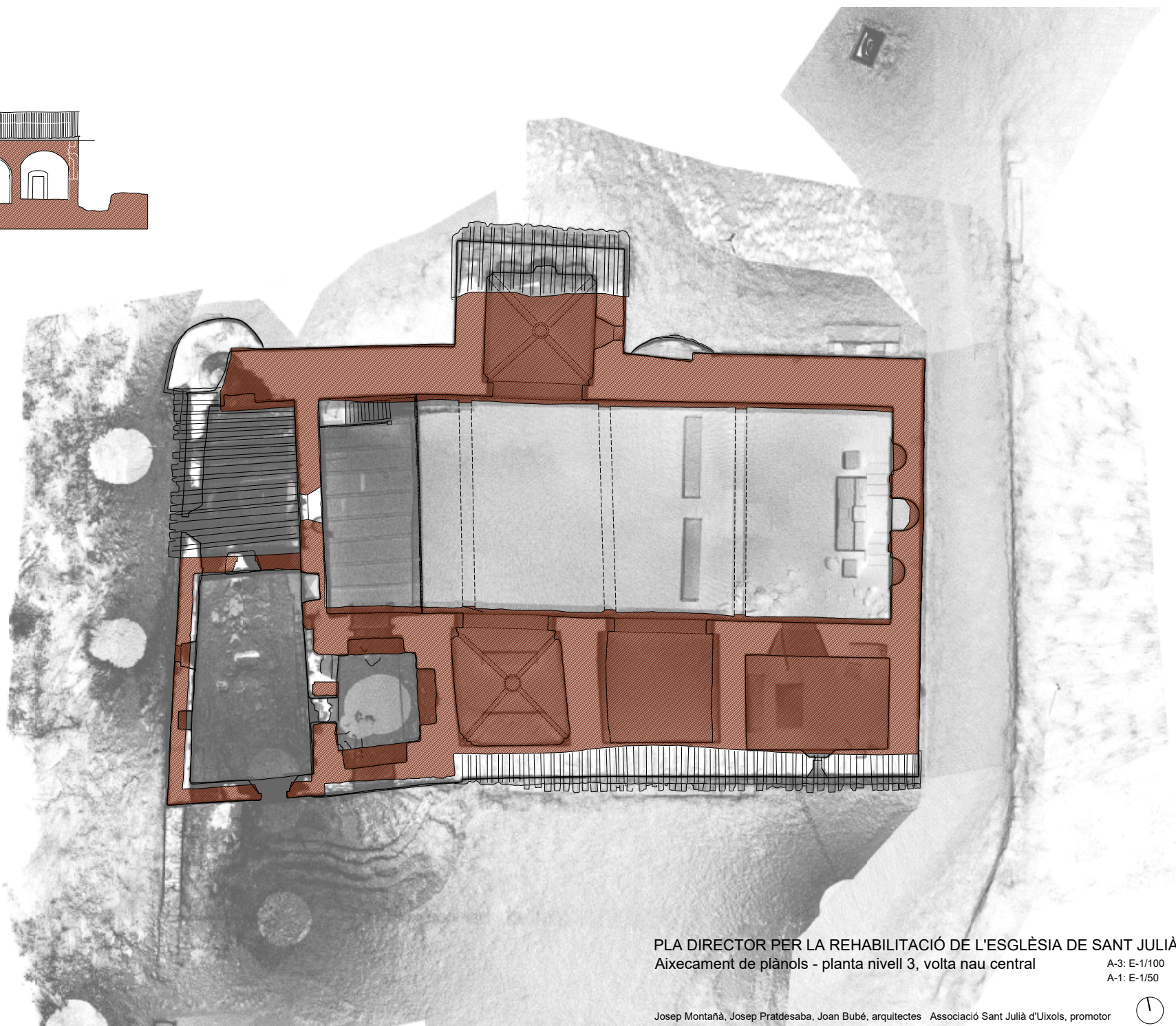
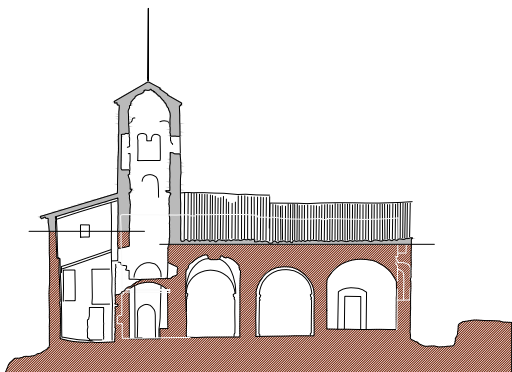
plànol num.

Josep Montañà, Josep Pratdesaba, Joan Bubé, arquitectes Associació Sant Julià d'Uixols, promotor

04

PLA DIRECTOR PER LA REHABILITACIÓ DE L'ESGLÈSIA DE SANT JULIÀ D'UIXOLS
Aixecament de plànols - planta nivell 3, volta nau central

A-3: E-1/100

desembre 2020

A-1: E-1/50

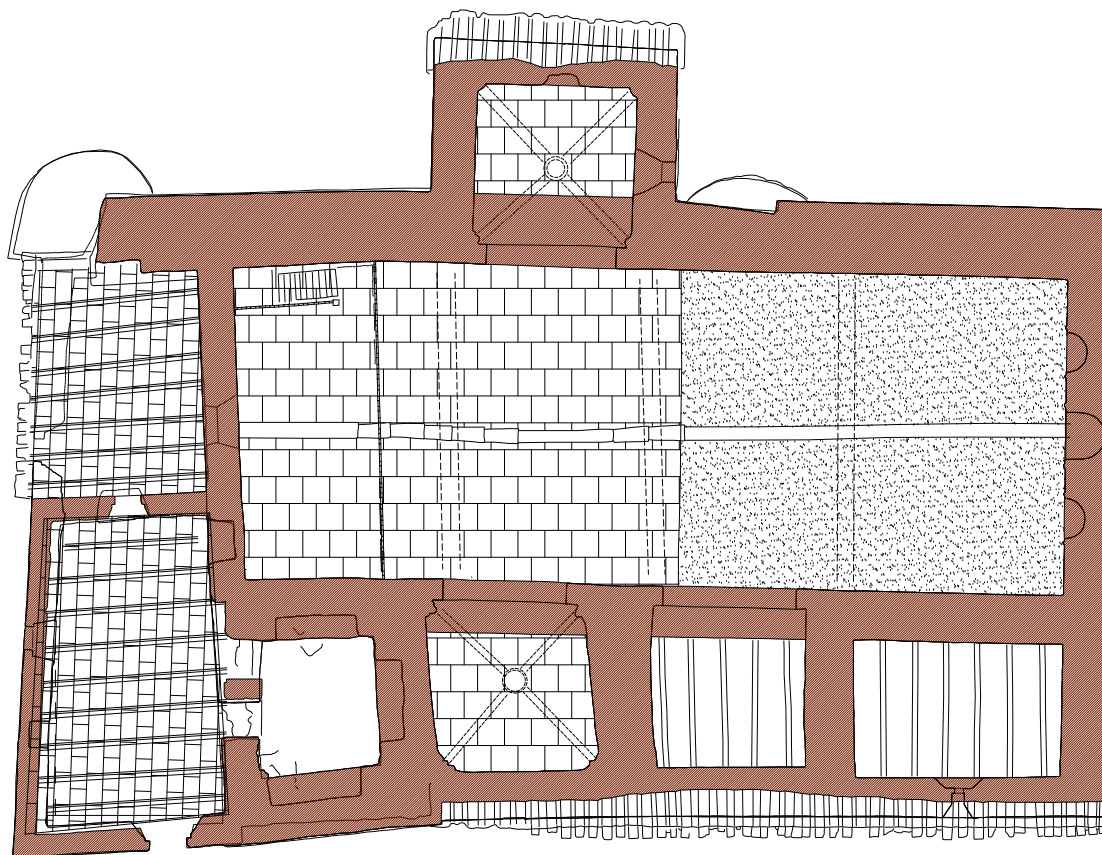
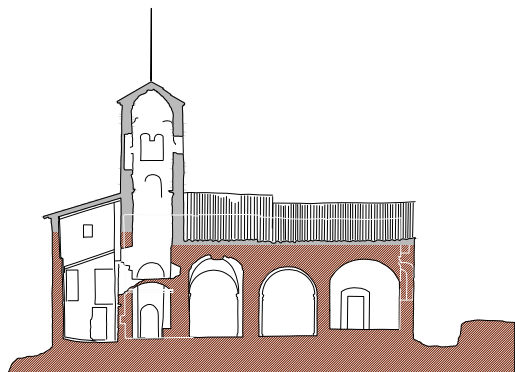
plànol num.

Josep Montañà, Josep Pratdesaba, Joan Bubé, arquitectes Associació Sant Julià d'Uixols, promotor

05

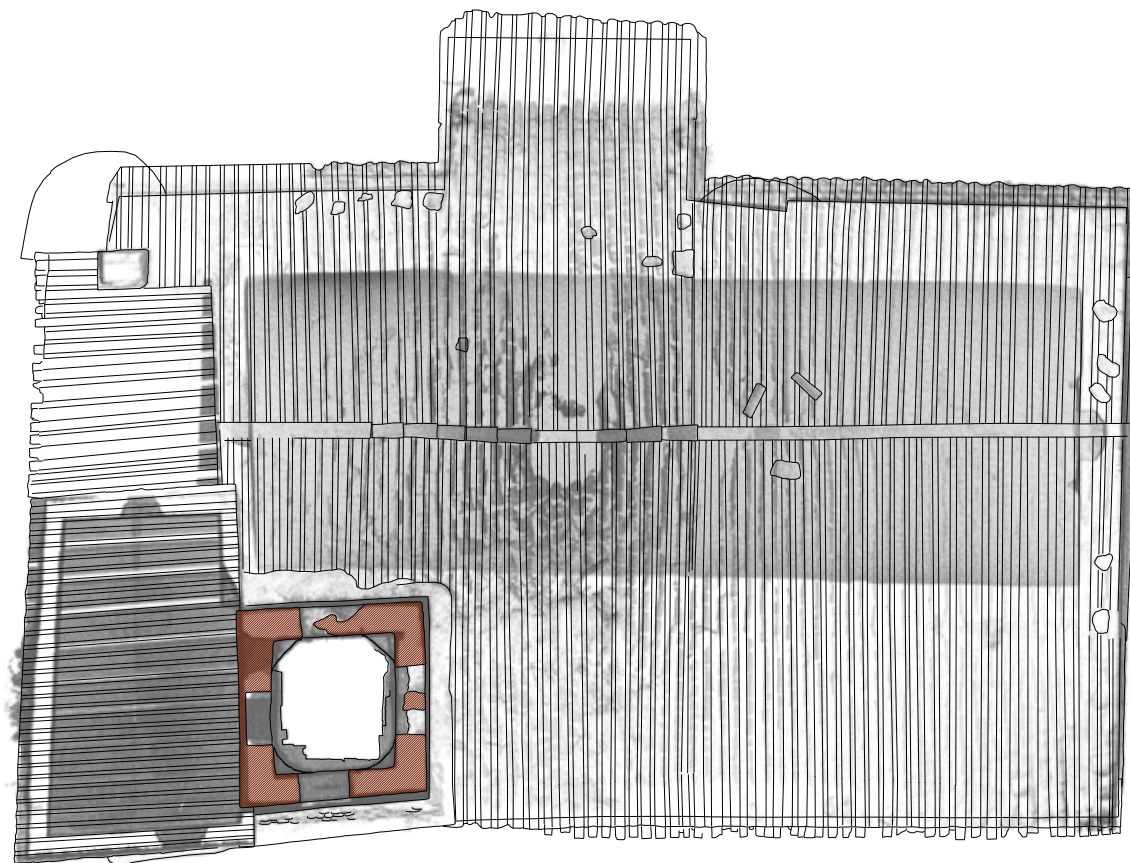
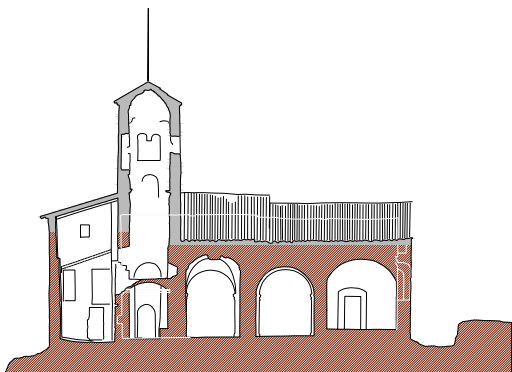

PLA DIRECTOR PER LA REHABILITACIÓ DE L'ESGLÈSIA DE SANT JULIÀ D'UIXOLS
Aixecament de plànols - sistema cobertes

A-3: E-1/100 desembre 2020
A-1: E-1/50 plànol num.

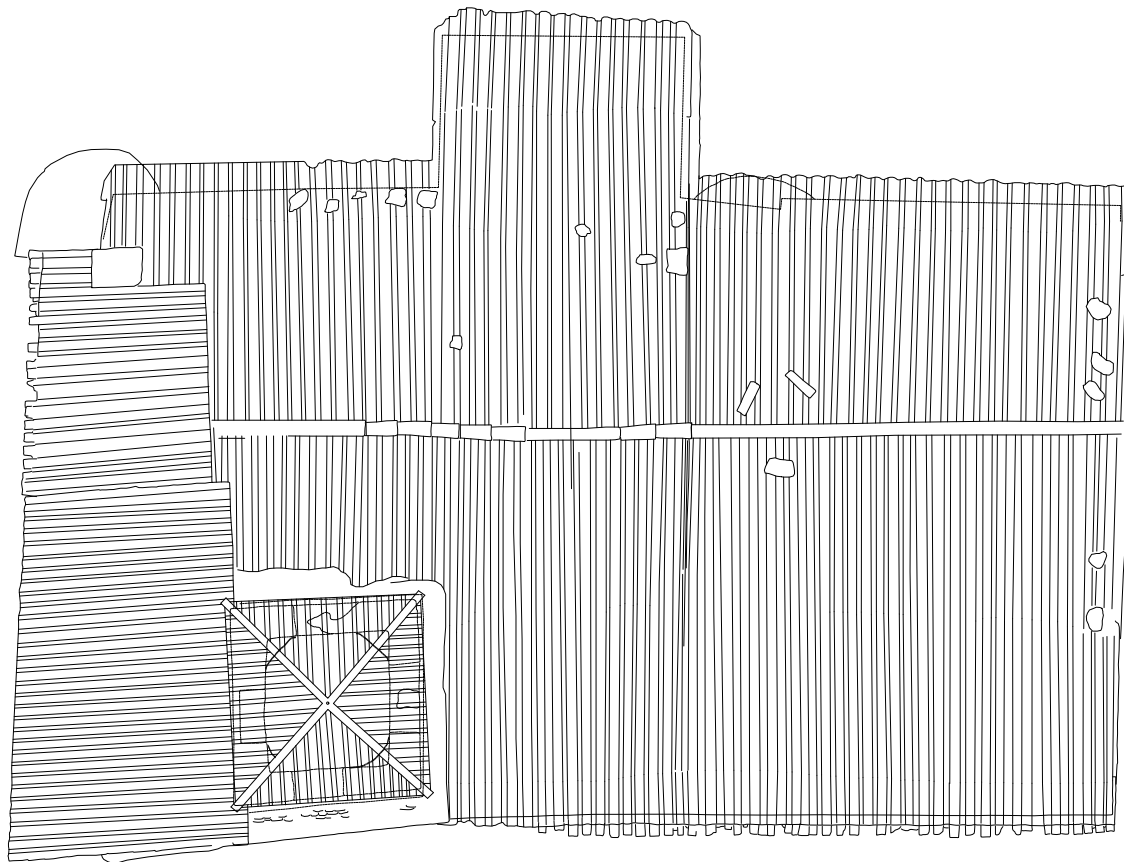
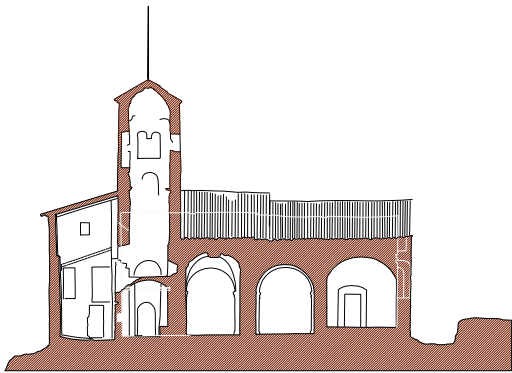
PLA DIRECTOR PER LA REHABILITACIÓ DE L'ESGLÉSIA DE SANT JULIÀ D'UIXOLS
Aixecament de plànols - planta nivell 4, campanar

A-3: E-1/100 desembre 2020
A-1: E-1/50 plànol num.

Josep Montañà, Josep Pratdesaba, Joan Bubé, arquitectes Associació Sant Julià d'Uixols, promotor

07

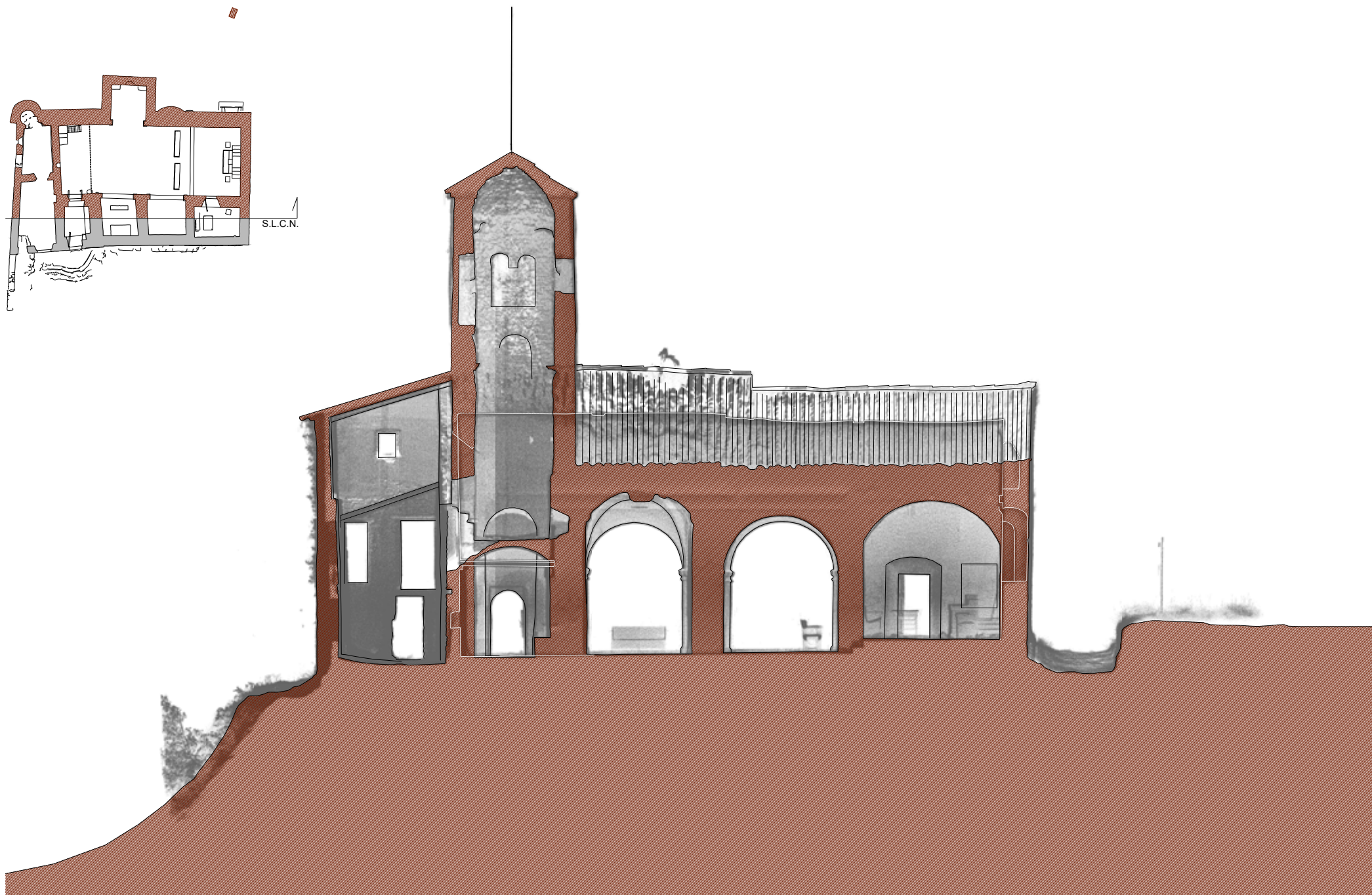

PLA DIRECTOR PER LA REHABILITACIÓ DE L'ESGLÈSIA DE SANT JULIÀ D'UIXOLS
Aixecament de plànols - planta cobertes

A-3: E-1/100
A-1: E-1/50

desembre 2020
plànol num.

PLA DIRECTOR PER LA REHABILITACIÓ DE L'ESGLÈSIA DE SANT JULIÀ D'UIXOLS
Aixecament de plànols - secció longitudinal campanar nord

A-3: E-1/100 desembre 2020

A-1: E-1/50

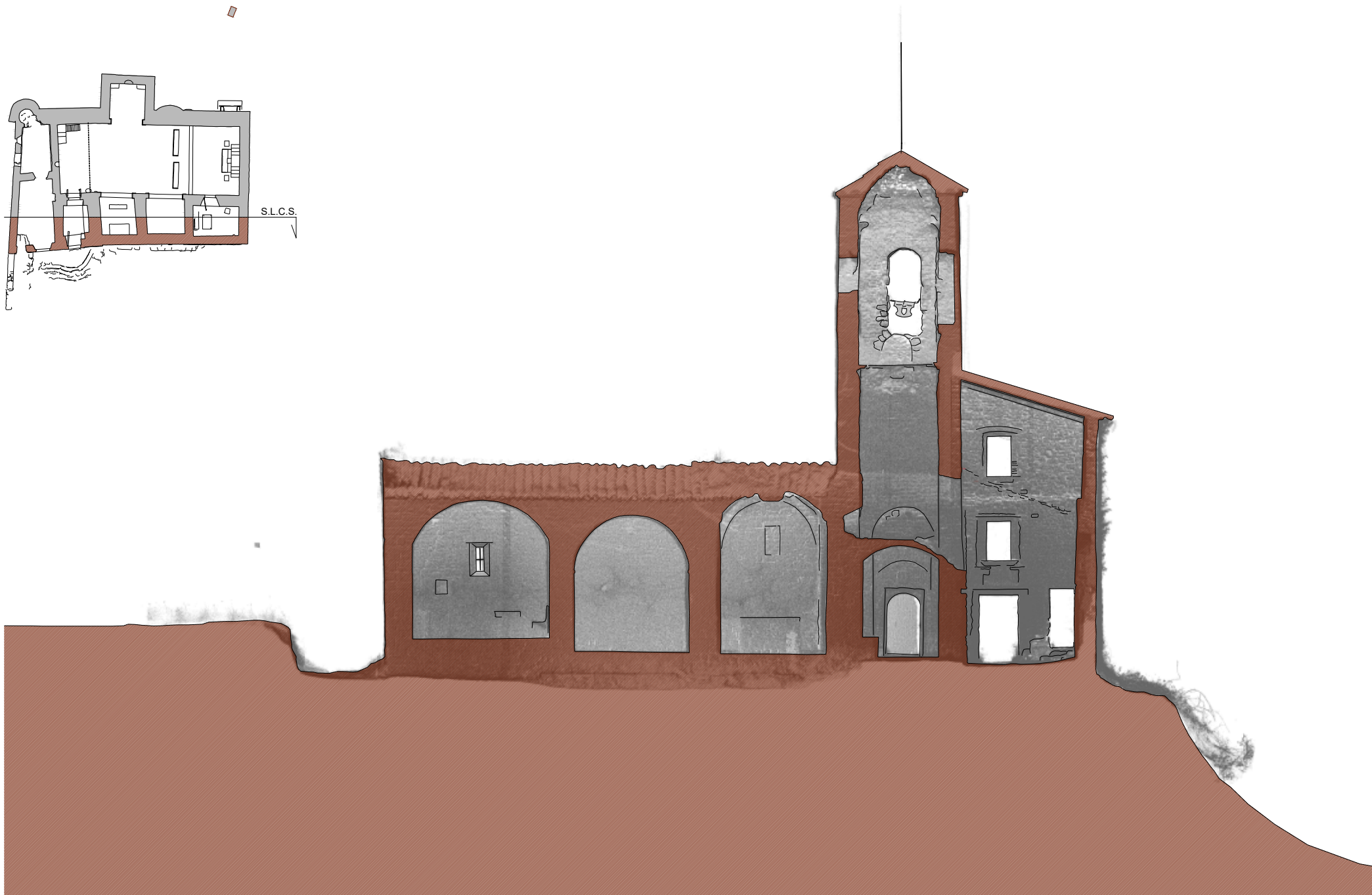
plànol num.

Josep Montañà, Josep Pratdesaba, Joan Bubé, arquitectes Associació Sant Julià d'Uixols, promotor

09

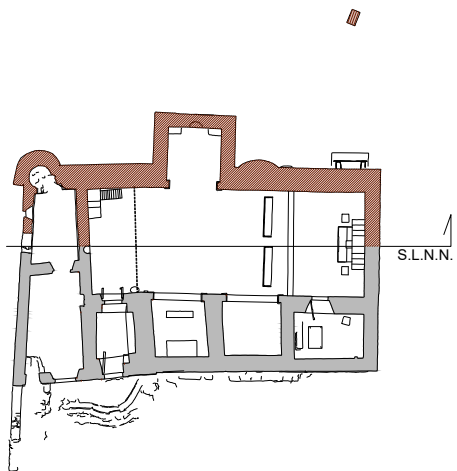
PLA DIRECTOR PER LA REHABILITACIÓ DE L'ESGLÈSIA DE SANT JULIÀ D'UIXOLS
Aixecament de plànols - secció longitudinal campanar sud

A-3: E-1/100 desembre 2020

A-1: E-1/50 plànol num.

Josep Montañà, Josep Pratdesaba, Joan Bubé, arquitectes Associació Sant Julià d'Uixols, promotor

10

PLA DIRECTOR PER LA REHABILITACIÓ DE L'ESGLÈSIA DE SANT JULIÀ D'UIXOLS

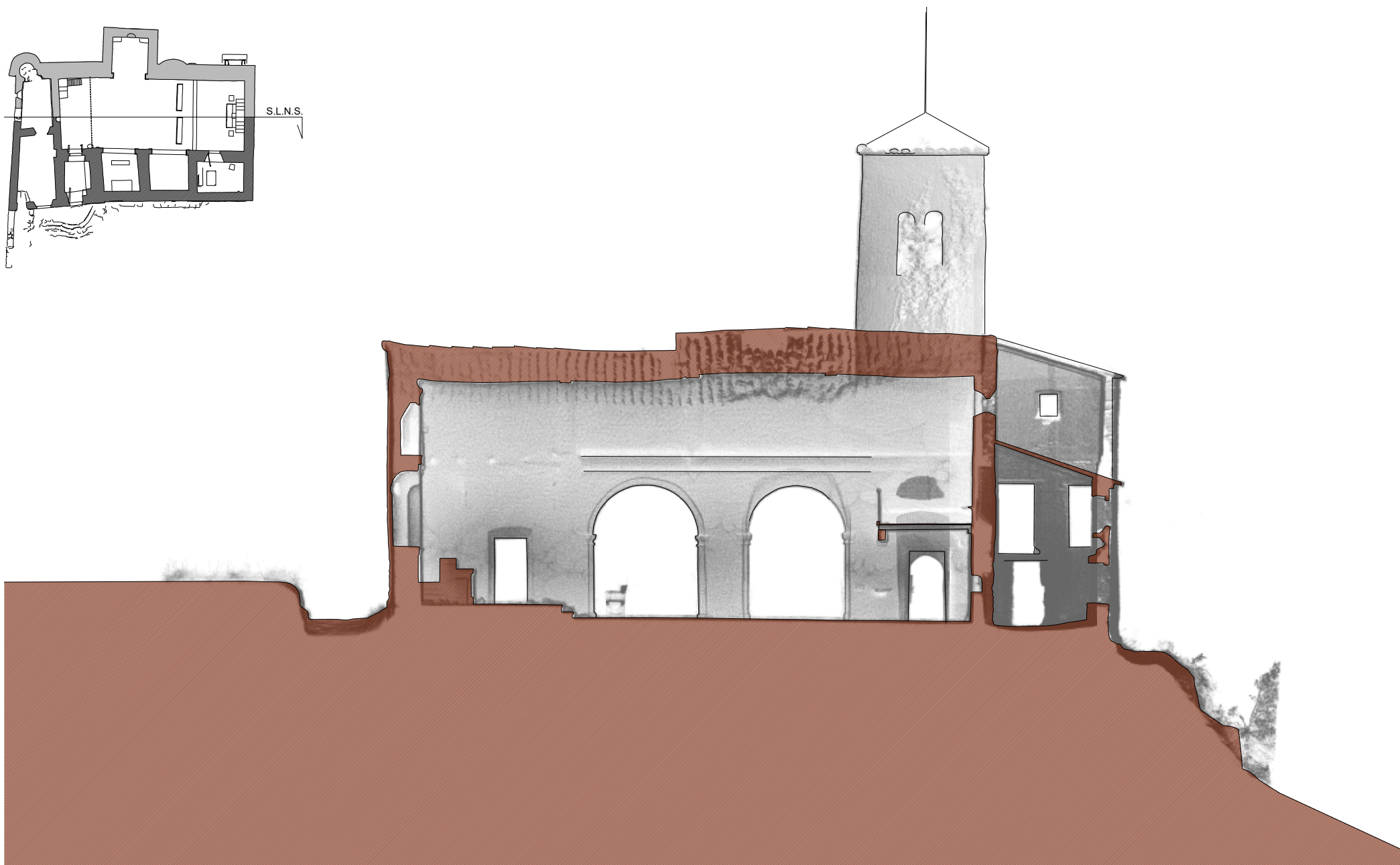
Aixecament de plànols - secció longitudinal nau nord

A-3: E-1/100

desembre 2020

A-1: E-1/50

plànol num.

PLA DIRECTOR PER LA REHABILITACIÓ DE L'ESGLÈSIA DE SANT JULIÀ D'UIXOLS
Aixecament de plànols - secció longitudinal nau sud

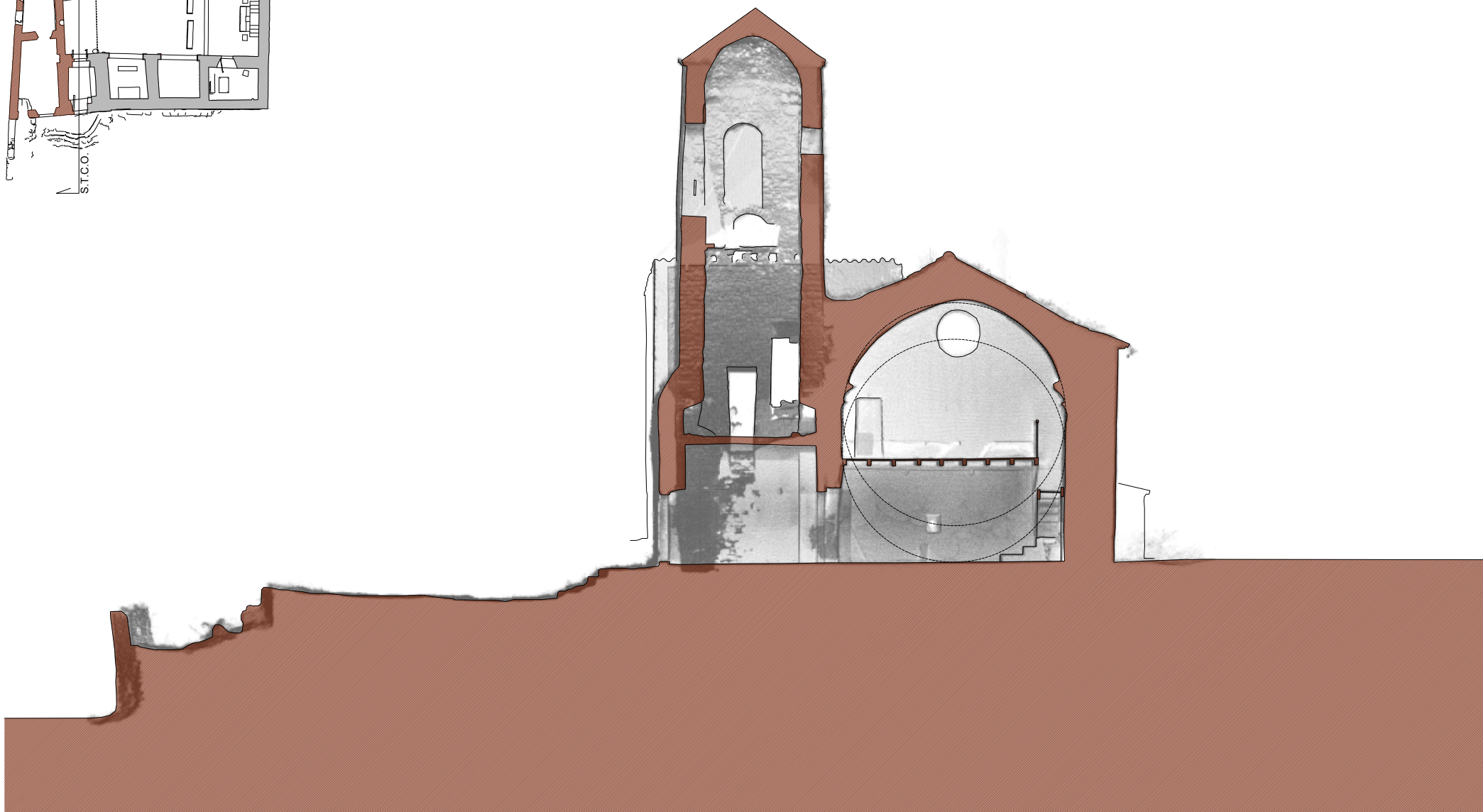
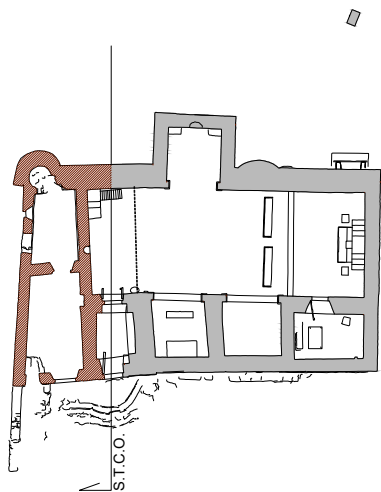
A-3: E-1/100 desembre 2020

A-1: E-1/50 plànol num.

Josep Montañà, Josep Pratdesaba, Joan Bubé, arquitectes Associació Sant Julià d'Uixols, promotor

12

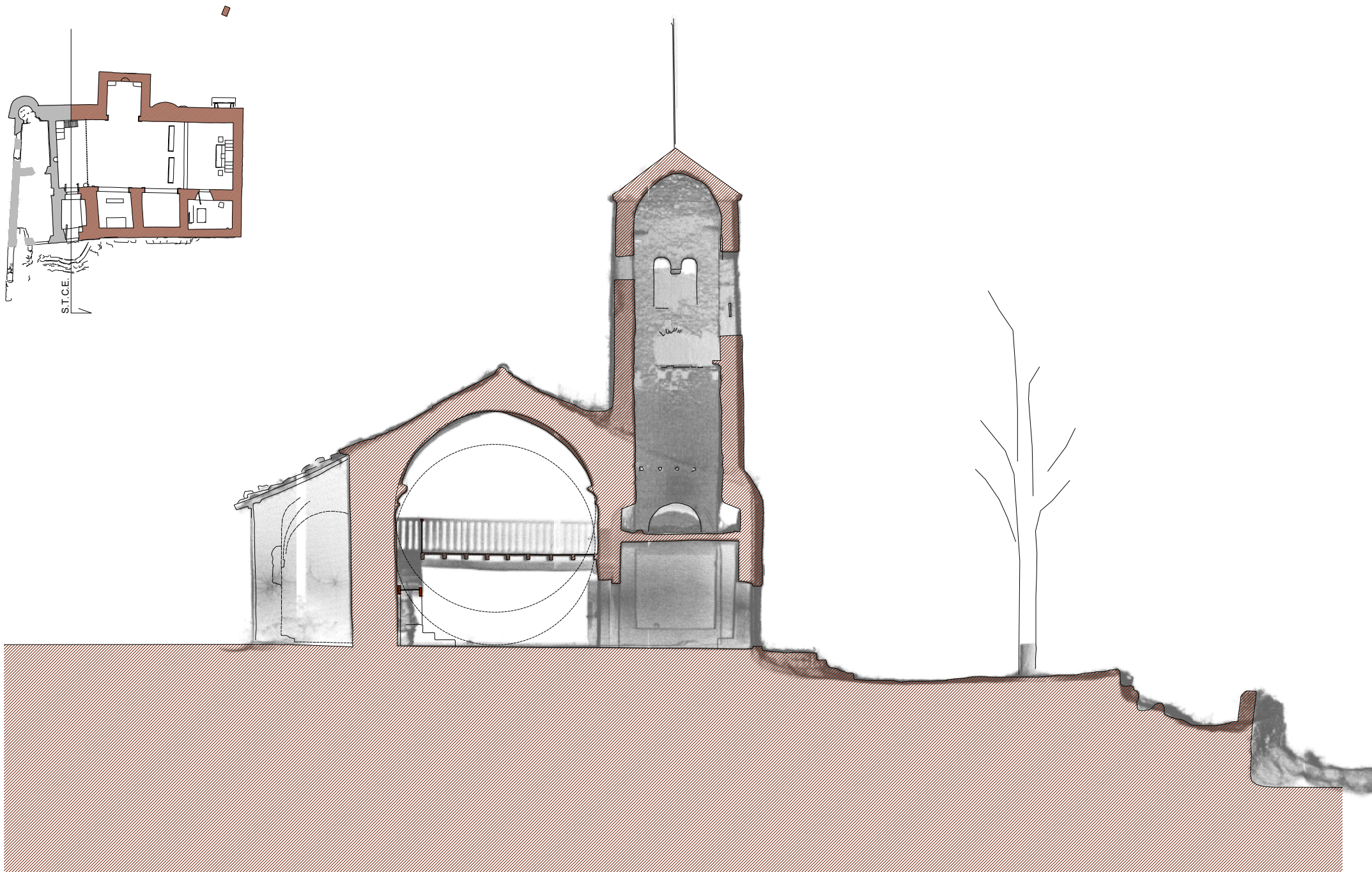

PLA DIRECTOR PER LA REHABILITACIÓ DE L'ESGLÈSIA DE SANT JULIÀ D'UIXOLS
Aixecament de plànols - secció transversal campanar oest

A-3: E-1/100   desembre 2020
A-1: E-1/50   plànol num.

Josep Montañà, Josep Pratdesaba, Joan Bubé, arquitectes   Associació Sant Julià d'Uixols, promotor

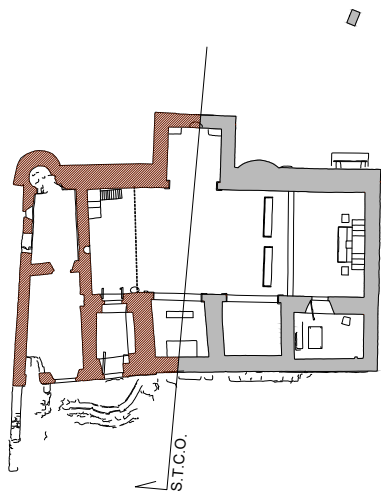

PLA DIRECTOR PER LA REHABILITACIÓ DE L'ESGLÈSIA DE SANT JULIÀ D'UIXOLS
Aixecament de plànols - secció transversal campanar est

A-3: E-1/100
A-1: E-1/50

desembre 2020

plànol num.

PLA DIRECTOR PER LA REHABILITACIÓ DE L'ESGLÈSIA DE SANT JULIÀ D'UIXOLS

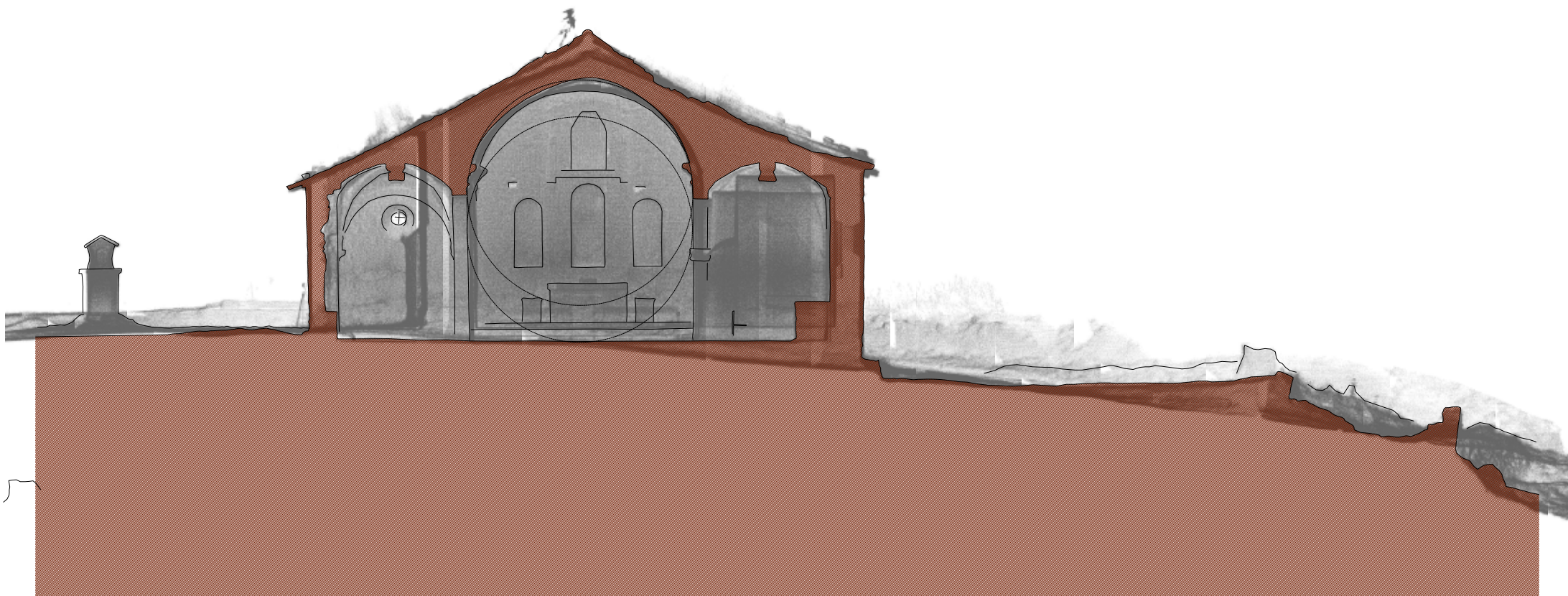
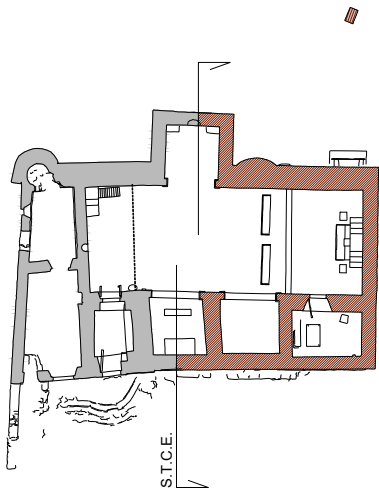
Aixecament de plànols - secció transversal capelles oest

A-3: E-1/100

desembre 2020

A-1: E-1/50

plànol num.

PLA DIRECTOR PER LA REHABILITACIÓ DE L'ESGLÈSIA DE SANT JULIÀ D'UIXOLS

Aixecament de plànols - secció transversal capelles est

A-3: E-1/100

desembre 2020

A-1: E-1/50

plànol num.

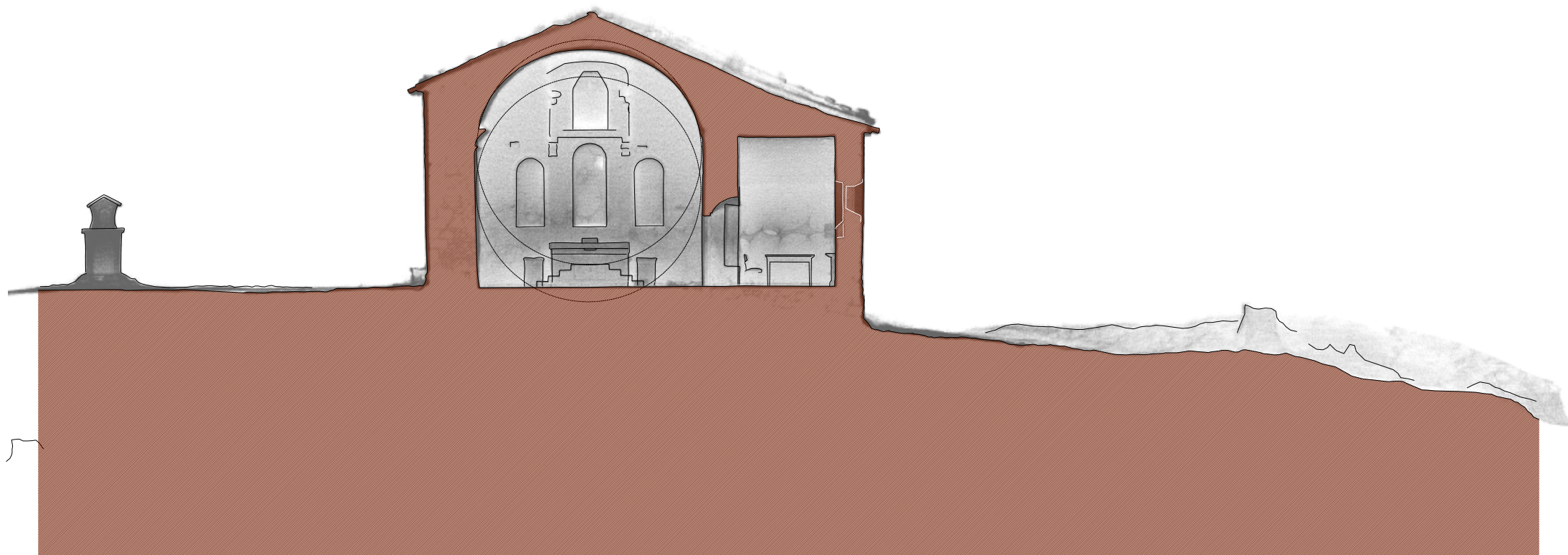
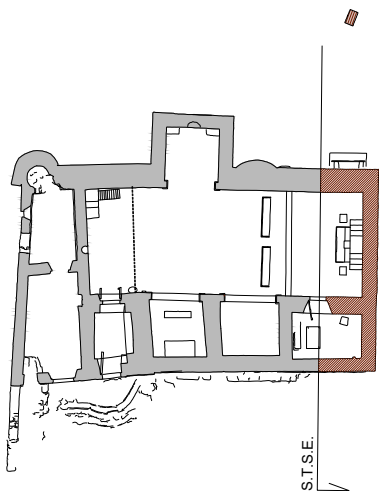
PLA DIRECTOR PER LA REHABILITACIÓ DE L'ESGLÈSIA DE SANT JULIÀ D'UIXOLS
Aixecament de plànols - secció transversal absidiola oest

A-3: E-1/100 desembre 2020

A-1: E-1/50

plànol num.

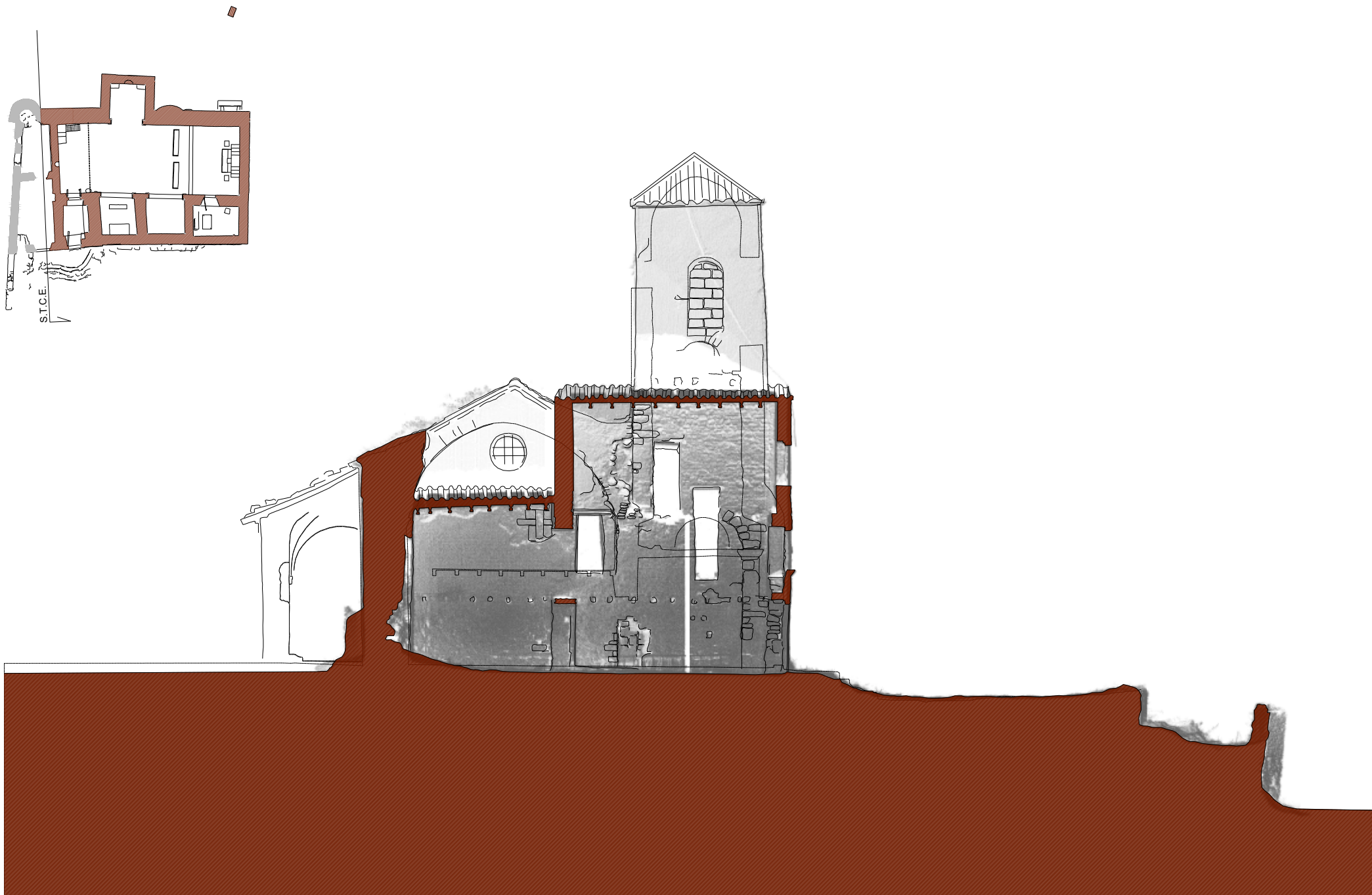

PLA DIRECTOR PER LA REHABILITACIÓ DE L'ESGLÈSIA DE SANT JULIÀ D'UIXOLS
Aixecament de plànols - secció transversal sacristia est

A-3: E-1/100 desembre 2020
A-1: E-1/50 plànol num.

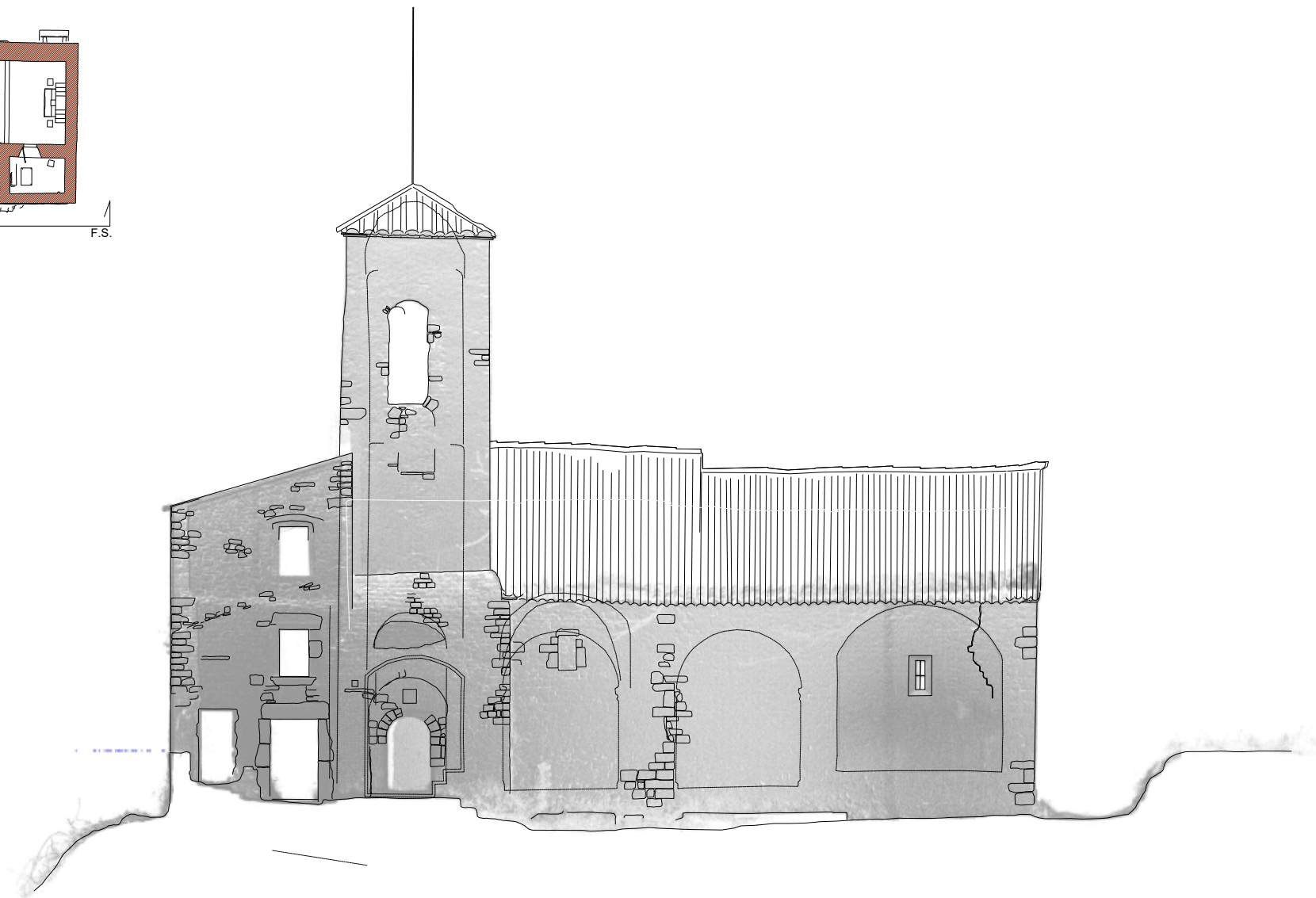
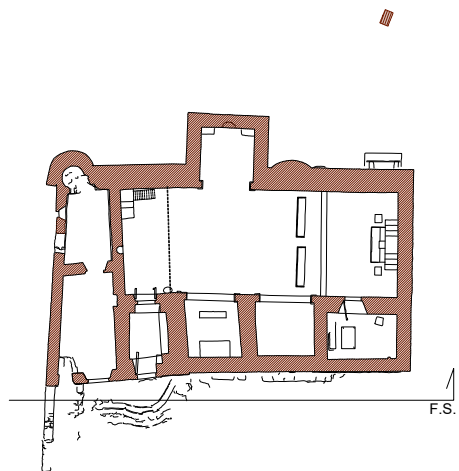
Josep Montañà, Josep Pratdesaba, Joan Bubé, arquitectes Associació Sant Julià d'Uixols, promotor

PLA DIRECTOR PER LA REHABILITACIÓ DE L'ESGLÈSIA DE SANT JULIÀ D'UIXOLS
Aixecament de plànols - secció transversal rectoria est

A-3: E-1/100   desembre 2020

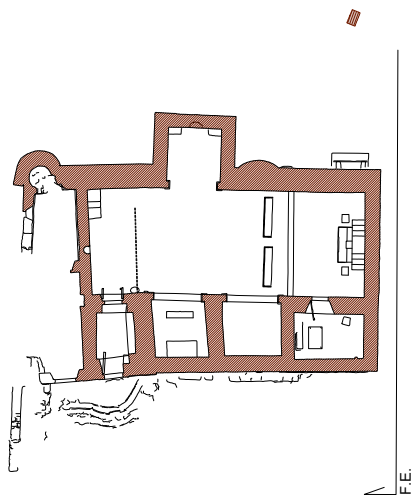
A-1: E-1/50   plànol num.

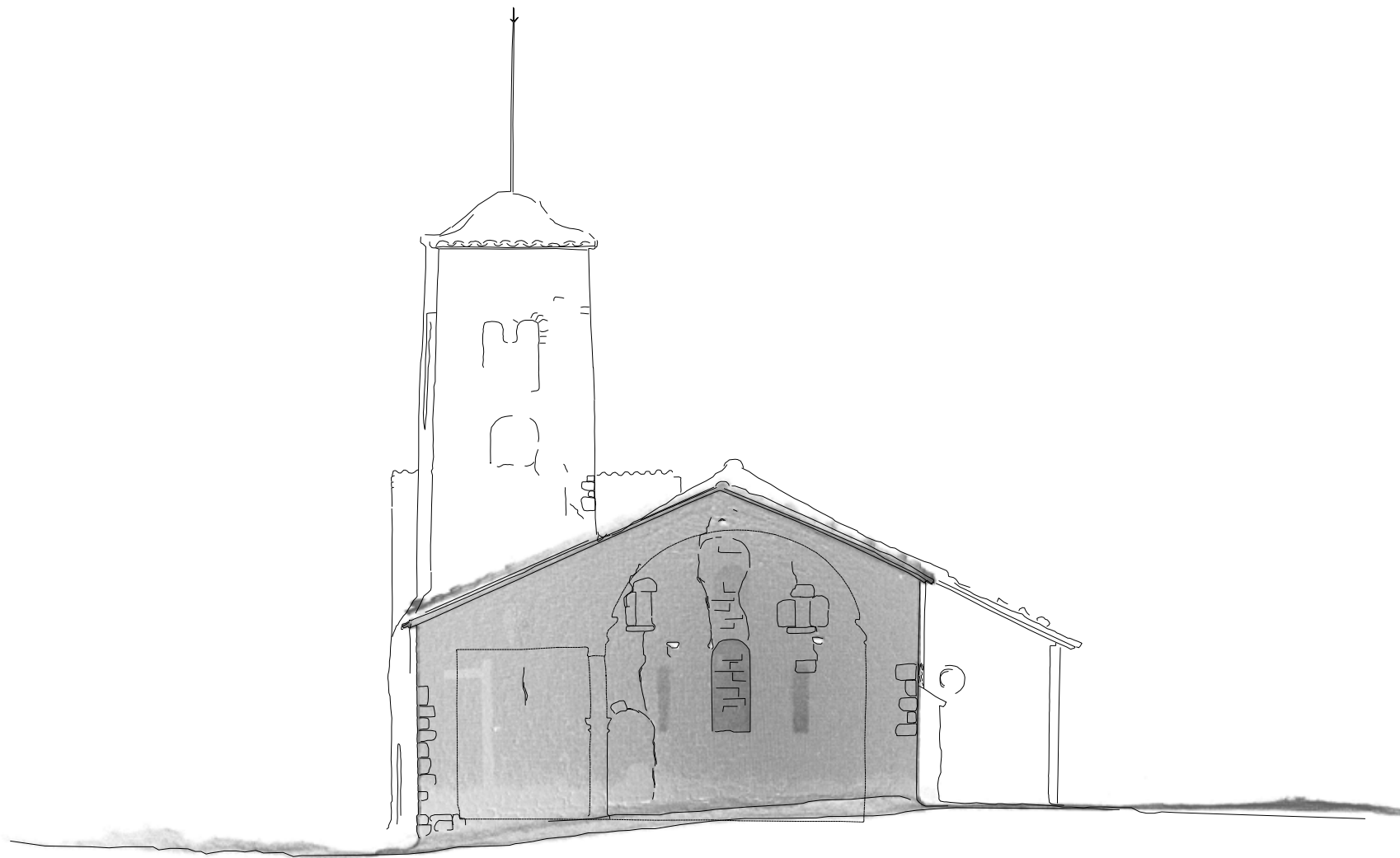
PLA DIRECTOR PER LA REHABILITACIÓ DE L'ESGLÈSIA DE SANT JULIÀ D'UIXOLS
Aixecament de plànols - façana sud

A-3: E-1/100   desembre 2020
A-1: E-1/50   plànol num.

Josep Montañà, Josep Pratdesaba, Joan Bubé, arquitectes   Associació Sant Julià d'Uixols, promotor

F.E.

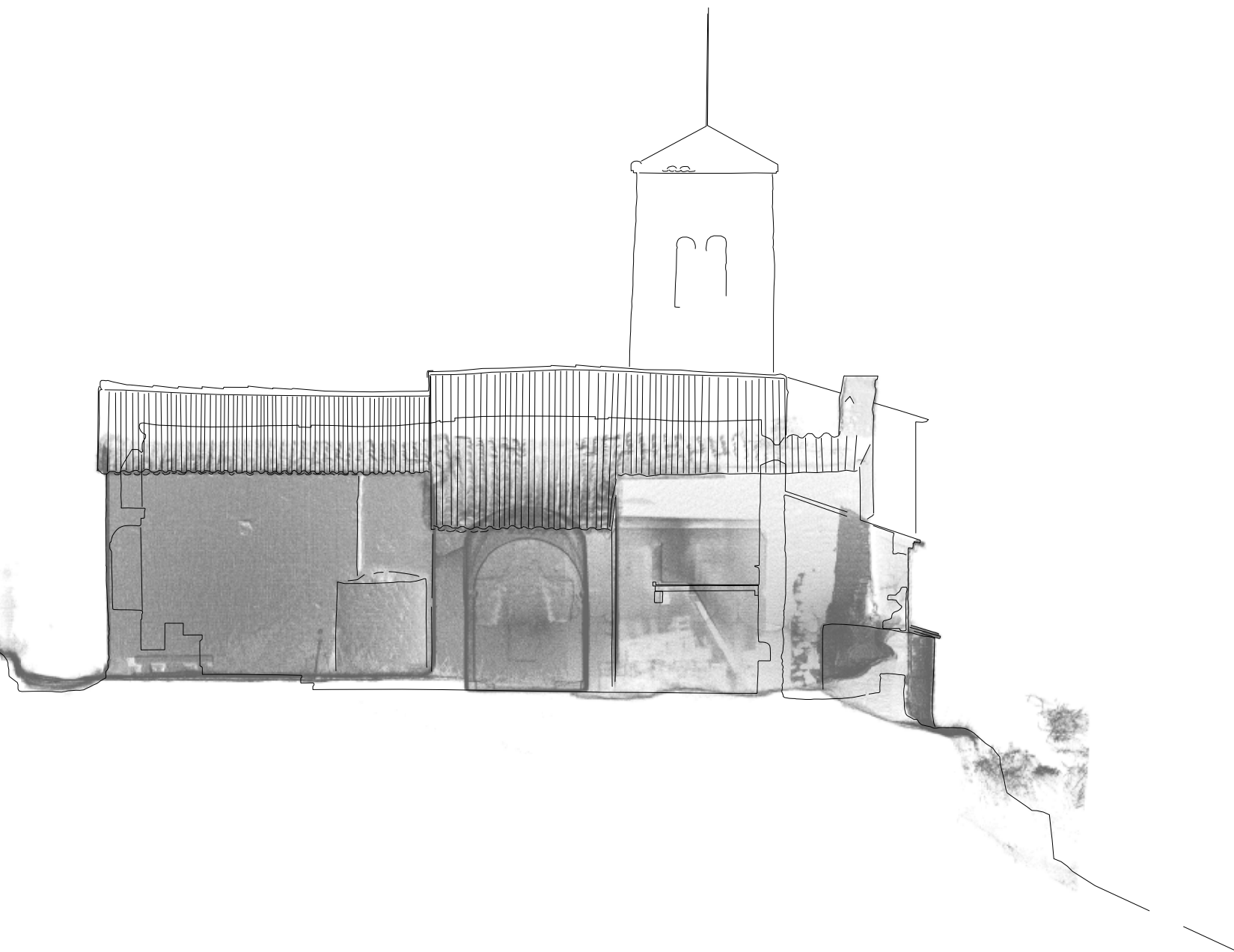
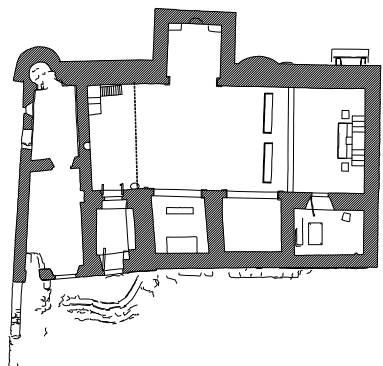
PLA DIRECTOR PER LA REHABILITACIÓ DE L'ESGLÈSIA DE SANT JULIÀ D'UIXOLS
Aixecament de plànols - façana est

A-3: E-1/100   desembre 2020
A-1: E-1/50   plànol num.

Josep Montañà, Josep Pratdesaba, Joan Bubé, arquitectes   Associació Sant Julià d'Uixols, promotor

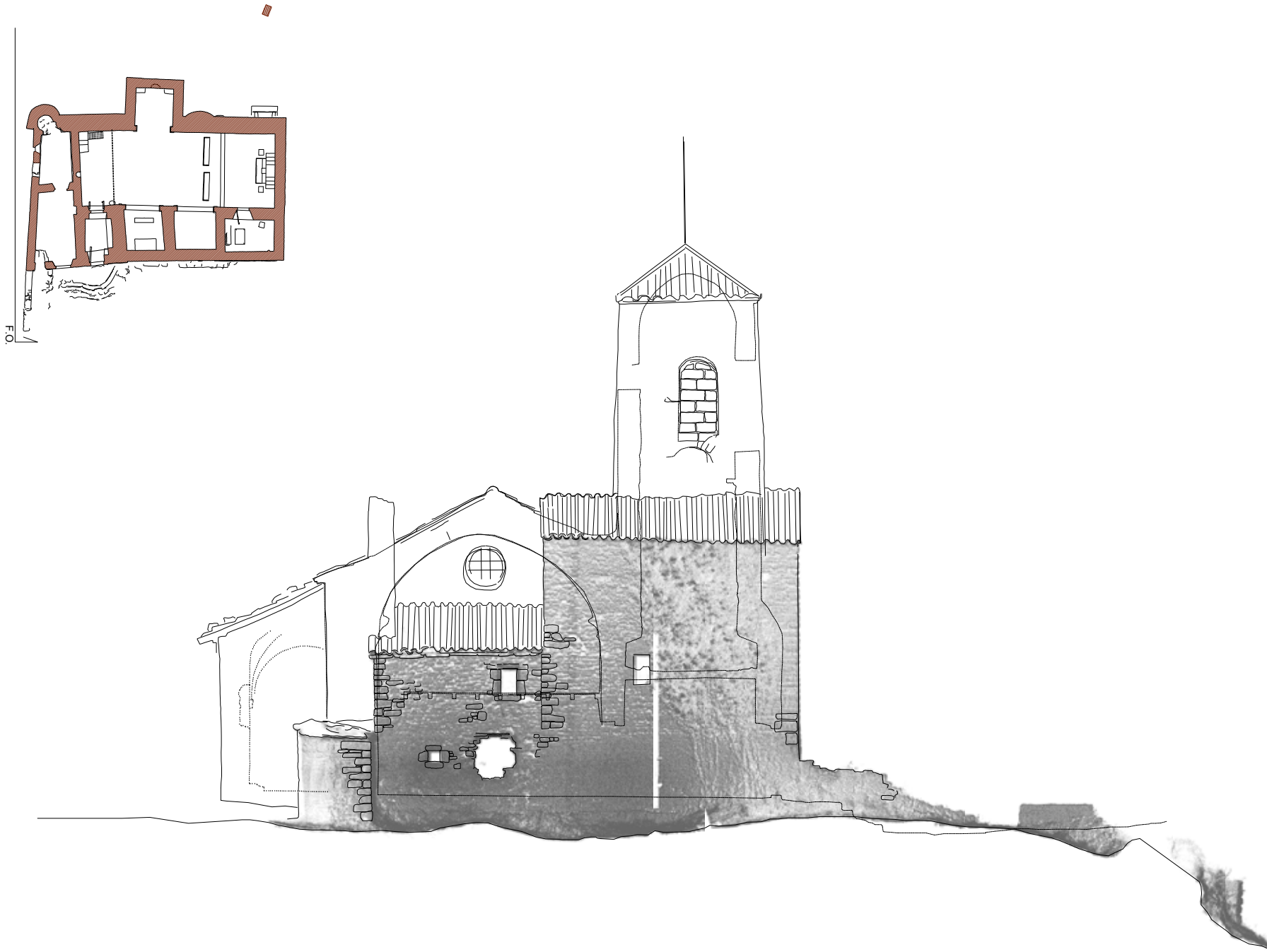
F.N.

PLA DIRECTOR PER LA REHABILITACIÓ DE L'ESGLÈSIA DE SANT JULIÀ D'UIXOLS
Aixecament de plànols - façana nord

A-3: E-1/100   desembre 2020
A-1: E-1/50   plànol num.

Josep Montañà, Josep Pratdesaba, Joan Bubé, arquitectes   Associació Sant Julià d'Uixols, promotor

PLA DIRECTOR PER LA REHABILITACIÓ DE L'ESGLÈSIA DE SANT JULIÀ D'UIXOLS
Aixecament de plànols - façana oest

A-3: E-1/100   desembre 2020
A-1: E-1/50   plànol num.

Josep Montañà, Josep Pratdesaba, Joan Bubé, arquitectes   Associació Sant Julià d'Uixols, promotor

9.- ANNEX

Esquemes de l'estudi de les etapes de construcció de la base del campanar

